LETO V. ŠT. 43 (237) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 23. NOVEMBRA 2000

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ZAKAJ NE POVEDO VSE RESNICE?

"Usoda preganjanih in iz bivše Jugoslavije pregnanih Italijanov je stara in pozabljena.Tu gre za posebne krutosti, za pobite ljudi in za ljudi, ki jih je državno nasilje oropalo doma, njihovih korenin in pravice, da ohranijo svoje tradicije, svojo kulturo."

Tako je 7. t.m. na prvi strani pisal najbolj razširjeni italijanski dnevnik Corriere della sera. *Iz daljšega članka smo navedli le nekaj vrstic, ki pa dovolj jasno kažejo, kako se tudi ta časnik ravna po nepisanem pravilu, da je treba v nekakšnem cikličnem zaporedju opozoriti široko javnost, da ima Italija na svoji severovzhodni meji opraviti z genocidnim narodom. Pisec se ob tej priložnosti sklicuje - kar naj bi bila za italijansko javnost velika novost - na samokritiko političnega tajnika Levih demokratov v Trstu Stelia Spadara (nekoč tudi vodilnega predstavnika KPI), ki je tudi sam priznal, da so bili Italijani ob severovzhodni državni meji žrtev "etničnega čiščenja".*

Slovenci v Italiji smo že desetletja tarča tako hudih obtožb, saj je to na italijanski strani že prava stalnica. V zadnjih tednih ali dneh dajejo za takšno ravnanje povod 25. obletnica osimske pogodbe med Italijo in nekdanjo Jugoslavijo, bližnje državnozborske volitve, zaščitni zakon za slovensko manjšino, vprašanje odškodnine, ki naj bi jo Italija morala izplačati optantom in pribežnikom iz Istre, z Reke in iz Dalmacije, pristransko napisani zgodovinski učbeniki itd.

Da ne bo nesporazumov, spet poudarjamo, da smo najstrožje obsojali in še obsojamo zločine, ki so bili zagrešeni ob koncu druge svetovne vojne in še kasneje, saj zanje ni bilo in tudi ne more biti nobenega opravičila. Neizpodbitno pa drži, da so globlji vzroki teh zločinov posledica" nepopravljivo izprijenega značaja vseh totalitarnih sistemov"(kot pravilno ugotavlja člankar v omenjenem dnevniku), med katere gotovo sodi tudi komunistični sistem, ki je leta 1945 zavladal v bivši Jugoslaviji. Toda žrtev tega sistema niso bili le Italijani, temveč tudi in najprej Slovenci, Hrvati in drugi prebivalci tedanje FLRJ, ki so mu nasprotovali iz političnih, svetovnonazorskih in podobnih razlogov. Narodnostni dejavnik torej ni bil odločilen, saj vemo, da je sama komunistična partija bila pobudnik in organizator Unije Italijanov iz Istre in z Reke ter je celo poskrbela, da so Italijani imeli svoje partizanske brigade, torej celo svoje italijanske vojaške enote.

Totalitarna sistema z "nepopravljivo izprijenim značajem" pa sta bila tudi italijanski fašizem in nemški nacionalsocializem. Slovenci in Hrvati iz Julijske krajine smo imeli opraviti s fašizmom in ga občutili na svoji koži. Ne samo široka italijanska javnost, ampak celo ogromna večina naših italijanskih sodeželanov ničesar ali presneto malo ve, da je fašizem obe narodnostni skupnosti kratkomalo obsodil na narodno smrt. Fašizem je res opravil "etnično čiščenje", saj nas je oropal svojih šol, kulturnih in prosvetnih društev ter lastnega gospodarstva. Zakaj šolski učbeniki o vsem tem molčijo kot grob? Zakaj niti z besedico ne omenjajo početja "Posebnega sodišča za zaščito države", pred katerim se je v obdobju 1927-43 zvrstilo 131 kazenskih obravnav proti Slovencem in Hrvatom s 544 obtoženci, od katerih je bilo obsojenih 476, od teh 33 na smrt? STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

NOVA SLOVENSKA VLADA

KJE VEČINA, KJE OPOZICIJA?

ANDREJ BRATUŽ

Po parlamentarnih volitvah v Sloveniji je počasi le prišlo do nove vladne večine. Stranke so se na vabilo Liberalne demokracije Slovenije (LDS), ki je zmagala na volitvah, že odzvale in se odločile za sestavo nove koalicije, ki naj bi Sloveniji vladala naslednje štiriletje. Mandat za sestavo nove vlade je predsednik republike Milan Kučan poveril voditelju LDS Janezu Drnovšku, večkratnemu premieru in enemu od zadnjih predsednikov predsedstva SFRJ. Koalicijska pogodba je že podpisana in sedaj gre za sestavo vlade.

Kdo bo sestavljal novo slovensko vlado? Tu gre v prvi vrsti za stranke, ki bodo sestavljale vladno koalicijo. Te so poleg LDS Združena lista socialnih demokratov (postkomunisti Boruta Pahorja), DeSUS (upokojenci), Stranka mladih in SLS+SKD. Naj še dodamo, da je bil predsednik ZLSD Borut Pahor medtem že izvoljen za predsednika Državnega zbora (parlamenta).

Kaj prinaša Sloveniji sedanja vladna koalicija? Odgovor na to vsekakor ni lahek. Že sama nova večina je po našem mnenju zelo problematična. V vladi bomo imeli celo vrsto strank, ki so si med seboj antitetične, nasprotne. Če gledamo na predvolilno obdobje, je bila slika političnega spektra dovolj jasna. Levica in LDS, še bolje laično levičarske stranke so bile v ostri opoziciji pomladnim strankan (SLS+SKD, SDS, Bajukova stranka). Danes pa vse to pada na glavo! Medtem je slovenski parlament že izrekel novemu premieru zaupnico z 61 glasovi za. Sedaj mora Drnovšek še sestaviti listo ministrov.

Kakšna je nova slovenska politična slika? Poleg večinske LDS so v vladi že prej omenjeni zavezniki. Stranka upokojencev DeSUS bo skupno s Stranko mladih danes predstavljala odločno anomalijo v političnem življenju republike Slovenije (kje v Evropi se politične sile delijo po bioloških merilih?!). Poleg glavne Drnovškove stranke sta dve zopet za uspešno koalicijo antitetični stranki (nekdanji komunisti ter krščanskodemokratske sile). Težko je predvideti, kako bo lahko tu ostalo neko stvarno sožitje med tema silama. Nekdanji komunisti so namreč še pred kratkim vihteli kot najvažnejši problem za vlado vatikanski sporazum s Slovenijo in seveda temu odločno nasprotovali. Kaj so oz. bodo rekli predstavniki SLS+SKD? Najbolj boleče pa je, vsaj za nas, spet razbitje nekdanje še volilne koalicije Slovenija. Ta je združevala tri zgodovinske pomladne stranke, in sicer SLS+SKD, SDS (Janša) in Bajukovo Novo Slovenijo. Ta se je sedaj na žalost dejansko že razšla. Ena od njih, in to najštevilnejša, je tu izbrala vstop v vladno koalicijo z včerajšnjimi vladnimi nasprotniki. Kako naj sedaj slovenski volivci, ki se priznavajo za demokrate in kristjane, lahko še zaupajo svojim strankam? Za nas je odgovor vsaj problematičen!

Res, da smo šele pri vladni koaliciji. Izgleda, da bo nova vlada (ki bo po novem zakonu štela le 14 ministrov) imela večino predstavnikov LDS, nato pa po tri ministrstva za ostale stranke koalicije. Tu seveda ne bomo še naštevali hipotetičnih imen oziroma resorjev.

42. CECILIJANKA, REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

S PESMIJO POČASTIMO JUBILEJNO LETO!

ERIKA JAZBAR

FOTO BUMBACA

Mesec november je in goriška Zveza slovenske katoliške prosvete se je ponovno izkazala z odlično organizacijo priljubljene in tradicionalne revije pevskih zborov Cecilijanka. Letošnje srečanje je bilo kar 42. po vrsti, na njem pa je prejšnjo soboto v večernih urah in nedeljo popoldan sodelovalo 20 zborov ob goriških še s Tržaškega, iz slovenske Benečije, Slovenije in Koroške v Avstriji.

Kulturni center Lojze Bratuž je bil tudi letos pretesen, da bi lahko sprejel preštevilno publiko, ki je spet pokazala navezanost slovenskega zamejskega človeka na zborovsko petje in glasbo ter na vitalnost goriških pevskih zborov.

Pokrovitelj letošnje Cecilijanke je bila goriška pokrajina, podprli pa so jo Sklad za ljubiteljsko kulturo republike Slovenije, Fundacija Goriške hranilnice in goriška občina. Koncertov so se udeležili med drugimi odbornik goriške občine Luigi Coana, tajnik Krščanske kulturne zveze iz Celovca Nužej Tolmajer ter družbenokulturni predstavniki iz slovenskega zamejstva. Večera so odlično povezovali Jan Leopoli, Silvana Vogrič in Sara Miklus.

Sobotni večer je uvedla podpredsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franka Padovan, ki je podčrtala, da je zanimanje za Cecilijanko med našimi ljudmi vedno večje. Glasbena govorica združuje pevce iz raznih krajev naše dežele, širšega slovenskega prostora in tudi italijanske sodržavljane, kar pomeni, da lahko predstavlja pomembno osnovo za medsebojne odnose, ki so toliko bolj aktualni prav danes, ko se gradi nova Evropa.

STRAN 10

MISLI GREDE

Usoda slovenske identitete mora biti vprašanje vseh slovenskih ljudi, ker pri majhnem narodu je od vsakega posameznika odvisen njegov obstoj (Kafka). Seveda ima pri tem poglavitno vlogo matica, ki se zato mora rešiti ideoloških premis; prav tako so poklicani, da skrbijo za narodovo bit tisti njegovi deli, ki jih od matice ločujejo meje, in tisti slovenski živelj, ki je odšel v svet. Vendar; življenjska spodbuda bi morala priti od matice, kot prihaja kri iz srca v oddaljene kapilare... Ob prepričanju, da je narodna skupnost prvobitna kategorija in da je njena samobitnost osnoven element mednarodnega sožitja, je naloga slovenskega človeka, v matici in zunaj nje, da gradi prihodnost s pomočjo zgodovinskega spomina.

BORIS PAHOR, POGLED IZ JAMBOROVEGA KOŠA (STR. 271-273)

VSEBINA

02 Alojz Tul
OD RAPALLA DO OSIMA (1920--1975)

02 Janez Povše
ŠOLSKE KNJIGE ALI POMANJKANJE LJUBEZNI

03 Breda Susič
ZDA: ODLOČIJO NAJ SODNIKI

03 Erika Jazbar / intervju
FIRMINO MARINIG

07 Peter Szabo
ZABLODE

08 Ivan Žerjal
V TRSTU VRSTA POBUD PROTI RASIZMU

09
DSI: MARIO RAVALICO O TRŽAŠKI KARITAS

10
POBUDE MANJŠINE ZA TISOČLETNICO GORICE

11 Harjet Dornik
DNEVI USMERJANJA ZA NAŠE DIJAKE

13 Miran Mihelič
KAKŠNA BO USODA LJUDI POD MANGRTOM?

SVET OKROG NAS

OD RAPALLA DO OSIMA (1920-1975)

ALOJZ TUL

Sredstva javnega obveščanja v Sloveniji so sredi letošnjega novembra z vidnim poudarkom obeležila dva pomembna dogodka, ki sta tesno povezana z nastankom in nadaljnjim razvojem države Južnih Slovanov po prvi oz. drugi svetovni vojni. Gre, kot je znano, po eni strani za rapalsko pogodbo (podpisano 12. novembra 1920 v ligurskem obmorskem mestecu Rapallo), po drugi strani pa za Osimski sporazum (podpisan 10. novembra 1975 v mestecu Osimo blizu Ancone na jadranski obali).

Širši javnosti so dovolj poznani dogodki okoli osimskih dogovorov, ker so časovno bližji in so povzročili veliko nasprotovanje tržaških italijanskih krogov, ki se še danes po 25 letih ni docela poleglo. Mnogo manj ali prav malo pa povprečni Slovenci in Italijani vedo o rapalskem sporazumu, čeravno je le-ta temeljnega pomena za zgodovino odnosov med Italijo in Jugoslavijo v preteklosti oz. Slovenijo in Hrvaško danes.

Ob razpadu Avstro-Ogrske konec oktobra 1918 so se za njena južna ozemlja potegovali Slovenci in Hrvati na eni strani, na drugi strani pa sosednja kraljevina Italija, ki je leta 1915 prestopila iz Trozveze na stran zahodne Antante in začela vojno proti Avstriji, ker sta ji predvsem Anglija in Francija obljubili znatne dele avstro-ogrskega ozemlja (Tridentinsko, Južni Tirol, Kanalsko dolino do Tablje – Pontebbe –, jugozahodni del Kranjske oz. Primorske, Kvarnerske in Dalmatinske otoke z delom celinske Dalmacije). Vsa ta področja je ob koncu vojne Italija vojaško zasedla "v imenu Antante". To kljub temu da je bila 29. oktobra 1918 na omenjenih območjih proglašena najprej Država Slovencev, Hrvatov in Srbov in nato 1. decembra istega leta kot kraljevina SHS (Slovencev, Hrvatov in Srbov).

Spor glede razmejitve med Italijo in novo nastalo jugoslovansko državo se je skušal najprej rešiti na mirovni konferenci v Versaillesu pri Parizu, kjer pa nobena pomembnejša država ni pokazala razumevanja za zahteve Kraljevine SHS. Propadlo je tudi posredovanje ameriškega predsednika Wilsona. Na teh pogajanjih (trajala so od februarja 1919 do januarja 1920) je Italija trdno vztrajala, da se ji dodelijo ozemlja, obljubljena v tajnem Londonskem paktu iz leta 1915. Tako je določitev meje med prizadetima državama ostala odprta, vendar ob dejstvu, da jih je Italija imela vojaško že zasedena.

POGAJANJA V RAPALLU

Antantne sile so na pariških pogajanjih v začetku januarja 1920 končno izjavile, da se ne bodo več ukvarjale z mejo med Italijo in Kraljevino SHS, in zato so obe zainteresirani državi pozvale, naj vprašanje rešita sami na dvostranski ravni. Tako so se 8. novembra 1920 začela dvostranska pogajanja v kraju S. Margherita Ligure pri Rapallu, kjer pa je italijanska diplomacija povsem prevladala, jugoslovanska pa je bila osamljena in brez vsakršne politične moči. Predsedniku delegacije SHS Vesniču ni ostalo drugega, kot da je vzel omenjeno stanje na znanje in dne 12. novembra 1920 podpisal pogodbo o dokončni razmejitvi. Tako prisojeno ozemlje je Italija uradno priključila 5. januarja 1921.

Rapalska meja je med drugim zapečatila politično usodo Primorske in Istre, kar je bil glavni vzrok za nastanek in delovanje tigrovske organizacije za njuno pirključitev k matični državi. Pravno je sicer obstajala do vstopa v veljavo določil pariške mirovne pogodbe iz leta 1947, dejansko pa je bila odpravljena s kapitulacijo Italije 8. septembra 1943.

STRAN 7

DEŽELNO TAJNIŠTVO SSk

POTREBA PO SKUPNI MANJŠINSKI STRATEGIJI ZA VOLITVE

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti se je sestalo na redni mesečni seji v četrtek prejšnjega tedna. Prisotni so vzeli najprej v pretres zadnje novosti, ki prihajajo iz Rima in zadevajo zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji. Obeti za nadaljnjo obravnavo zakona, kot kaže, niso ravno najbolj rožnati, glavni vzrok za današnjo časovno stisko, ki postaja že ponižujoča, pa je zamujanje treh let in pol v poslanski zbornici.

Zapleti, do katerih je prišlo lansko leto v rimskem senatu okoli zakona 482/99, niso najbolj obetavni, saj je sklepčnost senatne skupščine kroničen problem italijanskega parlamenta in kljub širši večini, s katero razpolaga leva sredina v senatu, ni jamstva, da si slovenska manjšina lahko oddahne. Med drugim bo do morebitnega glasovanja za naš zaščitni zakon prišlo v polni volilni kampanji, ko vemo, da je sklepčnost še bolj problematična in ko so manjšinske zadeve nezaželene.

Prihodnjo pomlad čakajo slovensko narodno skupnost, ki živi v Italiji, ob parlamentarnih pomembne volilne preizkušnje v občinah Trst, Milje, Ronke in Tržič ter v treh pokrajinah, kjer smo zgodovinsko prisotni, t.j. na Goriškem, Tržaškem in Videmskem.

V danem volilnem sistemu in glede na znamenja, ki prihajajo s strani leve sredine oz. levice, ki si lasti okrožje, ki ga je pokojni senator Bratina zarisal za slovenskega kandidata, je pomembno, da se slovenske komponente soočajo o skupni manjšinski strategiji. SSk pričakuje, da bo prišlo do srečanj v tem smislu.

SSk sicer vztraja pri samostojnem političnem nastopanju, ki ji ga dopušča večinski volilni sistem, upati pa je, da se bo zavest pripadanja slovenski narodni skupnosti prebudila pri tistih, ki še vedno vztrajajo pri ideoloških strankah in da bodo v tej smeri tudi delovali v sklopu italijanskih strank levice.

SSk nadalje poudarja v sporočilu za javnost, da bi zajamčeno zastopstvo omogočilo gotovo predstavništvo v parlamentu, zato mora naša manjšina vztrajati pri tej zahtevi, predvsem spričo dejstva, da je italijanski parlament z ustavnim zakonom zajamčil 18 sedežev za "Italijane po svetu".

Prisotni na sestanku deželnega tajništva SSk so vzeli v pretres tudi izid volitev v Sloveniji. Ob čestitkah novemu predsedniku slovenskega državnega zbora Borutu Pahorju in novemu mandatarju Janezu Drnovšku, so z zaskrbljenostjo komentirali nagibanje državnega zbora po odpravi Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu. V ta namen je SSk naslovila na predsednika Boruta Pahorja pismo, v katerem ga poziva, naj premisli, ali je poteza primerna. Obstoj komisije je namreč pomemben, ker v njej pride do soočanja med slovenskimi parlamentarci in predstavniki slovenskih skupnosti, ki živijo v zamejstvu in po svetu. Delo komisije je v preteklih letih obrodilo pomembne sadove, jamčilo pa je predvsem, da politika republike Slovenije do manjšin ni le domena vlade oz. zunanjega ministrstva, temveč da zajema širše parlamentarne razsežnosti.

NA BLIŽJNEM VZHODU ŠE VEDNO VROČE

Jeruzalem zares nima miru in tudi odnosi med Izraelom in bližnjimi arabskimi državami se vse bolj zapletajo. Egiptovski veleposlanik je zapustil izraelsko državo in s tem je egiptovski predsednik Mubarak dal Izraelcem jasno vedeti, da se z njimi ne strinja. Nasilje se iz dneva v dan stopnjuje: na eni strani skušajo Palestinci s svojimi teroristi na vsak način izsiliti od Izraela priznanje palestinske države in se pri tem prevečkrat poslužujejo krvavega nasilja; na drugi strani pa sta izraelska država in njen prvi minister Ehud Barak, ki ima že doma zaradi političnih nesoglasij dovolj preglavic. Nasilju torej ni videti konca, pa čeprav si Združene države Amerike prizadevajo, da bi ponovno sprte strani vsaj posedle za pogajalsko mizo. Kot v vsaki vojni - za vojno namreč gre - so tudi v tem primeru največje žrtve med civilnim prebivalstvom in med nedolžnimi otroki.

PREDSEDNIKA SSO IN SKGZ PISALA DRNOVŠKU

Rudi Pavšič in Sergij Pahor sta v imenu članov Slovenske kulturno gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij pred kratkim poslala novemu mandatarju slovenske vlade dr. Janezu Drnovšku pismo s čestitkami. V pismu sta ga tudi opozorila na zavlačevanje s sprejetjem zakonske zaščite za našo manjšino v Rimu ter ga prosila, naj poseže pri predsedniku rimskega senata Mancinu v korist manjšine. Opozorila sta ga tudi na nesprejemljivo ukintev Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu s strani novega državnega zbora Republike Slovenije, saj je po njunem mnenju Komisija dobro delovala in bi zato bila potrebna tudi v prihodnje. Prosila sta ga tudi za čimprejšnje srečanje.

S 1. STRANI

ZAKAJ NE POVEDO...

Zakaj učbeniki in drugi dejavniki kratkomalo zamolčijo dejstvo, da sta morala odstopiti dva slovenska škofa (Karlin v Trstu in Sedej v Gorici), da je enaka usoda doletela tudi do manjšine pravičnega italijanskega škofa Fogarja? Zakaj v učbenikih ne najdemo niti vrstice o naravnost vnebovpijoči krivici, ki je doletela škofa na Krku, Slovenca Antona Mahniča, ki ga je italijanska oblast takoj po zasedbi leta 1918 internirala, tako da je revež kmalu umrl? Je kdo od italijanskih učencev in dijakov seznanjen s podatkom, da je bilo iz Primorske in Istre izgnanih 185 duhovnikov in redovnikov in da je bilo samo do leta 1931 interniranih ali zaprtih 23 slovenskih duhovnikov? Je kdo od mladih italijanskih fantov in deklet sploh kdaj v šoli slišal, da je Mussolinijeva in savojska Italija l. 1941 brez vojne napovedi napadla tedanjo kraljevino Jugoslavijo, da si je nekatera njena območja (med drugim tako imenovano Ljubljansko pokrajino) kratkomalo priključila ali anektirala, kar je v kričečem nasprotju z mednarodnim pravom?

Za te zločine je seveda Italija morala plačati svoj davek, katerega višina je bila odmerjena na pariški mirovni konferenci, ki se je končala leta 1947. Z razliko od Nemčije pa v Italiji ni bilo prave katarze, saj njeni vojni zločinci praviloma niso prišli pred sodišče. Italija se prav tako ni nikdar uradno opravičila svojcem žrtev fašističnega nasilja. Naj v tej zvezi omenimo le primer nasilne smrti glasbenika Lojzeta Bratuža: njegov sin, naš glavni urednik prof. Andrej, in njegova hči prof. Lojzka na takšno opravičilo še vedno čakata. Zakaj torej molk o tem dogajanju? Zakaj v Italiji ne povedo vse resnice? Ali ni o tej temačni dobi naših krajev že poglobljeno in izčrpno razpravljala mešana komisija slovenskih in italijanskih zgodovinarjev in dosegla soglasje o vseh vprašanjih? Zakaj pristojna ministrstva še hranijo v svojih predalih njeno poročilo?

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ŠOLSKE KNJIGE ALI POMANJKANJE LJUBEZNI

Kot je italijanska desnica pred nedavnim povsem brez občutka in brez uvidevnosti sprožila afero o popravljanju šolskih knjig, tako je tudi res, da je dregnila v stare in nezaceljene rane. Končno ne gre zgolj za šolske knjige, ki bolj ali manj ustrezno prikazujejo preteklost, gre za vprašanje, koliko smo po pol stoletja uspeli preseči ne preveč visoko stopnjo človečnosti, ki je v veljavi vse od vključno druge svetovne vojne dalje, namreč da ločujemo svet v tistega dobrega na naši in tistega slabega na drugi strani. Desničarski poseg v šolsko problematiko je pokazal, da se še vedno ni nič spremenilo, in to je žal potrdil tudi način ugovorov z nasprotnega političnega brega. Vsaka stran se bori le za priznanje svojih žrtev in svojih mrtvih v preteklosti, medtem ko ji ni za žrtve in mrtve na drugi strani prav nič mar. To je seveda izjemna trdosrčnost oz. pomanjkanje ljubezni, to je v višjem smislu nečloveško in kruto, nemara toliko bolj, v kolikor se te krutosti sploh ne zavedamo.

Posebno v Jubilejnem letu bi lahko pogledali na sočloveka dosti širše in na višji stopnji ljubezni, sicer utegne prezir do tako imenovanega sovražnika izbruhniti v kakšni novi obliki, recimo v zaostrenem odnosu do množic pribežnikov. V Jubilejnem letu bi se že lahko dokopali do prepoznanja, da ne moremo vzpostaviti bolj človeškega sveta s popravljanjem šolskih knjig, ker so te le odsev resnice našega srca. Ne moremo vzpostaviti bolj človeškega sveta s političnimi odločitvami in resolucijami, z ekonomskimi posegi ter neštetimi drugimi dejavniki, v kolikor nismo prej spremenili resnice našega srca, iz katerega vse izhaja. Zato bodo učbeniki za mlade in prihodnje generacije polni pomirjujoče resnice in najširšega razumevanja šele tedaj, kadar bodo naša srca polna pomirjujoče resnice in najširšega razumevanja. In dokler so žrtve in mrtvi, ki jih je zakrivila ena ideologija, za to ideologijo toliko kot nič, kot lanski sneg, in dokler so žrtve in mrtvi, ki jih je zakrivila druga ideologija, za to drugo ideologijo prav tako toliko kot nič, ko lanski sneg, potem smo vedno na istem, izven območja pomirjujoče resnice in najširšega razumevanja.

Za človeštvo obstaja samo ena srečna pot, in sicer višja stopnja ljubezni, ta pa se prične tedaj, kadar premoremo občutek za tragedijo in žrtve vseh ljudi in vsakogar na tem svetu. Zdi se neverjetno, toda tega občutka kot da v kolektivnem smislu še vedno ni. In to pomeni, da v veliki meri podcenjujemo nevarnost sovraštva, ki se zato lahko potihem in gotovo ne z dobrimi nameni giblje v naših srcih ter odvzema prostor ljubezni. Toda le iskrena ljubezen do vsakega človeka in vseh ljudi ter njihovega trpljenja je pot, ki je resnično trdna in odrešilna, ker je pač ljubezen.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1. 1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000 LIR, INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

VOLITVE V ZDA

ODLOČIJO NAJ SODNIKI

Ves ameriški tisk je v minulih dneh - ob pričakovanju na razsodbo floridskega vrhovnega sodišča o legitimnosti ročnega preštevanja glasov v treh floridskih okrožjih - poudarjal, da so sodniki na vsak način vredni popolnega zaupanja. V urah, ko pišemo, je torej sodna oblast tista, ki vleče nitke usode dveh kandidatov za predsednika ZDA.

Čeprav v ameriškem sistemu vrhovne sodnike (tako na državni kot na zvezni ravni) imenujejo politiki, t.j. izvršna oblast, in je zato neizbežno, da pride do lotiziranja in včasih tudi izmenjave uslug, imajo ZDA dolgo in zgledno tradicijo ločevanja treh vej oblasti: izvršne, zakonodajne in sodne. Celoten politični sistem, ki je bil zgled vsem zahodnim demokracijam, sloni na načelu samostojnosti in ravnovesja med tremi Montesquieujevimi tipi oblasti. Čeprav so demokrati imenovali šest od sedmih sodnikov, ki sestavljajo Vrhovno sodišče države Floride, le o imenovanju ene sodnice pa so se lahko izrekli tudi republikanci, je vsa javnost prepričana, da bodo sodniki odločali pravično in nepristransko. Kronika poltreh ur ponedeljkove sodne razprave je v ljudeh potrdila prepričanje, da lahko zaupajo nepristranskosti sodnikov. Ti so v zgodovini vedno dokazali svojo avtonomijo, s tem da niso upoštevali navodil politikov, ki so jih imenovali. Tako je tudi s sodniki iz Floride, ki so v preteklosti večkrat prišli navzkriž z demokratskimi guvernerji. Na enak način pa so bolj ali manj sistematično metali polena pod noge republikancu Jebu Bushu, bratu kandidata Georgea ml., ki je pred poldrugim letom postal floridski guverner in je po zgledu brata v Texasu želel pospešiti postopke za smrtne kazni - kar so mu sodniki preprečili.

Sodniki so v ponedeljek zasuli odvetnike z vprašanji. Od Gorovega odvetnika Davida Boiesa so želeli vedeti, kdaj je po njegovem zadnji rok za objavo rezultatov ročno preštetih glasov in ali tako preverjanje ne postavi pod vprašaj rezultatov ostalih okrožij, kjer so glasovnice preverili s stroji. Boies se je strinjal z odvetnikom pravosodnega ministra na Floridi Hancockom, češ da je zadnji rok za objavo rezultatov 12. december, torej teden pred zasedanjem velikih volivcev. Obenem je zatrdil, da je torej dovolj časa, da v treh okrožjih, Palm Beachu, Browardu in Miami-Dadeu - kot tudi drugje, kjer bi se odločili o morebitnem ponovnem preštevanju - zaključijo s postopkom.

Michael A. Carvin, ki je zastopal Busha, pa je zagovarjal tezo, da floridski statut nalaga državni sekretarki pristojnost, da sedem dni po volitvah potrdi volilne izide. To bi bila Katherine Harris tudi storila, če bi ji to zadnji trenutek nepričakovano ne preprečilo ravno vrhovno sodišče. Teza republikancev je, da je ročno preštevanje zamudno in nelegalno, ker je lahko odvisno od interpretacije skrutinatorjev.

Po odločitvi sodnikov bodo imeli usodo ZDA v rokah t.i. veliki volivci: ti navadno potrdijo voljo svojih volivcev, po ameriški ustavi pa niso vezani na mandat in lahko odločajo po lastni vesti. V tako razburkanih razmerah bi se lahko torej še zgodilo tudi to, da bi nekateri republikanski volivci raje izbrali Gora, ki je prejel več glasov ljudstva, kar pa mu ni avtomatično prineslo tudi večine glasov velikih volivcev.

BREDA SUSIČ

INTERVJU / FIRMINO MARINIG

KREPITEV IDENTITETE ODLOČILNA

ERIKA JAZBAR

Tisti, ki spremljajo družbeno-politično dogajanje v videmski pokrajini, bodo znali povedati, da je Giuseppe Firmino Marinig politični akter, ki se dosledno zavzema za Benečijo in njene ljudi, za gospodarski razvoj te zemlje in za primeren odgovor demografskemu obubožanju goratega območja. Dolgoletni in priljubljeni špetrski župan, danes predsednik Gorske skupnosti Nadiških dolin ter edini Slovenec, izvoljen v videmski pokrajinski svet, je nedvomno moder politik in tankočuten družbeni opazovalec, ki nam bo o Slovencih, ki živijo v videmski pokrajini, znal povedati marsikaj tehtnega.

Naj nam bo za povod zadnja provokacija, do katere je prišlo v videmskem pokrajinskem svetu, ko je večina podprla varianto revidiranega statuta, v katerem se sploh ne omenja slovenska prisotnost. Kako se je dejansko začela omenjena "zgodba"?

Revizija statuta videmske pokrajine je bila neobhodno potrebna, saj je temeljni dokument segal v leto 1992 oz. točneje v leto 1994, ko so nekate njegove člene prilagodili novim potrebam. V vseh teh letih pa je italijanski parlament odobril kar nekaj pomembnih zakonov; omenimo le zakon Bassanini, po katerem imajo pokrajine nove pristojnosti in vlogo. To pomeni, da sta bili tudi v našem primeru nujni sprememba statuta in njegova prilagoditev omenjenim normativom.

Za revizijo statuta smo imenovali posebno komisijo, ki jo je sestavljalo sedem članov (med temi sta dva predstavljala opozicijo). Komisija je predstavila rezultat svojega dela maja letos pokrajinskemu svetu, medtem ko smo pred nekaj tedni glasovali o pomembnem dokumentu, kot ste napisali tudi v vašem časopisu.

Opozicija je nasprotovala odobreni obliki statuta že od vsega začetka, to pomeni od same predstavitve dokumenta. V ta namen smo kot opozicija poskrbeli za kar nekaj izboljševalnih amandmajev, ki so zadevali ne le pravnih in tehničnih vprašanj, temveč tudi problem prisotnosti in valorizacije jezikovnih manjšin, ki živijo na teritoriju videmske pokrajine. Predstavljeni dokument ni namreč sploh omenjal jezikovnih manjšin, bežno je nakazal prisotnost furlanske skupnosti brez ustreznih postavk, slovenska in nemška manjšina pa sta spadali pod pridevnik "druge" jezikovne skupnosti.

Z našimi amandmaji smo želeli odpraviti omenjene pomanjkljivosti, vendar zaman.

Kako je potekalo delo pokrajinskega sveta?

Prvo zasedanje, na katerem smo se lotili statuta, je bilo, kot rečeno, spomladi, ko je komisija predstavila osnutek dokumenta. Pred nekaj tedni pa smo imeli kar štiri zaporedna zasedanja pokrajinskega sveta in večina, ki upravlja videmsko pokrajino, je odobrila svoj dokument.

Opozicija je predstavila 25 amandmajev, od katerih je bilo 6 v zvezi z vprašanjem jezikovnih skupnosti, ki živijo v videmski pokrajini. Predstavili smo tudi amandma, ki zadeva čezmejno sodelovanje s Slovenijo in avstrijsko Koroško in v katerem se jasno govori o evroregiji med obmejnimi občinami danega teritorija. Duh našega amandmaja se je nanašal tudi na resolucijo, ki jo je odobril pokrajinski svet, v katerem se odobrava delovanje združenja "Najboljši sosedje", ki je nastalo v luči prizadevanja po nastanku evroregije. Pri glasovanju pa se je zgodilo, da je za omenjene amandmaje glasovala le opozicija, kar pomeni, da svet ni odobril nobenega od naših popravkov.

Kakšni so bile reakcije na Vaše popravke? Kdo se je najbolj izkazal v pozitivnem in negativnem smislu?

Predstavniki Nacionalnega zavezništva so se precej izkazali v težkih

tonih, ki so jih marsikdaj uporabili. Gibanje Forza Italia je bilo sicer v posegih svojih svetovalcev bolj uglajeno, vsebina pa se ni bistveno razlikovala od kolegov z desnice. Proti se je izrekla tudi Severna liga. Mislili smo, da bo Bossijevo gibanje, ki temelji na načelih, kakršen je npr. federalizem, podprlo vsaj nekaj naših amandmajev. Motili smo se, saj je Liga ravno tako volila proti vsem popravkom in se pridružila desni sredini. Proti je glasovala tudi Lista Pelizzo, čeprav sam Pelizzo kot predsednik pokrajinskega sveta ni želel glasovati.

Kot dolgoletni špetrski župan in predsednik GS imate zelo jasno pred očmi družbeno stvarnost naše Benečije. Kako bi orisal današnje stanje?

Slika ni zelo rožnata, četudi v zadnjih letih beležimo pomembne napredke. Številčni podatki za lansko leto jasno dokazujejo majhne korake naprej glede števila prebivalcev v manjših občinah. Leta 1999 smo v Benečiji izgubili le 14 prebivalcev, kar predstavlja za naše razmere zelo razveseljiv podatek, če ga primerjamo s tistimi, ki so v prejšnjih letih beležili bistveno višjo demografsko obubožanje naših vasi.

V štirih občinah se je število prebivalstva povišalo za nekaj enot: v občini Dreka je število višje za pet enot, v Srednjem jih je približno deset več, v Špetru pa skoraj dvajset. V Praprotnem se število ljudi ni spremenilo, izjemo predstavlja le občina Podbonesec.

Omenjeni podatki so v zvezi z novimi delovnimi mesti v industrijski coni v Špetru in drugod. V Špetru smo ustvarili 450 delovnih mest, kar je nedvomno ustavilo beg naših ljudi iz Nadiških dolin. Naš namen je ohraniti demografsko prisotnost našega človeka predvsem v goratih zaselkih. V tem smislu se je nekaj premaknilo na bolje, dovolj je, da ponovno omenimo podatke za občini Dreka in Srednje. Upati je, da se bo podoben trend uresničil tudi v drugih občinah.

Danes lahko zato mirno trdimo, da se večina prebivalstva Nadiških dolin odloča za življenje v rojstnem kraju in ne zapušča več svojih domov. Možnosti za zaposlitev torej so, za svetlejšo prihodnost, ki bi jamčila mladim družinam mirno življenje tudi v goratih zaselkih, pa so nujne infrastrukture, primerne cestne povezave, javni prevozi ipd.

Kaj bi lahko, po vašem mnenju, zaustavilo demografsko obubožanje gorskih vasi in zaselkov, kdo lahko ustvari nova delovna mesta in posledično omogoči življenje mladih družin v teh krajih?

Gorska skupnost je dokončala industrijsko cono v Špetru, tako da danes razpolagamo kar s 33 produktivnimi dejavnostmi. Ob tem skrbimo za nove dejavnosti tudi v Podutani in v Briščah v občini Podbonesec. Na ta način iščemo možnosti, da ne bi le v Špetru, temveč tudi v drugih občinah ustvarile pogoje za nova delovna mesta za naše ljudi. Pomembno perspektivo v tej smeri lahko predstavlja čezmejno sodelovanje. Odnosi s slovenskimi občinami so zelo dobri, sooblikovali smo številne skupne načrte s pomočjo skladov, ki jih v ta namen predvideva EU.

Ali lahko igrajo zakoni, ki ščitijo in ohranjajo slovensko manjšino v videmski pokrajini, zakon 482/99 in morebitni zaščitni zakon, pomembno vlogo v tem smislu?

Omenjeni zakoni so nedvomno pomembni in v tem smislu koristni, čeprav ne omenjajo specifične finančne pomoči (zaščitni zakon sicer predvideva vsoto ene milijarde za Gorske skupnosti videmske pokrajine, t.j. Nadiških, in Terskih dolin ter Kanalske doline). Pomembnost zakona pa je predvsem v njegovem posrednem učinku. Zakon nam vrača dostojanstvo in identiteto. Z močno identiteto pa se prebivalec Nadiških dolin ne bo več čutil državljana nižje kategorije, temveč enakopraven katerimkoli drugim italijanskim državljanom. Benečan se bo čutil enakovrednega in nespornega, njegova samobitnost pa je tesno povezana s teritorijem, na katerem mu je dano živeti. To pomeni, da se bo tudi težje odločil zapustiti domačo vas in doline. Njegova identiteta bo nerazdružljiva s slovensko Benečijo; ne bo čutil več diskriminacije v tem smislu, kot se je doslej dogajalo.

Kako gledate na združitev občin v Nadiških dolinah oz. na poenostavljanje storitev in služb?

Že od vsega začetka sem se jasno izrekal v prid združevanju občin. Moja pričakovanja so bila v smeri dveh združenih enot v Nadiških dolinah ali celo ene same. Mislim, da bi to bila, dolgoročno gledano, najboljša podlaga za razvoj upravne politike v Nadiških dolinah. Danes je torej prišlo do treh združenih enot v slovenski Benečiji. Mislim, da bo v bližnji prihodnosti prišlo do potrebne racionalizacije in poenostavljanja v tem smislu. Potrebni so zreli časi in zrelost omenjene politične ideje, nujna pa so tudi jasnejša finančna sredstva, ki jih je v tem smislu obljubila dežela in ki letos niso bila zelo obetavna. Z omenjenimi pogoji bi lahko spodbudile omenjene uprave na večje združitve, ki bi lahko privedle celo do večje enote za vseh sedem občin Nadiških dolin.

Kako mislite, da se bo razvila vloga Gorskih skupnosti, ko vemo, da jim deželna politična večina ne piše ravno rožnate prihodnosti?

Glede Gorskih skupnosti smo sami izrazili namero, da bi se njihovo število v naši deželi razpolovilo, to pomeni, da bi jih bilo le pet namesto današnjih deset. Nujno pa je, da bodo nove enote zarisali na podlagi podobnih geografskomorfoloških, kulturnojezikovnih in družbenogospodarskih homogenosti.

V našem primeru bi lahko zarisali Gorsko skupnost, ki bi zajemala območje med Rezijo in Goriškimi Brdi in tako objela območje, ki ga združujejo prisotnost slovenske narodnostne skupnosti, prisotnost meje in zelo slične družbenogospodarske značilnosti obrobnega in emarginiranega teritorija. Tako zarisana Gorska skupnost bi imela tudi večjo pogajasko moč z deželo, dala bi pomembno spodbudo za novo oblikovanje teritorialnih enot, t.j. za združitev občin v večje enote.

Večja Gorska skupnost torej, z jasnimi pristojnostmi ter z natančno določenimi in gotovimi finančnimi sredstvi. Taka je naša zamisel. Mislimo, da bi na tak način lahko rešili Gorske skupnosti, ki bi morale postati nadobčinske upravne enote, koordinirati bi morale dejavnost občin na nekaterih področjih.

Kompetence občin bi morale biti v tem smislu zelo jasne, Gorske skupnosti bi morale razpolagati z drugimi jasnimi pristojnostmi, ki ne smejo sovpadati s pokrajino ali občino, dežela pa bi morala imeti zakonodajno vlogo.

Če zaupamo Gorski skupnosti funkcije, ki so vezane na idrogeološko skrb za teritorij, za razvoj kmetijstva, gozdov in turizma ali okolja, mislim, da bi lahko že imela ogromne upravne kompetence nad nadobčinskim teritorijem, za katerega ne more skrbeti vsaka občina posebej. Obenem bi v tem smislu lahko Gorska skupnost omogočila nove možnosti družbenogospodarskega razvoja.

Slovenci, ki živijo v Benečiji, že vrsto let konstruktivno sodelujejo s Slovenci iz Gornjega Posočja. V teh letih je prišlo do pomembnih sooblikovanj na ravni politično-upravnega sveta, vendar so tudi med navadnimi ljudi odnosi prijateljski in sproščeni. Kaj bi o tem povedali?

Res je. Gojimo zelo dobre in tesne odnose z občinami Kobarid, Tolmin, Bovec, Brda in Kanal, ob njih pa smo navezali pomembne stike tudi z enotami, ki so nekoliko bolj oddaljene, npr. z Novo Gorico. Kvaliteta čezmejnega sodelovanja je danes dobra, naša želja pa je, da bi okrepili skupne pobude tudi s pomočjo nastanka združenja "Najboljši sosedje", ki bi s pozitivno politično voljo na obeh straneh lahko omogočilo evroregijo, o kateri smo že večkrat govorili, pisali in brali.

STRAN 12

KRISTJANI IN DRUZBA

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

34. ZADNJA NAVADNA NEDELJA, KRISTUS KRALJ

"In vsa ljudstva, narodi in jeziki so mu služili." (Dan 7, 14)
"Tvoj prestol je trden iz davnine, ti si od vekomaj." (Psalm 93, 2)
"Zaradi njega se bodo bili na prsi vsi narodi." (Raz 1, 7)
"Moje kraljestvo ni od tega sveta." (Jn 18, 36)

Pri preroku Danijelu, v današnjem berilu, pa tudi v Razodetju, celo v ustih našega Gospoda naletimo na t.i. apokalipso (Dan 7, 13; Raz 1, 7; Mt 24, 30 in dr.). Sv. pismo zna govoriti slikovito: omenja oblake, ogenj, zagrinjalo v templju, zagrinjalo na obrazu ljudi. Toda s temi simboli nikoli ne straši. Pač pa govori, da božja moč, njegova roka varuje in varno vodi človeka, kot nekoč Izraelce v puščavi, da se ne spotakne in pogubi.

Še posebej v preizkušnjah naj človek ohranja zaupanje v Boga. Ali, ko bodo govorili: "glejte, tukaj je Kristus ali tam je: Ne verjemite!" (Mt 24, 23). Tudi vedno ponavlja: "Ne bojte se!"

Apokalipsa razdejanja Jeruzalema (1. 70 po Kr.), ki je pomešana z grozotami konca sveta ali vsega, ne sme oropati vernega človeka notranjega miru in vere ter zaupanja v Boga. Saj Bog ne da vedeti za uro niti za način umiranja in smrti, da bi ne umrli od strahu. Očiščuje pa nas s trpljenjem, da bomo vredni stopili pred Sina človekovega.

Pilat v današnjem evangeliju je verna podoba vseh, ki znajo samo postavljati vprašanja drugim, da bi Jezusa ujeli v besedah, v dialektiki. Ti se nenehno zaletavajo vanj, obtožujejo, kot lokavi politkomisarji.

Jezus jih razorožuje tudi z molkom, četudi domnevajo, da imajo v rokah vso oblast in vso moč (Jn 18).

Kajti Jezusovo kraljestvo se zdi nevernemu človeku kot nekaj nemogočega, ja, neumno (1 Kor 1, 23). Zakrito jim je, kakor z zagrinjalom, z oblakom (2 Kor 3, 13-18; 2 Mz 13, 21-22; 14, 24). "Mi se namreč niti ne zavedamo, da smo včasih hudobni, ker je naša pamet zamegljena in neverna. Razen tega našo pamet zatemnjuje še posvetno poželenje. Živimo torej pravično, da bomo rešeni, ko pride ura" (Hom. pis. 2. st.: 18, 1-20, 5).

V letošnjem deževnem listopadu doživljajo mnogi ljudje apokalipso: poplave, zemeljske usade, druge naravne katastrofe, so v primežu blata, plazov snega s kamenjem in skalami. Ali v neusmiljeni bolezi in, kar je še huje, v razočaranju in izdaji ljubezni in zvestobe. Zanje je to resnično konec sveta veselja in srca.

Kako naj se torej znajdemo? Mogoče z uporom proti Bogu? Ali naj Boga zavržemo? Nikakor ne, ker se Bog razodeva kot kralj prav v takih nemogočih dogodkih, v strahotah umiranja. Predno je namreč stopil na križ, je postal eden izmed nas, trpljiv, umrljiv človek (Flp 2, 6-11). Zakrit je tako, kakor Izraelu v puščavi (1 Kor 10, 1 ns), ker njegovo kraljestvo ni od tega sveta, ni od tod (Jn 18, 36). Zaradi tega sproži plazove pomilovanja, posmehovanja, ironije: dobi trs v roko, trnovo krono na glavo, škrlatni plašč na prebičano telo, da postane kakor farsa; še opljuvajo ga. Saj ni več človek: "Glejte, človek!" (Jn 19, 6); še narod ponižajo z napisom na tabli, ki jo pribijejo na križ: *Judovski kralj* (Jn 19, 19). Rimljan se je znal pošaliti z ljudstvi in posamezniki.

Ja, kakšen kralj je to, če pohujša celo Petra in vse apostole, še posebej Juda Iškarijota (Jn 18, 2-5). Kajti nihče ne ljubi sramote, križa, tujega rimskega jarma, vedno poniževanje, izgnanstvo v sovražno tujino, suženjstvo (gl. Jer; Ezk). Višek vsega pa je kot središčna obtožnica na procesu, da se je izdajal za kralja, Mesijo Judov (Mt 21, 5, Lk 19, 38; Jn 12, 13 nss, Mt 27, 11. 29, Mr 15, 2 nss...).

Toda Jezus je oznanjal drugačno kraljestvo, t.j. Božje kraljestvo (Mt 4, 17; 6, 33 itd.), tudi evangelij o kraljestvu imenovano (Mt 4, 23; 24, 14; Mr 1, 39).

Sv. Ignacij Lojolski nam v duhovnih vajah v premišljevanju o dveh zastavah oriše Luciferja, ki je smrtni sovražnik naše človeške narave, kako zbira ljudi pod svojo zastavo, kot poglavar, strašni kralj in grozna postava, ki kliče neštete duhove in kako jih pošilja po vsem svetu, ene v to mesto in druge v drugo, ne da bi spregledal kakšno deželo, kraj, stan, razmere ali posameznega človeka. Najprej jih zapeljujejo s poželenjem po bogastvu, ker bodo tako zapadli v prazne in posvetne časti, nato v velik napuh. Tako je prva stopnja bogastvo, druga čast, tretja napuh in po vseh teh treh stopnjah zavaja Lucifer v vse druge pregrehe.

Jezusa pa prikaže kot najvišjega in resničnega voditelja, na skromnem mestu; kako je čudovit in ljubezniv. Kliče, vabi k popolnemu duhovnemu uboštvu... da si želijo sramote in prezira, zakaj iz teh dveh izira ponižnost. Torej uboštvo zoper bogastvo, sramoto ali prezir zoper posvetno čast, ponižnost zoper napuh. Apostoli in učenci vseh časov naj po teh treh stopnjah uvedejo ljudi v vse druge kreposti.

Priporoča molitev zdravamarije, Duša Kristusova, očenaš (DV, 136-148), da smo lahko tudi mi vredni nebeškega kraljestva.

JUBILEJNO SREČANJE PREDSTAVNIKOV OBOROŽENIH SIL

VEDNO V SLUŽBI MIRU!

Minulo nedeljo je sveti oče Janez Pavel II. maševal v dežju na Trgu sv. Petra in med bogoslužjem nagovoril zbrane predstavnike oboroženih sil z vsega sveta. Dne 19. t.m. so namreč obhajali jubilej vojakov in se je zato v Rim zgrnilo veliko vojakov in visokih uradnih ter vojaških delegacij.

Ker nismo že dva tedna pisali o nagovorih svetega očeta, povejmo, da je imel pred časom nagovor politikom z vsega sveta ob jubilejnem romanju za politike; in pred dobrim tednom pa so k papežu poromali predstavniki kmetov z vsega sveta, saj so tudi kmetje praznovali jubilejno leto, in to prav na zahvalno nedeljo, ko se povsod po svetu katoliški verniki s hvaležnostjo obrnejo k Bogu, da bi se mu zahvalili za vse, kar jim narava podari v obliki plodov in naravnega pridelka. Odveč je seveda vest, da je sveti oče posebno še politike pozival k služenju drugim in k poštenju.

Minulo nedeljo pa se je Janez Pavel II., sam sin miroljubnega in narodno zavednega vojaka, srečal z vojaki in častniki. Poleg vojakov so odšli na romanje v Rim tudi predstavniki policije. Iz 49 držav so prišli, da bi prisluhnili svetemu očetu, ki si vse bolj zamišlja vojsko kot mirovno silo, ki naj poseže le v skrajnih primerih in še to samo, če je zares potrebno, "proti krivičnemu napadalcu".

"Sin vojaka sem in zato sem vam zelo blizu," je dejal sveti oče več kot sedemdeset tisoč vojakom, ki so mirno sledili maši v hudem dežju, kot se za prave vojake spodobi. Prišli so od vsepovsod, tudi predstavniki Tuje legije in slovite ameriške policije FBI so bili na Trgu sv. Petra. Papež jih je nagovoril: "Poklicani ste, da branite šibke, da varujete poštene ljudi, da vzpodbujate svobodno sožitje med narodi. Vsakemu od vas pristaja podoba stražnika, ki zre daleč na horizont, da prepreči bližajočo se nevarnost in si povsod prizadeva za mir in pravičnost!"

Papež je nadaljeval: "Večkrat se godi, da se mora za dosego miru, kot smo tudi v današnjih časih videli, poseči po konkretnih pobudah, da razorožimo napadalca. S tem mislim na t.i. humanitarni poseg, ki pride na vrsto, ko so odpovedala vsa sredstva politike in vsa nenasilna obrambna sredstva in prav tak humanitarni poseg je vedno zadnji poizkus, da se zaustavi roka krivičnega napadalca!"

Med mašo, ki jo je daroval sveti oče, kot vedno odločen, a vidno utrujen, je bilo veliko ganljivih trenutkov, med njimi omenimo vsaj molitev za mir, ki jo je prebral nemški polkovnik, in prihod francoskega vojaka k sv. očetu z mlado ženo in šestimi otroki: v rokah so nosili oljčne vejice.

JUP

IZJAVA ŠKOFA MSGR. METODA PIRIHA

O DELITVI KOPRSKE ŠKOFIJE

Koprski škof msgr. Metod Pirih je v pogovoru za tednik Sobota konec oktobra obravnaval aktualna vprašanja, ki zadevajo Cerkev na Primorskem in koprsko škofijo, ki letos praznuje visok jubilej, 1400. obletnico obstoja. V intervjuju pa je odgovoril tudi na že nekaj let aktualno vprašanje o tem, ali se bo koprska škofija razdelila na dva dela, na koprsko in goriško škofijo. Pobudo za nastanek nove škofije je na civilni ravni najprej dal Forum za Goriško z utemeljitvijo, da bi taka cerkvena ustanova povečala pomembnost in vlogo Nove Gorice in povečala njen prestiž, tudi v razmerju do sosednjega prostora oz. Slovencev v Italiji. Msgr. Pirih je o delitvi škofije dejal naslednje: "Pobuda za delitev sedanjih treh slovenskh škofij na več novih škofij je prišla iz Vatikana. Škofje smo ustanovili posebno komisijo posvetovalnega značaja, ki je to pobudo preučila s pastoralnega, pravnega, sociološko-demografskega, zgodovinskega in finančnega vidika. Študija je bila poslana Svetemu sedežu, z njo pa je bil seznanjen tudi sveti oče. Pozneje je vatikanski državni tajnik kard. Sodano poklical k sebi na pogovor vse tri slovenske ordinarije. Predložil nam je več možnosti, kakšne rešitve bi bile primerne za posamezno škofijo. Tako smo ugotovili, da delitev koprske škofije na dve za zdaj ni aktualna".

Koprska škofija je po površini kar velika, saj meri 4.306 km². Ima 260 tisoč prebivalcev in 207 župnij-pastoralnih enot. O posledicah razdelitve koprske škofije za Primorsko pa je msgr. Pirih menil: "Ozemlje sedanje koprske škofije predstavlja geografsko raztegnjeno enoto ob meji z Italijo, Hrvaško in ljubljansko nadškofijo. Ta cerkvena enota je dokaj enovita, saj združuje vso Primorsko v eno krajevno Cerkev. Delitev škofije bi pomenila delitev enotnega primorskega prostora... Če bi se škofija razdelila na dvoje, bi koprska škofija imela velike težave glede duhovnikov in glede materialne podlage. Vsak duhovnik bi imel pravico izbire: da ostane v Kopru ali da gre v škofijo, kjer je bil rojen. Koprska škofija bi v primeru odhoda sedanjih škofijskih duhovnikov v matično novogoriško škofijo imela le še kakšnih petintrideset duhovnikov. Na obalnem območju oz. v Slovenski Istri tudi ni veliko redovnih hiš in redovnikov. Bogoslovcev s tega območja je pet. Po ozemlju, številu katoličanov in po številu nedeljnikov bi bila koprska škofija najmanjša med vsemi slovenskimi škofijami. Soočala bi se s težkimi vprašanji. Vsaka škofija pa mora biti organska enota, ki je zmožna samostojnega življenja".

Razprave se bodo očitno nadaljevale tudi zato, ker je kard. Sodano, kot je za koprsko-goriški tednik Sobota omenil škof Pirih, predložil več možnosti o tem, kakšne rešitve bi bile primerne za posamezno škofijo.

M.

SVETNIK TEDNA

1. DECEMBER

SILVESTER ČUK

NATALIJA, SPOKORNICA

Rimski martirologij omenja 4. marca "rojstni dan" za nebesa, to je dan mučeniške smrti zelo češčenega mučenca sv. Hadrijana iz Nikomedije, glavnega mesta maloazijske province Bitinije. Legenda pripoveduje, da je bil Hadrijan častnik cesarske vojske. Živel je s svojo ženo Natalijo, ki je bila kristjanka. Ob preganjanju kristjanov v času cesarja Dioklecijana (okoli leta 303) je opazoval zaporedno smrt triindvajset mučencev in njihova neustrašenost ga je prepričala o resničnosti krščanske vere. Spreobrnil se je in se dal krstiti. Kmalu nato so tudi njega vrgli v ječo, kjer ga je žena Natalija obiskovala in osrčevala. Po krutem mučenju je tudi Hadrijan dosegel mučeniško krono in Cerkev se ga spominja skupaj z mučenci iz Nikomedije 4. marca oziroma 8. septembra, ob obletnici prenosa njihovih svetniških ostankov v Rim in posvetitve cerkve, posvečene sv. Hadrijanu. Spomin njegove žene sv. Natalija pa se obhaja 1. decembra.

Omenili smo že legendarno poročilo o mučeništvu sv. Hadrijana in tovarišev, v katerem nastopa tudi Natalija, ki je hodila obiskovat moža, ko so so ga vrgli v ječo. Po zadnjem mučenju pred njegovo usmrtitvijo ji niso več dovolili iti k njemu, zato si je ostrigla lase in se preoblekla v moškega, da je mogla priti do mučeniškega soproga in ga ohrabriti za zadnji boj. Bila je navzoča, ko so možu na nakovalu odsekali ude in potem njegovo telo vrgli na grmado. Ogenj je pogasila nenadna ploha in tako je neki kristjan, po imenu Evzebij, rešil svetniške ostanke in jih z ladjico prepeljal v mestece Argyropolis blizu Carigrada, kjer jih je pokopal na skritem kraju. Sem se je nato preselila pobožna Natalija, ki je veliko molila ob skritem grobu in naročila, naj tudi njo pokopljejo poleg njenega moža, svetega mučenca. Legenda pripoveduje, da se ji je neko noč v snu prikazal Hadrijan in ji napovedal, da bo kmalu prejela plačilo za svojo zvestobo in gorečnost. To se je prav kmalu uresničilo. Po nekem poročilu so njeno truplo položili v grob njenega moža in tovarišev mučencev 1. decembra, zato se je spominjamo na ta dan. Ko je krščanstvo dobilo v rimski državi svobodo, so njihove svetinje prenesli v Carigrad, kasneje (leto ni sporočeno) pa v Rim. Tam je dal papež Honorij (I. 625-638) na Forumu zgraditi lepo cerkev. Leta 1110 so bile relikvije sv. Hadrijana in sv. Natalije prepeljane v samostan Grammont na severu Belgije. Sv. Natalijo upodabljajo s krotkim levom pri nogah, v rokah pa drži odrezano roko svojega moža Hadrijana, Kristusovega mučenca.

Ime Natalija spada med "manj uveljavljena" ženska imena na Slovenskem, saj so jih (po Kebru) pred dvajsetimi leti našteli le nekaj nad 1000, pač pa je bila bolj pogosta Nataša, oblika, ki izvira iz Rusije. Imenoslovec Janez Keber piše, da je bila v "letih 1975-1979 Nataša ime, ki so ga v Sloveniji najbolj pogosto dajali deklicam ob rojstvu", tako da je bilo leta 1980 pri nas 7.391 oseb s tem imenom. Korenina imena Natalija je latinska beseda natalis, ki pomeni "rojstni ali, nanašajoč se na rojstvo". Ime Natalis, Natalia so prvotno dobivali otroci, rojeni na Božič - praznik "Jezusovega rojstva". Na Božič se nanaša slovenska oziroma slovanska oblika imena Natalija, ki je Božena, Boža.

Duhovniki živijo, da pomagajo drugim. Prav zato te prosimo, da jim pomagaš.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij med ljudmi v župnijah in vsem nudi ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi duhovniki nadaljevali svoje poslanstvo, imajo tudi sami potrebo po tvoji konkretni pomoči: potrebo po Daru za vzdrževanje duhovnikov. Ti darovi se zbirajo v Osrednji ustanovi za vzdrževanje duhovnikov in so razdeljeni med vse duhovnike, še posebno med tiste, ki delujejo v revnejših in potrebnejših skupnostih, ki tako lahko računajo na pomoč vseh.

Če imaš kartico CartaSì, lahko prispevaš svoj dar tako, da pokličeš na zeleno telefonsko številko **800-825000**. Lahko pa tudi položiš svoj denar na poštni tekoči račun št. **57803009**; za svoj dar lahko uporabiš tudi obrazce, ki jih dobiš v domači župniji ali na pošti; svoj dar lahko nakažeš tudi z bančnim nakazilom, in to tako, da ga nasloviš na Ustanovo za vzdrževanje duhovnikov, svobodni prispevki (Istituto Centrale Sostentamento Clero - Erogazioni Liberali). Nazadnje lahko oddaš svoj dar tudi na uradu za vzdrževanje duhovnikov svoje škofije. Darove lahko odtegneš pri davčni prijavi Irpef.

CartaSì
VISA
EUROCARD MasterCard
AMERICAN EXPRESS
Diners Club International

Darovi za vzdrževanje duhovnikov.

Pomoč mnogih za dobro vseh.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

9. ŠTEVILKA MLADIKE

IZ VSEBINE MLADIKE IN RASTI

Med zamejske bralce je ponovno prispela nova številka tržaške revije Mladika. To je v letošnjem letu že deveta, obenem pa tudi predzadnja številka, katere platnico krasijo fotografije nekaterih pomembnih dogodkov, ki so se v bližnji preteklosti zvrstili v zamejstvu (predstavitvi posmrtne knjige Vinka Beličiča *Prelistavanje polstoletja* in knjige Marijana Eiletza *Moje domobranstvo in pregnanstvo* ter odprtje koče na Matajurju).

Glede vsebine je treba najprej omeniti uvodnik, ki ga je napisal Saša Martelanc in ki nosi naslov *Dragocenost*. V njem avtor, izhajajoč iz osebnega doživetja, razmišlja o pomenu človekove dragocenosti. Mladika se v tej številki ni mogla izogniti nedavnim parlamentarnim volitvam v Sloveniji in zato objavlja članek, v katerem pisec S.P. podaja zgoščeno analizo vzrokov zmage Liberalne demokracije in drugih levičarskih strank in poraza strank slovenske pomladi. Članek se zaključuje s pozivom zmagovalcem volitev, naj bodo bolj pozorni in občutljivi do manjšinskih vprašanj.

Uvodniku in komentarju sledi novela Magdalene Cundrič *Dokler ju smrt ne združi*, ki je bila priporočena na zadnjem literarnem natečaju Mladike. V nadaljevanju najdemo že sedmo nadaljevanje Petra Merkuja *Iz spominov na starše*, Drago Štoka pa je prispeval spominski utrinek o romanju v Fatimo. Ivo Jevnikar pri svojem raziskovanju usode primorskih padalcev med drugo svetovno vojno prihaja do vedno novih in zanimivih podrobnosti, tako da je v tej številki objavljeno drugo nadaljevanje zgodbe Marijana Česnika, pripadnika ameriške obveščevalne službe OSS na slovenskem ozemlju.

V tokratni Mladiki je tudi večje število literarnih ocen (prispevali so jih Martin Jevnikar, Neva Zaghet, Zora Tavčar in A.R.), še posebej pa je v tej številki močno prisotna poezija, saj je objavljeno večje število pesmi Brune Pertot, Vladimira Kosa in Franja Frančiča, poleg tega pa še izbor iz najnovejše hrvaške poezije, ki ga je prevedel Martin Silvester. Tudi v tokratni številki so dobile mesto tradicionalne Mladikine rubrike *Mogoče vas bo zanimalo zvedeti, da...*, *Pod črto* in *Antena*, ki posredujejo veliko število vesti iz življenja Slovencev v matici, zamejstvu in zdomstvu, pa tudi kak kritičen komentar. Na koncu je objavljeno poročilo o delovanju Knjižnice Dušana Černeta v letu 1999.

V mladinski prilogi Rast, ki je tudi tokrat izšla skupaj z Mladiko, velja omeniti uvodnik Mattea Dimaia z naslovom *Mi, šola in drugi*, v katerem avtor podčrtuje zlasti dve nalogi slovenske šole v Italiji: vzgojo k sožitju in privajanje na dvojezičnost in dvokulturnost, a ne na račun podaljšanega urnika. Sicer je v Rasti precej prostora odmerjenega poletnemu obisku mladih Frizijcev v našem zamejstvu (o tem piše Breda Susič). V nadaljevanju je. Sara Magliacane zbrala nekaj mnenj nekaterih mladih zamejcev o oddaji *Il grande fratello* (Veliki brat), ki jo predvaja zasebna televizijska postaja Canale 5 (in ki je ne priporočamo v gledanje), Peter Jevnikar pa je pripravil krajši pogovor s člani glasbene skupine Subsonica. Sicer je v tej številki Rasti tudi poročilo o delovanju krožkov Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti, o mladinskem manjšinskem glasilu Yeni in o uspehu mladinske pevske skupine Vesela pomlad na zborovski olimpiadi v Linzu. Objavljeno je tudi četrto nadaljevanje novele Luke Pierija *Ko se strast zaganja*.

IŽ

LJUBLJANSKI MADRIGALISTI NA GORIŠKEM

S POUSTVARJALNIM ŽAROM

Mesec november je navadno kar poln koncertov. To se je zgodilo tudi v nedeljo, 12. novembra, ko so v pevmski župni cerkvi nastopili Ljubljanski madrigalisti. Zbor že dolgo let vodi priznani zborovodja Matjaž Šček. Ansambel sam sodi danes med najboljše slovenske pevske skupine.

Za pevmski koncert so madrigalisti pripravili zanimiv koncertni program nabožnih skladb, ki je v glavnem obsegal zlasti dela, kot so *Pater noster* (Očenaš) in *Ave Marija* različnih, v glavnem sodobnih skladateljev. Vsekakor izbran in tudi zahteven spored predloženih del. Ta so bila v glavnem latinskega oz. vzhodno pravoslavnega izvora. Prisotni pa so bili tudi nekateri sodobni slovenski skladatelji, ki so prav tako odražali duh naše zborovske tradicije.

V začetku je v imenu prirediteljev (ZSKP, ZCPZ, rajonski svet in župnija), spregovorila dr. Verena Korsič Zorn, ki je nato predvsem dognano orisala lik in delo slikarja Toneta Kralja ob stoletnici rojstva. Poudarila je zlasti slovenski in evropski pomen umetnika, ki se je izražal nekje med simbolizmom in ekspresionizmom. Še zlasti pa je podčrtala Kraljev pomen za Primorsko, ko je tako v dobi fašistične diktature kot v že povojnem času umetnik zelo poudaril našo slovensko identiteto.

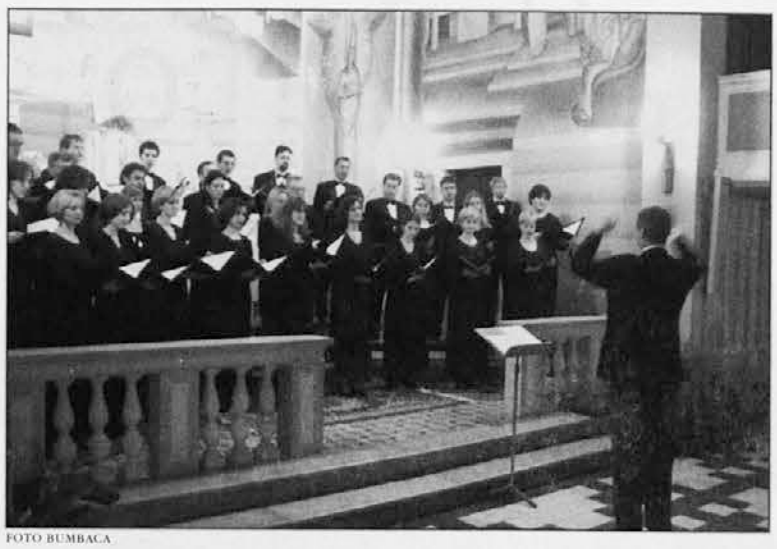
FOTO BUMBACA

Koncert je obsegal dva dela. V obeh pa so bile na sporedu izključno nabožne skladbe z že prej omenjeno tematiko. Zvrstili so se skladatelji Ivan Šček, Fran Ksaverij Lukman, Karl Pahor, Pavle Merku, Aldo Kumar, Alojz Srebotnjak in Andrej Misson, ki so predstavljali slovensko zborovsko ustvarjalnost. Nato smo poslušali religiozna dela Th. Jermelfelda, S. Rahmaninova, G. Verdija, E.K. Ellingtona, A.Perosa in J. Busta. Na koncu so Ljubljanski madrigalisti še dodali prijetni slovenski skladbi, *Večerni zvon* in *Pa se šliš'*.

Kot smo že zapisali, so bile v veliki večini na sporedu nabožne skladbe. Te tudi v znanih inačicah pravoslavne liturgije skozi stoletja je cerkvena glasba (že antika o njej govori kot o prijateljici svetišč, *templis amica*) pomenila lep del celotnega muzikalnega ustvarjanja. Če pogledamo na predložene zadevne slovenske skladbe, lahko zapišemo, da so šle od preproste obdelavo znanega slovenskega *Očenaša* do zahtevnejših oblik variacije oz. parafraze. Seveda ima tu svoje posebno mesto Pahorjev *Očenaš hlapca Jerneja*, ki je tudi izzvenel kot mogočna prošnja Očetu za pravico. Posebno fineso odraža Missonova *Ave Marija* sodobno in nenavadno izražanje pa je imela Kumarjeva skladba. Srebotnjakov *Očenaš* je tudi pokazal na prodorno razvejanost od osnovne melodije na širšo glasbeno gradnjo.

Med skladbami tujih avtorjev je gotovo izstopal Verdijev *Pater noster* z vsem svojim liričnim in religioznim nabojem. Eksotično božično je izstopila Bustova *O magnum mysterium*, sicer daleč od evropskega božičnega pastoralnega vzdušja. Perosovi skladbi pa sta odražali neko dognano mirnost.

Dirigent Matjaž Šček je mojstrsko vodil svoj zbor. Njegova interpretacija je bila zelo ustrezna in vsebinsko poglobljena. Nedvomno so pod njegovim vodstvom madrigalisti iz Ljubljane izzveneli, zlasti v nekaterih skladbah, v vsem žaru poustvarjalne umetnosti.

Veliki francoski glasbenik Maurice Ravel je zapisal, da mora velika glasba vedno priti iz srca. In če to velja za skladatelja, pa lahko prav tako velja za poustvarjalca, v našem primeru pevca oz. pevski zbor. Mislim, da je do tega res prišlo tudi na nedeljskem koncertu v Pevmi.

AB

EURART V KULTURNEM CENTRU LOJZE BRATUŽ

PIŠČAL SREDI UMETNOSTI

V petek zvečer, 17. t.m., se je v Kulturnem centru Lojze Bratuž zbralo veliko poslušalcev in obiskovalcev likovnih razstav, da bi prisostvovalo multimedijskemu kulturnemu večeru, ki ga je priredilo kulturno združenje za digitalno umetnost Graphiti iz Gorice, ki ga vodita Paul Redfern in Giuseppina Mastrovito. Paul Redfern je poznan likovni ustvarjalec, ki se je še pred leti odločil za umetnost, do katere pride ustvarjalec s pomočjo računalnika, in se je posvetil zato multimedijskim projektom. Že več let pa je tudi glavni pobudnik čezmejnih umetniških načrtov, ki jih poznamo pod imenom Eurart. Za te kulturne dogodke je značilno predvsem to, da so vsako leto osredotočeni na skupni imenovalec in pri izvedbi sodeluje veliko umetnikov iz raznih držav.

Letos je bila na vrsti že šesta prireditev Eurart, ki je tokrat imela naslov *Čarobna piščal - univerzalna komunikacija* in pri njej je sodeloval Narodni muzej iz Ljubljane in vrsta slovenskih umetnikov, tako pesnikov, likovnih umetnikov kot tudi glasbenikov, zgodovinarjev in arheologov, ki so z italijanskimi kolegi iz Gorice pripravili lepo predstavo; le-ta je bila zmes literarnega nastopa pesnikov ob glasbeni spremljavi pianistke in flavtista, multimedijske projekcije nalašč za prireditev narejenega video projekta, likovne razstave digitalnih grafičnih listov in obenem trajne razstave, ki si jo lahko vsakdo ogleda na spletnih straneh interneta.

Rdeča nit petkove prireditve Eurart je bila piščal, čarobna piščal, ki so jo našli slovenski arheologi in jamarji v jami Divje babe v Sloveniji; ta naj bi bila po mnenju znanstvenikov najstarejši instrument v človeški zgodovini. Medvedja kost, ki ima luknje in je najbrž bila piščal, bi bila gotovo najstarejši glasbeni instrument, in če je tako, bi morali glasbeno zgodovino človeka pomakniti za dobrih deset tisoč let nazaj. Čarobna piščal torej kot simbol človeškega univerzalnega hrepenenja po umetnosti in po življenju, saj je bila piščal nekoč simbol diha, življenja. Kot zanimivost povejmo, da je bila letos vsa likovna razstava izključno digitalno narejena; edina skupna točka vsem umetnikom: piščal iz jame Divje babe.

V KC Lojze Bratuž se je zvrstil niz umetnikov, ki so skušali vsak s svojega zornega kota prispevati k multimedijskemu projektu. Po pozdravu predstavnice kulturnega združenja Graphiti Giuseppine Mastrovito in predsednice KC Lojze Bratuž prof. Franke Žgavec je sledil kulturni program. Nastopili so pesniki, na ogled je velika razstava grafik slovenskih, italijanskih in drugih umetnikov, na več računalnikih pa si je obiskovalec lahko v živo ogledal spletne strani prirediteljev, ki so ob pomoči znane računalniške tvrdke Apple pripravili tudi CD ROM z deli vseh udeležencev. V petek so v centru Bratuž prebirali svoje poezije Mario Carnelut, Giovanni Fierro, Jurij Paljk, Marino Masini, Francesco Tomada in Giuseppina Mastrovito; na flavto je igral Fabio Devetak, na klavir Antonella Cadalt (zaigrala sta skladbe Clauda Debussya,

FOTO BUMBACA

Francisa Poulenca in Franka Martina); v mali dvorani centra so zavrteli multimedijsko video projekcijo *Piščal*, ki jo je pripravila skupina RAM'S (Michele Dissabo, Pierpaolo Grego, Ugo Orsettigh in Paul David Redfern), likovno razstavo so pripravili umetniki Jacqueline Helpmann, Narodni muzej iz Ljubljane, Astronomsko združenje iz Fare ob Soči, umetniki Mario Alimede, Bona Baraldi, Mauro Mauri, Paul Redfern in novogoriški umetnik Bogdan Soban, ki je predstavil tako svoje digitalne grafične liste kot tudi multimedijsko računalniško postajo in preko nje svojo premanentno likovno razstavo na svetovnem spletu na naslovu www.sobanart.com. Igrali pa so tudi izvirno glasbo, ki sta jo napisala Pierpaolo Mittica in Ivano Visman. Šlo je za nevsakdanjo kulturno prireditev, ki ji je sledilo veliko radovednih ljubiteljev umetnosti.

Eurart bo letos gostoval še v kraju Greve di Chianti v Toskani, v Sloveniji, v Celovcu in Lienzu.

ZUT

SSG / ABONMAJSKA SEZONA 2000-2001 V GORICI

MOLIEROV SKOPUH "PO KRANJSKO"

IVA KORŠIČ

Goriški ljubitelji gledališča so že konec septembra okusili vznemirjajočo opojnost gledališke umetnosti, ko jim je Slovensko stalno gledališče v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavilo zamejsko premiero Bariccove monodrame *Devetsto*, ki jo je z zanesenim nabojem izrisal igralec Janko Petrovec v izčiščeni režiji Marka Sosiča.

Prava abonmajska sezona, ki jo prirejajo SSG, Kulturni dom in KC Lojze Bratuž, pa se je začela 13. oz. 14. t.m., ko je v goriškem Kulturnem domu gostovalo Prešernovo gledališče Kranj z zelo znano in na raznih odrih sveta neštetokrat uprizorjeno Moliérovo komedijo *Skopuh*. Posrečeno komedijo, katere sporočilna ost je še zmeraj žgoče aktualna, so kranjski gledališčniki odigrali v prevodu Janka Modra in režiji zadnja leta najbolj markantnega slovenskega režiserja Vita Tauferja. Lansko leto si je z njo in nekaterimi drugimi uprizoritvami zaslužil nagrado Prešernovega sklada. Moliérovo ostro značajsko komedijo je priredila ekipa *Skopuha*, dramaturško pa jo je obdelala Marinka Poštrak. V kranjsko narečje prestavljena komedija nas je jezikovno popeljala v Linhartove čase. Komedijsko dejanje je iz francoskega, salonsko meščanskega okolja Taufer prenesel na kranjsko podeželje in ga dodobra zabelil s krepko besedo. Gledalci so se ob imenitni igri vseh nastopajočih pošteno zabavali, le včasih jim je narečna podrobnost ušla, ker je postavitev imela pospešen ritem, ki je igralce silil v naglo dialogiziranje. Odlični igralec Janez Škof, kot gost, je izklesal krasen lik podeželskega stiskača, ki venomer z naperjeno puško zasleduje svoje uboge, že ostarele in izmozgane posle, da ne bi slučajno staknili skrivališče njegovega denarja. Za svetlikajoče se denarce bi dal namreč dušo; še lastnemu sinu in hčeri nič ne privošči. Rad bi ju poročil, toda tako, da bi jima ne dodelil niti najmanjše dote. Malce neotesana hčerka Eliza (Vesna Slapar) se še nekako znajde; noro je zaljubljena v Valerija (Gregor Čušin), skopuhovega upravitelja. Toda filozofsko zamaknjeni sin Kleant (učinkovita karikatura Uroša Smoleja), »utopljen« v cigaretnih oblačkih, zelo težko prenaša ponižujočo situacijo in zato se včasih v njegovi stoični naravi prebudi tleča jeza in strastno izbruhne na dan vsa zagrenjenost, ki se stopnjuje, ko se oče želi oženiti prav z Marjano (Mojca Partljič), v katero je sam zaljubljen. K sreči ta brezupni zaplet v hipu razplete prihod bogatega Anzelma (Tine Oman); izkaže se namreč, da je on Marjanin in Valerijev oče.

Poleg omenjenih igralcev so groteskno obarvane vloge podali še Vesna Jevnikar - spletkarka Frozina, Matjaž Višnar - mojster Simon / komisar, Pavel Rakovec-Jakob, gost Rok Vihar - Blisk in Robert Kavčič kot sključena, ne prebistra hišna Klavdija. Skopuhovo burleskno obnašanje in ušivo življenjsko »načelo« sta se čudovito spajali s kostumi, ki jih je pripravil Alan Hranitelj, pa tudi z zelo skopimi scenskimi elementi (obsežne zaprašene preproge in dva velika svečnika) Marka Japlja ter še z glasbo Igorja Leonardija.

PRVO SREČANJE V OKVIRU PROJEKTA "RAZ/SELJENI"

KAKO SO SE ITALIJANSKI IZSELJENCI ZNAŠLI V AMERIKI?

Prvo srečanje v okviru projekta *Raz/seljeni - S/paesati*, ki je potekalo v tržaškem gledališču Miela v sredo, 15. t.m., je bilo posvečeno problematiki izseljevanja Italijanov v Severno Ameriko v 20. stoletju. Italijanska emigracija, ki je dosegla številko okoli 24 milijonov ljudi, je bila prav gotovo najbolj množični pojav izseljevanja v moderni dobi. Kako pa so izseljenci prihajali v Ameriko, kako so se znašli v novem svetu? Na to in druga vprašanja so - tudi s pomočjo zanimivih diapozitivov - poskušali dati odgovor gostje, in sicer zgodovinarke Maddalena Tirabassi od Fundacije Agnelli ter Ellen Ginzburg Migliorino in Elisabetta Vezzosi s tržaške univerze, poleg njih pa še Leonardo Buonomo, strokovnjak za anglo-ameriško književnost na tržaški univerzi.

Govorniki so prikazali pojav italijanskega izseljevanja v Severno Ameriko (zlasti je bilo prikazano izseljevanje v New York) z različnih zornih kotov. Tako so orisali življenjske razmere in navade italijanskih priseljencev (ki so se zaposlovali zlasti v industriji, pri železnici in v rudnikih, manj pa je bilo obrtnikov in samostojnih poklicev), njihovo zavest o narodni in socialni pripadnosti (in posledično tudi njihovo vlogo v ameriškem delavskem gibanju) ter negativen odnos ameriške družbe do novih prišlekov zaradi njihove kulture, ki je bila tako različna od dotedaj prevladujoče anglosaške. V ta namen je zlasti v obdobju prve svetovne vojne in po njej stekel načrt ameriških oblasti, po katerem so se priseljenci morali čimprej amerikanizirati. V Ameriko dospeli Italijani so se znašli tudi v konfliktu z nekaterimi drugimi skupinami priseljencev, ki so pripadali drugim narodom in ki so bili del "starejše" emigracije, saj so prišli v začetku 19. stoletja. Odnos je bil konfliktualen zlasti z Irci in se je selil celo v cerkve (v začetku so Irci hodili k maši v zgornji del cerkve, Italijani pa v podzemni del). Italijanski priseljenci so s seboj prinesli seveda tudi svoje navade. Zanimiva je tukaj tudi vloga žensk, ki so v prvih časih ostajale kar na domu oz. v italijanskih četrtih ameriških mest. Šele kasneje so se postopoma začele zaposlovati zlasti v tekstilni industriji. Ameriška družba je na Italijane gledala grdo in ravno zato je prva italijanska izseljeniška literarna produkcija hotela spremeniti tako gledanje, v kasnejši dobi pa se je začela posvečati tudi vprašanjem o identiteti, ki so se porajala človeku, ki je zapustil domovino in se izselil. Poleg okrogle mize o italijanskem izseljevanju je bilo na sredinem srečanju v gledališču Miela na sporedu tudi predvajanje kratkometražnega filma režiserja Enrica Verre *Benvenuti a San Salvario* (Dobrodošli v San Salvariu), ki opisuje položaj današnjih afriških priseljencev v Turinu, in dolgometražnega filma *Big Night*, režiserjev Stanleya Tuccija in Campbella Scotta, ki opisuje različne načine integracije italijanskih priseljencev v ameriško družbo.

Naslednje tematsko srečanje v okviru projekta *Raz/seljeni - S/paesati*, ki ga pripravljajo Zadruga Bonawentura - Gledališče Miela, Slovensko stalno gledališče in Oddelek za zgodovino tržaške univerze, koordinirata pa ga Sabrina Morena in Martina Kafol, bo v sredo, 13. decembra, ob 18. uri v Kulturnem domu v Trstu, naslov pa bo *Diaspore, preseljevanja in kulturna identiteta*. O tem bosta govorila zgodovinarja Giacomo Todeschini in Tullio Catalan s tržaške univerze, na sporedu pa bo tudi literarni večer na temo *Razseljenost*.

IŽ

SLIKARSKA KOLONIJA M-ART V MEDANI

LIKOVNI UMETNIKI V BRDIH

V ponedeljek, 20. t.m., so v novogoriški likovni galeriji Artes svečano odprli likovno razstavo umetniških del različnih slikarjev in kiparjev, ki so se bili minuli teden udeležili mednarodne slikarske kolonije M-art v Medani.

Že vrsto let se namreč okrog praznika sv. Martina zbere v Medani veliko število likovnih umetnikov, ki na domačiji mladega in vrhunskega briškega vinogradnika Aleksa Klinca teden dni slikajo, kiparijo in se družijo med seboj. Mednarodno srečanje umetnikov v Medani je postalo že tradicionalno in prav vinogradniku Aleksu in njegovi družini gre največja zasluga, da se sredi lepih Goriških Brd v mesecu novembru vsako leto nastane zajeten niz umetniških del, od katerih lep del ostane v Sloveniji. Sicer pa mednarodno srečanje umetnikov ob Martinovem na domačiji Klinec organizira novogoriški umetnik Etko Tutta v sodelovanju s podjetnim vinogradnikom Aleksom Klincem in galeristom Dragano Abramom. Mladi vinogradnik Aleks Klinec je poznan tudi po tem, da vsako leto organizira na domačiji v Medani festival poezije in vina. Letos bo tako že šestič gostil pesnike z vsega sveta. Za izvedbo finančno zelo zahtevne likovne kolonije pritegnejo prireditelji k sodelovanju še vrsto sponzorjev, tako da je udeležba vsako leto mednarodna in zelo kakovostna. Vsako leto pa se likovnega tedna v Medani udeleži tudi likovna kritičarka prof. Anamarija Stibilj Šajn, ki tudi skrbi za povezanost umetnikov s sredstvi javnega obveščanja in za njihovo umestitev v naš prostor. Prav na povabilo prof. Anemarije Stibilj Šajn smo se v soboto, 18. t.m., udeležili t.i. dneva odprtih vrat in smo se lahko srečali z vsemi umetniki, ki so pridno končevali svoja umetniška dela.

VJEKOSLAV VOJO RADOJČIĆ

Letošnja zasedba umetnikov v Medani je bila zares izvrstna!

Karim Azad, Franco Dugo, Rudi Skočir, Valentin Oman, Zvest Apollonio, Erik Lovko, Guido Lodigiani, Ferdinand Noimuler, Bruno Paladin, Klavdij Tutta, Klementina Golija, Željko Kipke, Lovro Artulovič, Enes Sivac, Zmago Jeraj, Amra Zulsikarpašić, Jacques Lucas, Jean Noel Montagne, Ana Mazoy, Havier Olayo, Geremia Renzi in Etko Tutta, to so imena udeležencev likovne kolonije v Medani M-art. Povejmo, da smo med njimi našli slikarje, grafike, kiparje in tudi fotografa, ki so skušali vsak na svoj način prikazati svoj likovni svet in svojo likovno pripoved. Kako tudi ne, saj so umetniki prišli v Brda iz Francije, Bosne in Hercegovine, s Hrvaškega, iz Španije, Italije, Slovenije in Avstrije! Minuli teden sta se koroški slovenski slikar Valentin Oman in istrski umetnik Bruno Paladin že predstavila s svojima likovnima razstavama na domačiji Ščurek in na turistični kmetiji Movia.

Vsakdo, ki se je udeležil srečanja z umetniki v Brdih, je lahko videl, da vse umetnike druži predvsem sodobna likovna govorica in pa zavezanost človeškemu iskanju lepega in višjega. Tudi letos je izšel ličen katalog z imeni in deli lanskoletnih udeležencev likovnega tedna v Medani in z imeni vseh udeležencev, ki so letos delali v Brdih.

Vsekakor si je likovno razstavo v Novi Gorici v galeriji Artes vredno ogledati, saj nam prinaša lep prerez sodobnega likovnega ustvarjanja.

JUP

ODMEVNI KONCERT IZ CIKLA HITOVIH MUZ NA GRADU DOBROVO

SCHUBERTIADA V BRDIH

Pester program komornih glasbenih srečanj v prelepi jesenski pokrajini briških gričev se nadaljuje. V petek, 10. novembra, smo bili priča že drugemu glasbenemu večeru v okviru Hitovih muz, ki jih že IX. sezono zapored pripravlja Kulturni dom Nova Gorica. Organizatorji so večer posvetili velikemu mojstru samospeva, avstrijskemu skladatelju Francu Schubertu. Za publiko pa so pripravili pravo poslastico: prvič v Sloveniji pa tudi v Italiji je bil namreč v celoti izveden *Trio za godala v D-duru 471*. Gre za dva glasbena stavka, napisana leta 1816: Allegro, skupaj z njegovim nadaljevanjem, pred kratkim najdenim glasbenim stavkom Andante. Le-tega je po srečnem naključju v dunajski Državni knjižnici odkril eden od protagonistov večera, violist Vladimir Mendelssohn. Gre za štirideset taktov, ki trajajo dobre tri minute, pa vendar odražajo vso skladateljevo genialnost – lahkotnost melodičnega tkanja, žametnost melodij, presenetljivo urejenost harmonij, inventivnost.

Prelep koncertni večer je po uvodnih besedah dr. Primoža Kureta začela sopranistka Veronica Vascotto, ki je ob odlični spremljavi pianista Andrea Ruclia izvedla nekaj značilnih Schubertovih samospevov. Ti se vsebinsko naslanjajo predvsem na zgodnjeromantična estetska merila. Pesmi so lepe, nadčasovne in prepričljive. Da jim je občinstvo še lažje sledilo, je organizator poskrbel še za prevod besedil.

Podoben mojster pa je bil Schubert tudi pri pisanju instrumentalnih del, kjer lahko samo ponovimo tisto, kar je bilo povedano že za Godalni trio. Schubertovo mojstrskost je že poudarila nadvse izrazna interpretacija glasbenikov. Pravi užitek je bilo tako v drugem delu večera prisluhniti *"Postrvnemu" kvintetu za klavir in godala, op. 14 D 667*. Odlično izvedbo petstavčnega dela, z variacijami v četrtem stavku na znan Schubertov samospev *Postrv*, so poleg omenjenega violista Mendelssohna in pianista Ruclia poustvarili še violinistka Julija Brinskaja, violončelistka Teodora Campagnaro in kontrabasistka Giorgia Pellarin.

Skratka, za nami je izreden glasbeni dogodek, ki napoveduje odlično sezono večerov komorne glasbe v Viteški dvorani na gradu Dobrovo.

MATEJA POLJŠAK FURLAN

JE, KAR JE

ZABLODE

Kako živeti v današnjem svetu? Kako modro živeti? Bistvena vprašanja človeštva nikoli ne izginejo in ostajajo živa skozi vsa stoletja obstoja človeštva. Nekatera izmed teh vprašanj postanejo izredno visoka in tudi nerešljiva: Zakaj sploh obstajamo? Kateri je smisel človeškega življenja? Obstaja kaj tudi po smrti? Na ta vprašanja odgovarjajo razne religije, včasih pa, manj uspešno, filozofije.

Obstaja pa drug tip vprašanj, ki imajo čisto praktične, vsakdanje posledice: Kaj moram narediti v življenju? Kako doseči srečo? Moram biti pravičen do drugih? Kako to naredim? S temi vprašanji pa se ukvarjamo, tudi nehote, vsak dan, predvsem pa se z njimi ukvarja tudi poslovni svet. Vedno več usposabljanj za poslovneže se ukvarja predvsem s takimi, bolj filozofskimi in manj trgovskimi vprašanji. Konec koncev bo tvoja osnovna naravnanost vplivala na tvoje poslovne odločitve.

Prebujenost posameznika in njegova modrost se kažeta prav v tem, če se s temi vprašanji sploh ukvarja in kako nanje odgovarja. To se potem, hočeš nočeš, kaže v njegovih dejanjih in ima določene posledice. Vedno več poslovnežev se zaveda, da mora biti osnovna naravnanost v poslovnem svetu popolna poštenost in radodarnost, čeprav bi logika trgovine kazala ravno nasprotno. Dajaj, in pri tem ne štej, koliko si dal, in se ti bo nekega dne vse povrnilo. Dejstvo je namreč, da imamo vedno opravka z ljudmi. Če hočeš biti uspešen, moraš imeti dobre odnose s čim večjim številom ljudi, ki jih moraš imeti za osebe in ne toliko za stranke.

Ista umska drža je potrebna tudi na vseh ostalih področjih človeškega življenja. Vse ostale umske drže, ki bližnjega izključujejo, vodijo v propad in neuspeh. Zato sem tudi tako navdušen nad internetom, saj povečuje možnosti komunikacije in sodelovanja.

Sedaj pa preidimo na bistvo. V soboto sem se sprehajal po Gorici. Šel sem po nakupih. Komaj sem uspel parkirati in se prebiti do centra. Ulice so bile zaprte, prometniki so usmerjali promet. Nato sem videl, da je šlo za demonstracijo mladih fašistov proti dvojezičnosti. Ustavil sem se ob cesti in si jih dodobra ogledal. Priznam, s ciničnim in hkrati pomilovalnim nasmeškom. Nisem mogel verjeti, da lahko tako blizu nas obstaja peščica (hvala Bogu jih je bilo res malo) ljudi, ki lahko živi v tako napačni in na neuspeh obsojeni umski drži. Kričali so, da so proti dvojezičnosti, da mora Gorica biti italijanska, da morajo ljubiti domovino in kdo ve še kaj. Edine misli, ki so se mi utrnile, so bile več ali manj naslednje.

V današnjem svetu, ko je komunikacija tako pomembna, ko se podirajo še zadnje prepreke med ljudmi, ko Clinton obišče Vietnam, se najde skupina ljudi, ki hoče govoriti en sam jezik. Nehote je njihovo nasprotovanje dvojezičnosti v bistvu nasprotovanje znanju kateregakoli tujega jezika. Ne moreš biti proti dvojezičnosti in se hkrati učiti angleško. In kam boš danes prispel brez znanja tujega jezika? Dokazano je, da otroci v dvojezičnem okolju veliko bolje in hitreje razvijejo svoje umske sposobnosti. Sam se sprašujem, koliko so sobotni kričači sposobni uporabljati pravilno italijanščino, z vsemi pogojniki, konjunktivi, pretekliki in ostalimi slovničnimi nepravilnostmi.

Sprašujem se, koliko bodo odnesli od globalnega sveta, ki nas že obkroža. Živijo dejansko v logiki prejšnjega stoletja, ki nima z današnjim razvojem nič opravka. Prav tako, kot je Miloševićeva politika v Srbiji črpala iz napačnih vrednot srednjega veka ter je prav zato privedla Srbijo do obupnega stanja, v katerem mora danes živeti. In ti ljudje naj bi na ta način ljubili svojo domovino!

Morda se bom zdel malce ameriško pragmatičen, toda jaz si ljubezen do lastne domovine predstavljam drugače kot pa vihranje zastav in kričanje parol. Domovina so zame moji sodržavljani in je torej prvo dejanje ljubezni do domovine mirno sožitje z vsemi, ki delijo z mano isto domovino. Moja domovina so tudi tisti sodržavljani, ki nimajo tako dobrega zdravja kot jaz, nimajo službe, izobrazbe, možnosti in še vsega, kar spada med človekove pravice ali so del njegovega dostojanstva. Za te ljudi skrbi država, moja domovina, prek primernih ustanov. Te ustanove pa dobijo denar iz proračuna, h kateremu vsi prispevamo s plačevanjem davkov. Ljubezen do domovine je torej, najprej, plačevanje davkov. Če pa se zapiram v srednjeveško logiko sovraštva, iz katere v današnjem svetu globalizacije ni kruha, ne bom državi naredil ničesar dobrega. Več ko nas bo takih, manj bo država imela od tega in manj bodo imeli prav tisti, ki najbolj potrebujejo pomoč.

Ko sem si uboge mladeniče dobro ogledal, sem šel v nekaj trgovin. Na kar dveh krajih so pred mano v vrsti Slovenci plačevali z zlatimi kreditnimi karticami ene izmed bank v Sloveniji. Takrat sem pomislil, da tisti reveži z zastavami na ulicah najbrž niso še imeli v rokah zlate kreditne kartice in je tudi ne bodo imeli. Nočem reči, da cenim ljudi, ki imajo denar. Hočem le reči, da je problem filofašistov predvsem družbeni in gospodarski, gre za socialni problem in nikakor ne za politično ideološka vprašanja. Jim lahko pomagamo? Saj so konec koncev naši sodržavljani, ki so zablodili v neumnost.

PETER SZABO

Z 2. STRANI

OD RAPALLA DO OSIMA (1920-1975)

OD PARIŠKE MIROVNE POGODBE DO OSIMA

Omenjena pariška mirovna konferenca je med drugim določila novo razmejitev med Italijo in Jugoslavijo na eni strani ter Jugoslavijo in predvidenim Svobodnim tržaškim ozemljem na drugi strani. Ko sta se Italija in Jugoslavija z Londonskim memorandumom leta 1954 sporazumeli o razdelitvi STO-ja, je nastalo vprašanje mednarodnopravne ureditve meje med državama na ramejitveni črti med bivšima conama A in B (konkretno od Socerba prek Miljskih hribov do morja). Italija je to razmejitev štela za začasno, Jugoslavija pa za dokončno. Zato so se med njima pogostoma vneli diplomatski spori glede različnega tolmačenja značaja omenjene meje.

Države Atlantskega zavezništva so zato obe državi vztrajno spodbujale, naj dokončno razrešita tudi vprašanje dokončnosti omenjenega dela meje, dokler je še pri življenju predsednik Tito.

Skoro dve leti so potekala tajna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo in so se v glavnem odvijala na gradu Strmol pri Kranju v Sloveniji. Tako doseženi sporazum so podpisali v mestu Osimo pri Anconi dne 10. novembra 1975.

Leta 1993 je Italija priznala nasledstvo osamosvojene države Slovenije v 50 mednarodnih sporazumih med Italijo in bivšo Jugoslavijo, vključno v Osimski pogodbi.

MARIJA TEREZIJA ŠE NEKAJ DNI NA GORIŠKEM GRADU

Na goriškem grajskem griču je samo še do nedelje, 26. t.m., na ogled razstava *Marija Terezija - Visočanstvo evropske cesarice*. Ogled je možen vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 9.30 do 18.30. Po ogledu razstave, ki predstavlja slavno cesarico z dokumenti, grafičnimi listi in drugimi predmeti, si lahko obiskovalec kupi obširen katalog. Odmevno razstavo o habsburški cesarici je priredilo odborništvo za kulturo pri goriški občini.

PRAZNIK MATERE BOŽJE ZDRAVJA

VELIKA MNOŽICA VERNIKOV PRI SV. MARIJI VELIKI

Tržačani se še posebej veselijo priljubljenega praznika Matere Božje zdravja, ki pade na 21. novembra in ki nas spominja na dan Marijinega darovanja v templju. Kljub temu da je bil ta datum letos delovni dan (bil je torek), je bila cerkev sv. Marije Velike v Trstu, kjer so se cel dan vrstile maše, nabito polna vernikov. Tako je bilo tudi ob 16. uri, ko se je pričela tradicionalna slovenska maša, ki jo je daroval škofov vikar msgr. Franc Vončina ob somaševanju vodje Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marija Gerdola in p. Bogomira Srebota. Pri maši so sodelovale tudi slovenske narodne noše, medtem ko je bogoslužje spremljalo petje Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča.

Na začetku je množico slovenskih vernikov pozdravil novi župnik pri sv. Mariji Veliki, ki se je še posebej razveselil snidenja s Slovenci in izrazil upanje, da bodo v prihodnje prihajali v to cerkev, kjer se bodo združili v molitvi. Po branju prvega in drugega berila (iz knjige preroka Izaija in iz Pavlovega pisma Galačanom) ter evangelija po Mateju, je pred vernike stopil vikar msgr. Vončina, ki je podal nekaj misli o pomenu praznika Matere Božje zdravja. Opirajoč se na besede dr. Jakoba Ukmarja, zapisane v knjigi Alojza Rebule *Jakob Ukmar, apostol sožitja*, je podčrtal pomen zdravja, tako telesnega kakor predvsem duhovnega, saj gre tu predvsem za zdravje duše. Tudi odpustek, ki ga prejmemo v tem svetem letu, se nanaša predvsem na ozdravljenje duše. Dandanes, je nadaljeval msgr. Vončina, manjka zavest, da je naše zemeljsko življenje le priprava na onostransko, večno življenje. Naša sedanjost je delovni dan, ko si služimo večno plačilo.

Seveda potrebujemo zdravje, a pri tem ne smemo pozabiti na Marijo, ki želi, da bi bili družina božjih otrok, kjer mora vladati vzajemna ljubezen. Zato je praznik Matere Božje zdravja predvsem za to, da Marijo razveselimo in da ji izrečemo zahvalo. K Mariji je treba priti z odprtim, veselim in predvsem s hvaležnim srcem, da se bomo tudi mi z ljubeznijo darovali. Pomembno je tudi, čemu bodo služili darovi, ki nam jih Bog daje: bodo služili sebičnosti ali ljubezni? Če bodo služili sebičnosti, je na koncu dejal msgr. Vončina,se bodo izničili, če pa bodo služili ljubezni, se bodo pomnožili.

V TRSTU VRSTA POBUD PROTI RASIZMU

TRŽAŠKA JAVNOST SE JE TUDI TOKRAT RAZDELILA

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

Živele razlike, majhne in velike. S takim napisom na svojem transparentu so številni dijaki slovenskih višjih srednjih šol na Tržaškem v soboto, 18. t.m., korakali po tržaških ulicah v okviru študentske manifestacije proti rasizmu. Verjetno je bilo prav geslo naših dijakov najbolj primerno, simpatično in navsezadnje tudi najbolj izvirno za protest proti rasizmu, saj se ostala niso oddaljila od zastarelih stereotipov iz svinčenih let (*Fascisti, carogne, tornate nelle fogne, Storace, fascista, sei il primo della lista, El pueblo unido, Bandiera rossa itd.*), s katerimi so hoteli (pretežno levičarski) študentje iz cele Italije, pa tudi predstavniki drugih družbenih organizacij, priseljencev in t.i. "socialnih centrov" izraziti svoje nasprotovanje zaskrbljujočim pojavom novega fašizma in nacizma, nestrpnosti in ksenofobije, ki se množijo v raznih državah stare celine.

Pretekli konec tedna je torej minil v znamenju številnih pobud v tej smeri. Kot smo lahko brali v krajevnem časopisju, se je tržaška javnost v zvezi s temi manifestacijami razdelila. Sami predstavniki leve sredine si niso bili enotni v svojem zagovarjanju. Zato sta v soboto potekali dve manifestaciji, ki sta ju priredili vsedržavno združenje Studenti.net in tržaško združenje CantieRiaperti in zaradi katerih se je razširila bojazen o neredih. Manifestacijama so kajpak ostro nasprotovali predstavniki Pola svoboščin in desničarskih organizacij, vanju pa se ni vključil niti zmernejši del levosredinske koalicije (stališče podžupana Damianija, objavljeno v sobotnem Piccolu, je zgovorno). Ta se je veliko raje udeležil nedeljske tihe svečanosti v Rižarni in poimenovanja bližnje ulice po kneginji Mafaldi Savojski, ki je umrla v nacističnem taborišču Buchenwald leta 1944.

Trst je torej ponovno razdvojen doživljal ta protirasistični vikend. Desnica se seveda ni mogla strinjati z načinom protesta, v veliki meri pa tudi ne z njegovo vsebino, saj je del tržaške javnosti v veliki meri še vedno nacionalistično nastrojen: v prvi vrsti gre tu za protislovenstvo oz. protislovanstvo, ki se je v zadnjih časih razširilo še na nove kategorije "nezaželjenih", se pravi na priseljence iz vzhodne Evrope in iz Tretjega sveta. To je bilo v komentarjih starejših mimoidočih jasno razbrati in mislim, da bi ta del javnosti kar odobraval napovedani, a na srečo potem tudi prepovedani shod evropskih neonacistov v Trstu. Skrajno gibanje Forza nuova pa je iz protesta proti prepovedi protimanifestacije simbolično zasedlo sedež agencije ANSA. Po drugi strani si je z manifestacijama krajevna levica, tako zmerna kot skrajna, skušala nabirati nove točke, a resnici na ljubo na precej neizviren način, se pravi s starinskimi gesli, rdečimi zastavami, srpi, kladivi in "alternativno" glasbo. Sredinci pa so se zbrali na nedeljski svečanosti v Rižarni.

Zaradi vsega tega je bilo v teh dogodkih iskrenega protirasističnega naboja bolj malo. Vsak se je na zunaj hotel pokazati lepega, medtem ko pravo naravnanost vidiš v opazovanju vsakdana, ko npr. hodiš po tržaških knjigarnah in vidiš, skupaj z ostalimi publikacijami, tudi lepo opremljene knjižne umotvore pordenonskega "strokovnjaka za fojbe" Marca Pirine, knjigo Arriga Petacca o istrskem eksodusu, polno stereotipov, in celo Hitlerjev *Mein Kampf* z lepim, črnim kljukastim križem na platnici (pred leti pa je bilo mogoče kupiti tudi lepo vezano knjigo, ki je črno na belem trdila, da Slovani - tega posploševalnega vzdevka se naši italijanski sosedje nikakor ne morejo otresti - sovražijo Italijane; naslov knjige: *L'odio degli Slavi*). Resničnost vidiš v tem, kako je del levice še vedno sovražno nastrojen do drugače mislečih, drugi del pa marsikdaj nekritično caplja za teorijami desnice, da bi le dosegel zmerne desne volivce. Vidiš jo v primerjanju med Rižarno in fojbami, medtem ko se ustreljeni pri Bazovici l. 1930 sramežljivo ignorirajo (vsa čast torej sen. Cameriniju, da je spregovoril na nedavni proslavi). Vidiš jo v naslovih in v tonu določenih člankov v krajevnem italijanskem tisku. Zaradi takih in številnih drugih podobnih primerov dovolite, da nekoliko podvomim v popolno iskrenost takih pobud, ki se mi zdijo bolj sad politične računice kot pravega demokratičnega čutenja.

JUBILEJ ZASLUŽNEGA DUŠNEGA PASTIRJA

MSGR. MARIJ GERDOL SEDEMDESETLETNIK

V prejšnji številki smo objavili čestitke cerkvenih pevcev od Sv. Jakoba in Novega sv. Antona svojemu dušnemu pastirju, msgr. Mariju Gerdolu. Msgr. Gerdol je namreč v ponedeljek, 20. t.m., praznoval visok življenjski jubilej, sedemdesetletni rojstni dan.

Msgr. Marij Gerdol se je namreč rodil 20. novembra 1930 v Trstu. Po obiskovanju osnovne šole v Trstu ter gimnazije in liceja v malih semeniščih v Kopru in Gorici je vstopil v bogoslovje in študiral najprej v Trevisu, zatem pa v Trstu, kjer je bil posvečen v duhovnika 28. junija 1953. Od leta 1953 do 1956 je študiral teologijo na papeški univerzi Gregoriana v Rimu, zatem je bil za eno leto podravnatelj openskega Marijanišča, sicer pa ga je dušnopastirska pot peljala po raznih tržaških župnijah, kjer je skrbel za tamkajšnje slovenske vernike. Najprej je bil kaplan pri sv. Vincenciju in v Žavljah, nato župnijski upravitelj in pozneje župnik v Boljuncu (tam je v letih 1970-71 zgradil Mladinski dom), na koncu pa je prišel med slovenske vernike pri Sv. Jakobu in Novem sv. Antonu, za katere skrbi še danes. Poleg tega je bil slavljenec dejaven tudi pri Slovenski zamejski skavtski organizaciji, kjer je bil duhovni vodja in tajnik, pa še pri Apostolstvu sv. Cirila in Metoda, kjer je opravljal blagajniško funkcijo, ter v raznih organih škofijskega pastoralnega sveta, Duhovske zveze in Goriške Mohorjeve družbe. Bil je tudi katehet na slovenskih šolah. Že od vsega začetka je tudi vodja Slovenskega pastoralnega središča v Trstu. V tej funkciji je pripravil vrsto pomembnih pobud. Naj pomislimo samo na organiziranje vsakoletne tradicionalne maše hvaležnice pri Sv. Justu, poleg tega pa tudi na prirejanje tradicionalne maše ob prazniku Matere Božje zdravja pri sv. Mariji Veliki (obe srečanji sta potekali ravno pred kratkim). Msgr. Gerdol si je v zadnjih letih tudi nadvse prizadeval za čimboljšo pripravo tržaških slovenskih vernikov na jubilejno sveto leto 2000. V ta namen je v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta v Trstu stekla vrsta duhovnih srečanj, lani v mesecu maju pa tudi ljudski misijon za slovenske vernike iz tržaških mestnih župnij. Sicer pa je bil tudi sodelavec Katoliškega glasa, po združitvi z Novim listom pa je tudi našemu časopisu vedno na voljo z najrazličnejšimi informacijami. 1. septembra 1998 pa je prejel pomembno imenovanje, saj je postal častni kanonik tržaškega kapitlja.

Kljub temu da slavljenec ni več ravno rosno mlad, si še vedno prizadeva, da bi naš človek prejemal čimveč duhovne hrane. Za njegovo delo mu mora biti celotna tržaška slovenska skupnost nadvse hvaležna. Naj se mu na koncu tega skromnega prispevka zahvalimo tudi mi z voščilom, da bi še naprej deloval v naši sredi tako, kot je to delal doslej.

PRIHODNJO SOBOTO

DANILO SLIVNIK BO GOST SKK IN MOSP

V sklopu Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti deluje več krožkov: s svojo dejavnostjo so že začeli mednarodni, gledališki in časnikarski. Časnikarski krožek prireja enkrat na mesec srečanje, ki je odprtega značaja. Udeležijo se ga lahko namreč vsi, ki jih zanima tema večera. Navadno gre za kako aktualno temo splošnega interesa - oktobra je bilo na primer srečanje, posvečeno problemu šestdeset minutne učne ure.

Novembrsko srečanje pa bo posvečeno volitvam v Sloveniji. O sestavi nove vlade ter o vlogi medijev v volilni kampaniji bo v soboto, 25. t.m., govoril glavni in odgovorni urednik revije MAG, Danilo Slivnik. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 ob 18.30. Šlo bo torej za zanimivo temo, ki je še zelo aktualna in se neposredno dotika tudi bodočnosti naše zamejske skupnosti, gost pa je eden izmed najbolj znanih slovenskih časnikarjev in komentatorjev.

BREDA SUSIČ

UTRIPI IN ANTIUTRIPI

ZABAVNO POPOLDNE NA OPČINAH

Poldrugo uro prijetne sprostitve in zabave. To so številni publiki, ki je v nedeljo napolnila Prosvetni dom na Opčinah, ponudili "geniji v kratkih hlačah", oziroma člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba. Tokrat so že tretjič - na povabilo SKD Tabor - uprizorili Preglovo mladinsko povest, ki jo je za oder priredila in režirala Lučka Peterlin.

Osemnajst mladih je na odru prikazalo zgodbo skupine višješolcev, ki se vključijo v uredniški odbor šolskega časopisa *Utripi*, okrog urejanja glasila pa se spletejo prijateljske vezi, prve ljubezni, spori in sprave. Mladi so bili na odru sproščeni, publika pa se je zelo hvaležno odzivala in se smejala ob številnih vicih in zabavnih situacijah. Skupina si po lepem uspehu in zadoščenju ne bo privoščila premora, saj jo že 8. decembra čaka novo gostovanje. Tokrat bodo *Utripi in Antiutripi* zaživeli v Postojni, ko bodo klubovci gostje krožka OZN, ki deluje na srednji postojnski šoli in s katerim ima SKK že dolgoletne stike.

BS

MARIO RAVALICO GOST V DSI

ŠIBKOST DRUŽIN JE TEMELJNI VZROK SOCIALNIH PROBLEMOV

To je bilo osnovno spoznanje srečanja, ki ga je v ponedeljek, 20. t.m., priredilo Društvo slovenskih izobražencev z vodjo tržaške škofijske Karitas Mariom Ravalicom. Ravalico je že nekaj let vodja Karitas, v preteklosti pa je bil tudi dejaven v sindikatu CISL in v tržaški Katoliški akciji, katero je vodil okoli šest let. Sicer je vedno skušal najti stično točko tudi s slovensko komponento tržaške družbe in Cerkve.

FOTO KROMA

Mario Ravalico je na ponedeljkovem večeru DSI v glavnih obrisih predstavil delovanje tržaške Karitas in glavna socialna vprašanja, ki pestijo tržaško stvarnost in ki jih na prvi pogled ne opazimo. Sicer je takoj pojasnil, da Karitas ni prostovoljna organizacija, ampak ustanova pastoralnega značaja, katere cilj je vzgoja k pričevanju vere preko dejanj usmiljenja. Njeno delovanje sloni na prostovoljcih in na večjem številu oporečnikov, katerih število pa se bo v prihodnosti vedno bolj manjšalo. Pri Karitas skušajo prisluhniti težavam oseb, ki se zglasijo na sedežu ustanove v ul. Cavana, in to brez komentiranja in dajanja sodb. Ljudi sprejemajo, kakršni so, in jih potem pospremijo do drugih javnih socialnih služb.

Sicer je - kot že rečeno - po Ravalicovem mnenju glavni vzrok socialnih in ekonomskih problemov stalno naraščajočega števila Tržačanov vedno večja šibkost družinskih jeder. Če je družina trdna, se posameznik, ki je zašel, skoraj vedno tudi vrne, saj ima v družini oporno točko. Če pa ni tako, vsak gre po svoje in večkrat zaidejo na kriva pota. Pri Karitas so npr. ugotovili, da se je srednja starost otrok, ki trpijo nasilje v družini, znižala, število primerov pa je naraslo. Veliko socialno vprašanje je potem vprašanje brezposelnosti. Večkrat nastane tudi problem tistih profesionalcev (trgovcev, obrtnikov ipd.), ki so prisiljeni prenehati z dejavnostjo in nimajo nobenega socialnega kritja. Dalje je problem tistih oseb, ki živijo samo s socialno pokojnino, določeno število ljudi pa živi brez vsakega dohodka. Zatem se postavlja vprašanje, kako priti naproti potrebam vseh tistih, ki živijo v propadajočih stavbah. Obstoječe strukture, tako občinske kot škofijske, so trenutno nezadostne, maja lani pa so v ul. Venezian odprli menzo za reveže, kjer so do danes pripravili 74.336 obrokov (od teh kar 45.000 za tuje priseljence in begunce). Dalje se postavlja vprašanje ilegalnih priseljencev, zlasti mladoletnikov (teh je v Trstu kar 600), ter Romov in prostitutk. Žal v večini primerov ne prihaja do koordiniranega delovanja med raznimi cerkvenimi in javnimi socialnimi ustanovami, sicer pa so predstavniki Karitas precej dejavni z opozarjanjem na to vrsto vprašanj npr. preko osveščanja šolske populacije (želijo si tudi predstaviti svoje delovanje slovenskim šolam). Pred časom so že imeli srečanje s slovenskimi duhovniki v sodelovanju z Duhovsko zvezo, zelo plodno je bilo tudi srečanje s slovensko tržaško mladino, v prvi vrsti s člani skavtske organizacije, ki je privedlo do tega, da se je večja skupina mladih Slovencev javila za prostovoljno delo. Tudi med oporečniki je bilo nekaj Slovencev (npr. Niko Tul in Daniel Beorchia). Sicer bi kristjani morali iti "ven iz templja" oz. ven iz zakristije (na to je pred časom opozoril tudi škof Ravignani) in se soočati s problemi družbe.

IŽ

POBUDA TRŽAŠKE ŠKOFIJE

"JUBILEJ SPREJEMANJA"

Tržaška škofija se je odločila za pobudo, ki jo je poimenovala *Jubilej sprejemanja* z namenom, da opozori naše krščanske skupnosti - župnije in ustanove - ter vse ostale vernike na pomen sprejemanja in pozornosti do tistih, ki živijo v revščini in na obrobju družbe. To želi biti tudi priložnost za molitev in za razmislek o številnih problematičnih situacijah, ki so prisotne v Trstu.

Prvo srečanje v okviru Jubileja sprejemanja bo 5. decembra ob 18. uri v prostorih oratorija salezijanskih sester: tam bo na sporedu okrogla miza, na kateri bo govor o pomenu sprejemanja v luči svetopisemskih besedil ter o potrebah, ki so prisotne v mestu, in o odgovorih, ki jih krajevna Cerkev daje na ta vprašanja. Drugo srečanje bo 15. decembra ob 18. uri v stolnici sv. Justa, kjer bo priložnost za poslušanje Božje besede ter za razmišljanje in molitev.

DRUGI USPEH GLEDALIŠKEGA VRTILJAKA

ERNICA GOSENICA JE NAVDUŠILA MALE GLEDALCE

ERIKA HROVATIN

V nedeljo, 19. novembra, se je na odru Marijinega doma pri Svetem Ivanu odvijala druga predstava v letošnji sezoni Gledališkega vrtiljaka. Pravljico o *Ernici gosenici* v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor je režiral Matija Milčinski. Izvirno besedilo je bilo delo Bine Štampe Žravc, ki je prav za ta tekst prejela drugo nagrado Društva slovenskih pisateljev na festivalu Klemenčičevih dnevov.

FOTO KROMA

Otroci so v teku nedeljskega popoldneva z zanimanjem sledili zgodbici *Ernice gosenice*, ki se pripravlja na to, da se bo previla v pisanega metulja, medtem pa se zabava in kratkočasi v družbi prijateljčkov Črička, Lastovice, Polža in Kresnice. Poleg glavne nastopajoče, se pravi zelene gosenice, so se ostale štiri lutke prikazale gledalcem v nekoliko neobičajni obliki. Kljub temu namreč da je celotna pravljica potekala v mikrokozmosu goseničnega sveta, so otroci lahko prepoznali ostale junake (prikazane v človeški obliki) samo s pomočjo dodatka, ki jih tradicionalne pravljice običajno pripisujejo posamezni živalici, in sicer violino za Črička, frak za Lastovko, hišico za Polža in petrolejko za Kresničko. Kot običajno, je bila tudi tokrat starostna meja gledalcev precej obširna, tako da je bilo za najmlajše besedilo včasih zahtevno, kljub temu pa so se prav vsi zagledali v nežne lutke, ki so s pomočjo pisanega zakulisja Brede Varl, prijetne glasbe priznanega skladatelja Alda Kumarja in živahnega igranja z lučmi naravnost zažive le v rokah spretnih lutkarjev.

Tudi tokrat so se animatorji Radijskega odra angažirali, da bi otroke zabavali pred in po predstavi. Začetek predstave so namreč otroci pričakali z barvanjem in krašenjem jesenskega drevesa, po predstavi pa so se lahko posladkali z bomboni. Na tak način se mesečno srečanje v gledališču ni omejilo le na odrsko predstavo, pač pa tudi na družabni trenutek, v okviru katerega je prostor tudi za igro, zabavo in spoznavanje.

OBVESTILA

IZŠEL JE Naš koledar 2001. Dobi se pri vseh naših dušnih pastirjih na Goriškem in Tržaškem, v Katoliški knjigarni v Gorici in v Tržaški knjigarni. Posvečen je Gorici, ki bo obhajala tisočletnico svojega obstoja.

DEVINSKO-NABREŽINSKA občinska uprava vabi javnost na srečanje, ki bo danes, 23. novembra 2000, ob 18. uri na županstvu v Nabrežini (Nabrežina Kamnolomi štev. 25 - sejna dvorana), na katerem bo predstavljen osnutek podrobnostnega načrta za Sesljanski zaliv.

SSG - KULTURNI dom Trst, ul. Petronio 4. Otvoritvena predstava sezone 2000-2001: *Krvava svatba*, avtorski projekt Damirja Zlatarja Freya po motivih tragedije Federica Garcie Lorce. V petek, 24. t.m., ob 20.30 red T; v sredo, 29. t.m., ob 20.30 izven abonmaja. Alessandro Baricco, Devetsto, v interpretaciji Janka Petrovca in režiji Marka Sosiča. V soboto, 25. t.m., ob 20.30. Zaradi omejenega števila sedežev je potrebna rezervacija na telefonski številki 040 362542 od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure. V četrtek, 30. t.m., ob 20.30 gostuje Mestno gledališče iz Ljubljane s predstavo Carla Goldonija *Sluga dveh gospodov* v režiji Borisa Kobala. Predstava izven abonmaja.

KD SLOMŠKOV dom Bazovica prireja predavanje in razgovor na temo: *O etičnih dilemah v moderni medicini*. Predavatelj dr. Andrej Beličič. Kakšno mnenje naj imamo ob novicah, da zdravniki danes umetno pomagajo pri spočetju otroka? Ali genetsko pridobivanje hrane res ni škodljivo za človeka? Ali prinaša kloniranje človeka napredek za človeštvo? Kakšne psihološko-etične pomisleke lahko imamo ob vsem tem? Vabljeni v Slomškov dom v Bazovico v petek, 24. novembra. Začetek ob 20. uri.

VLJUDNO VABLJENI k zahvalni sv. maši na čast blaženemu Antonu Martinu Slomšku ob njegovi 200-letnici rojstva. Somaševanje bo vodil prodekan g. Jože Markuža v novi štivanski cerkvi v soboto, 25. t.m., ob 20. uri. Prepevali bodo pevci in pevke župnije Devin.

KLUB PRIJATELJSTVA in Slovenska Vincencijeva konferenca vabita v ponedeljek, 27. novembra, ob 16. uri v Peterlinovo dvorano v ulici Donizetti 3, kjer bo g. Jože Špeh, odličen poznavalec Sv. pisma, razpravljal z nami o zgodovini evangelija v prizmi rožnovenskih skrivnosti; na vrsti je žalostni del.

RADIJSKI ODER vabi v nedeljo, 3. decembra, ob 17. uri na igro za otroke *Za koga so igračke*, ki bo v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v sklopu abonmaja za družine Gledališki vrtiljak. Avtorica in režiserka: Lučka Peterlin. Scena in kostumi: Magda Samec. Lutke: Magda Tavčar. Glasba: Aljoša Saksida. Izvedba: Slovenski oder. Sodeluje: SSG.

SKK, MOSP in Slovenski oder prirejajo v nedeljo, 10. decembra, izlet v Kanalsko dolino in na Koroško. Smučanje in srečanje s člani slovenske skupnosti iz vasi Sele pod Karavankami. Prijave in informacije: Slovenska prosveta, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, telefonski številki 040 370846.

V PETERLINOVI dvorani v Trstu, Donizettijeva 3, 1. nadstropje, razstavlja do 25. novembra slikarka Jožica Galbiati. Urnik ogleda od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro.

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo v Trstu razpisuje štirinajsto študijsko podporo iz sklada Mihael Flajban. Podpora bo znašala 3.000.000 lir za prvi letnik in 2.500.000 lir za vsako naslednje leto, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Podpora je namenjena visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 2000/2001. Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu SDD v Trstu, ulica Mazzini 46, prvo nadstropje, telefon 040 631203,ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. novembra 2000.

KROŽEK FOTO Trst 80 prireja v sodelovanju z Deželnim sedežem RAI prvi slovenski zamejski video natečaj *Ota-Hrovatin*. Posneta dela je treba oddati do 10. januarja 2001 v Tržaški knjigarni v ulici sv. Frančiška 20. Pravilnik za sodelovanje je na razpolago v Tržaški knjigarni, v Narodni in študijski knjižnici in na ZSKD.

DAROVI

ZA OTROŠKI zbor Slomšek: ob spominu na pok. Ivana Kalca darujeta Miha in Luka Pečar iz Gropade 20.000 lir.

ZA MISIJONE: Jelka Terčon Šah daruje v spomin na pokojnega Ivana Ločniškarja 50.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Ivana Ločniškarja N.N. 50.000 lir; Luciano Živic 50.000 lir.

OB SEDMI obletnici smrti pok. mame Marije Žagar vd. Zupančič daruje hči Eda z družino po 50.000 lir za cerkev v Bazovici in za cerkev na Padričah.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na revijo zborov

PESEM JESENI 2000

Gledališče France Prešeren v Boljuncu, **nedelja, 27. novembra 2000, ob 16. uri.**

PREDSTAVITEV OBČINSKE KONZULTE

POBUDE MANJŠINE ZA TISOČLETNICO

Kot smo napisali v prejšnji številki našega časopisa, je konzulta za slovensko manjšino, ki deluje pod okriljem goriške občine, na tiskovni konferenci predstavila pobude, ki jih slovenska društva in ustanove pripravljajo za obeležje tisočletnice prve dokumentirane omembe Gorice. Poglejmo podrobneje.

Konzulta pripravlja izid fotomonografije v petih jezikih o Goriški za april. V ta namen je bila sestavljena posebna skupina strokovnjakov, ki jo usklajujejo člani Konzulte.

Goriška Mohorjeva družba pripravlja za februar zbornik spominov, ki so jih različni sodobni pisci napisali o razmerah na Goriškem med leti 1848-1918 *Spomini na Gorico*, ki ga bo uredil dr. Branko Marušič. Pripravlja se tudi za januar izid publikacije *Umetnost 20. stoletja na Goriškem* v sodelovanju z Goriškim muzejem Kromberk.

Kulturni center Lojze Bratuž je razpisal natečaj *Moj pogled na Gorico* za dijake obveznih šol iz Gorice, Nove Gorice in Solkana z razstavo, nagrajevanjem in izidom publikacije do 12. januarja. Ob tem pripravljajo dve tehtni razstavi, in sicer marca Saše Šantla in družine z deli, ki so nastala na Goriškem, ter septembra skupinsko razstavo goriških umetnikov, Italijanov in Slovencev s katalogom.

Kulturni dom snuje serijo konferec na temo goriške zgodovine v sodelovanju z SKGZ in Goriškim muzejem, posebno številko *Pretokov*, za mesec november razstavo sodobnih goriških umetnikov ter koncert na meji (Pri železniški postaji). V sodelovanju z galerijo Artes pripravlja razstavo Klavdija Palčiča istočasno v Gorici in Novi Gorici od 15. decembra letos ter v sodelovanju s TV VI TEL snemanje dokumentarca *Goriška skozi 1000 let*.

Skupina 2001 je oblikovala simbol kot izraz in sporočilo slovenske narodnostne skupnosti v njem. Predvidene so tri inačice, in sicer 8 cm visok kovinski obesek, 20 cm visok pisarniški lesen izdelek in 85 cm visok spomeniški kamnit izdelek (izdelan bo po naročilu).

SLORI pripravlja strokovno srečanje oktobra 2001, na katerem bodo predstavljeni rezultati raziskave, ki bo potekala spomladi o doživljanju in perspektivah sedanjega goriškega prostora med prebivalstvom. Predvidena je tudi objava zbornika.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel pripravlja aprila izvedbo, v sodelovanju s KD iz Nove Gorice, vokalno-instrumentalnega dela na besedilo pesnika Alojza Gradnika in drugih ljudskih pesmi. V sodelovanju z združenjem Arsatelier in mladinskim orkestrom Alpe-Jadran večere, posvečene domačim glasbenikom. Predstavitev dveh gledaliških glasbenic, Brede Šček in Cecilie Seghizzi. Objavo zbirke glasbenih del mladih goriških avtorjev.

ZCPZ je pripravila v sodelovanju z ZSKP razpis natečaja za izvirno skladbo na besedilo z goriško tematiko nabožne ali posvetne vsebine za otroške, mladinske in odrasle zbore. Proglasitev rezultatov 15. decembra letos, izdaja nagrajenih in priporočenih del marca 2001.

ZSKP pripravlja gledališko scenski prikaz pomembnejših dogodkov, ki so oblikovali v 1000-letnem obdobju slovensko prisotnost na Goriškem. Avtor besedila Janez Povše, uprizoritev maja 2001. Izdaja publikacije o Jeremitišču predvidoma maja 2001, izdelava aprila spomiske medalje, v sodelovanju z numizmatičnimi krožki, katere avtor je Pavel Medvešček.

ZSKD pripravlja načrt namenjen mlajšim, pri katerem bodo sodelovali vidnejši goriški umetniki kot mentorji, predvideva poslikavo sten nekaterih slovenskih kulturnih domov na temo tisočletnice. Ureditev in katalogizacija etnografskega odseka Feiglove knjižnice.

Na športnem področju se pripravlja vrsta pobud čez celo leto tudi v sodelovanju z italijanskimi ustanovami. Med temi bo meseca maja velika manifestacija *1000 mladih na trgu* za dijake iz Gorice in Nove Gorice.

Konzulta nadalje predlaga organizacijo skupne pobude med Gorico, Novo Gorico, Solkanom in Šempetrom-Vrtojbo, ki naj bi imela mednarodne in evropske razsežnosti. Ob tem si bo prizadevala za organizacijo kulturnih iniciativ na Travniku in na Goriškem gradu.

MITTELEUROPA 2000

Konec prejšnjega tedna se je v Gorici odvijalo tradicionalno srečanje Mitteleuropa, ki ga že nad trideset let prireja goriški Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja. Letošnja tematika je obravnavala predvsem Evropo po znanih mirovnih pogodbah ob koncu prve svetovne vojne in to s posebnim ozirom na vprašanje narodnih manjšin.

Zborovanje je potekalo dva dni ob zelo natrpanem programu predavanj (okoli petnajst na dan). Sodelovali so kulturni delavci od Ukrajine in Romunije do Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Češke. Za Slovenijo je nastopila znana zgodovinarka prof. Milica Kacin Wohinz, ki je obravnavala vprašanje Slovencev in Hrvatov pod Italijo.

Zborovanje je potekalo v dvorani Fogar ob lepi udeležbi zlasti strokovnjakov.

S 1. STRANI / 42. CECILIJANKA, REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

S PESMIJO POČASTIMO JUBILEJNO LETO!

Prvi večer so sooblikovali MePZ Rupa-Peč pod vodstvom Zdravka Klanjščka, MoPZ Štmaver z zborovodjo Nadjo Kovic, Pevska skupina Beneške korenine z Davidom Klodičem, Vokalna skupina Chorus 97 iz Mirna z dirigentom Antonom Klančičem, MePZ Štandrež s Tiziano Zavadlav, MoPZ Jezero iz Doberdoba z Marijem Pavlico, ŽePZ Nova Gorica pod vodstvom Julice Faganel, Pevsko združenje Vox Julia iz Ronk z zborovod-kinjo Denise Marcuzzi (zastopal je pevsko združenje USCI), Tržaški mestni zbor z Dino Slama, Oktet Vrtnica iz Nove Gorice z umetniškim vodjo Aleksandro Pertot in MoPZ Mirko Filej z Zdravkom Klanjščkom.

FOTO SCLAUZERO

Na predstavitveni zgibanki letošnje Cecilijanke je prof. Andrej Bratuž napisal naslednje misli: "Letos obhajamo prvo Cecilijanko v tretjem tisočletju. Leto 2000 je bilo tudi marsikje leto glasbe in kulture, kar je nedvomno znamenje naše duhovne rasti. Glasba naj po svoje počasti jubilejno leto, ki sovpada z letnico 2000. (...) Letos imamo pred seboj več pomembnih mejnikov, ki nas zlasti v glasbenem oziru spomnijo na svoj zgodovinski pomen. To je v širšem evropskem okviru 250-letnica smrti velikega skladatelja J.S. Bacha. V ožjem smislu pa naj tu omenimo bližnjo 1000-letnico. (...) Zbori iz naše dežele, Slovenije in Koroške bodo spet predstavili niz skladb klasičnega, ljudskega in sodobnega repertoarja in tako manifestirali svojo zavzetost za splošno kulturno dejavnost in še posebej za obeleženje našega zgodovinskega jubileja."

V nedeljo popoldan je ravno tako številne prisotne nagovoril predsednik ZSKP Damjan Paulin, ki je poudaril vlogo Cecilijanke, ki združuje goriške zbore in pomeni sodelovanje med Slovenijo, Koroško, Tržaško in Videmsko.

Na nedeljski Cecilijanki so nastopili MePZ F.B.Sedej iz Števerjana pod taktirko Bogdana Kralja, Moška pevska skupina Akord iz Podgore z dirigentom Mirkom Špacapanom, MlPZ Devin S Hermanom Antoničem, Združeni MoPZ Briški grič-A. Paglavec z zborovodjo Marjanom Cigličem, MoPZ Fantje izpod Gmade pod vodstvom Iva Kralja, ŽePZ Devin z zborovodjo Hermanom Antoničem, MePZ Podgora z Mirkom Špacapanom, Kvintet Smrtnik s Koroške in MePZ Hrast iz Doberdoba z dirigentom Hilarijem Lavrenčičem.

Daljši glasbeni zapis bomo objavili prihodnjič.

PO SMRTI MSGR. FRANCA MOČNIKA

NAŠEMU MONSINJORJU V SPOMIN

Odšel je tja, kjer solze ne bolijo,/odšel je tja, kjer sonce je doma!

Tako prepeva skupina Gloria v svoji pesmi o smrti. Smrt, ta neznanka, o kateri marsikdo ne more govoriti. Toda zdi se mi zgrešeno, kajti vsi vemo, da bo prej ali slej prišla. Zame je pogovor o smrti nekaj čisto navadnega, čeprav je človeško, da se vsi bojimo predsmrtnega trpljenja, združenega ali s starostjo ali z boleznijo.

Morda se čudno sliši, a sama sem vesela, da se je naš monsinjor poslovil od zemeljskega življenja in odšel k nebeškemu Očetu. Prehudo je bilo, ko si ga zadnje čase obiskoval, pa se z njim nisi mogel več pogovoriti. Bilo je hudo. Preveč je bolelo, kajti vajeni smo bili, da je vedno poslušal naše verske in družinske, male ali velike težave z veliko potrpežljivostjo in očetovsko ljubeznijo ter nam z nasveti in lepo besedo pomagal.

Mož ga je pred leti prosil, da bi prišel k bolnemu očetu, ki pa je bil, čeprav veren mož, po starem (92 let) prepričan, da je v primeru, če pride duhovnik k bolniku, sestra smrt že pred vrati. Mož ga je na to dejstvo opozoril in msgr. Močnik mu je odgovoril: "Ne bojte se, Francè, poznam take ptičke in vem, kako z njimi vzpostaviti pravi verski poslovilni dialog!" In tako je tudi bilo!

Pred petintridesetimi leti, ob moji poroki, je prečastiti msgr. Močnik prišel čestitat in mi v dar prinesel malo sliko Bogorodice, ki je še vedno v naši hiši na važnem mestu. Za sliko pa je napisal v posvetitev samo tri besede, ki pa so zame in za mojo družino življenjskega pomena: "Zvesta Bogu do konca!" Da, monsinjor, zvesti Bogu do konca, bi se moralo glasiti kristjanovo geslo. Toda včasih je zelo težko in v današnji dobi tudi malo donosno in prav nič moderno in tudi kdaj pa kdaj zelo tvegano. Toda Vi, dragi g. Francè (tako ga je lepo nagovorila na dan pogreba idrijska sovaščanka) ste nam že pred petdesetimi leti pokazali, po kakšni poti naj hodi verni kristjan.

Ker se radujete – in v to smo mi vsi trdno prepričani – pri Bogu in nebeški Materi, pa nas nikdar ne pozabite! Potrebni smo še vedno Vaše pomoči in to kot starši, kot otroci, mladina, a tudi kot starejši ljudje. V zgled ste nam bili tudi v Vaši starosti, ki pa je bila vedno polna vedrine, dobrote, korajže, novih načrtov in upov, da bi med nami vzklil redovniški ali duhovniški poklic. Tudi med vsakoletnim lurškim romanjem, ko so Vas naši strežniki in drugi bogoslovci spremljali in so Vaš voziček tudi pošteno premetavali, ste se prav prisrčno z njimi veselili, kajti upali ste, da bi bil med njimi tudi kdo, ki bi Vaše duhovniško delo nadaljeval.

Bog daj, dragi monsinjor, da bi se Vaše želja uresničila, saj so to tudi goreče želje vsega vernega ljudstva!

Hvala Vam!

ADELA

V OBČINSKEM SVETU

Msgr. Franca Močnika so se spomnili tudi v goriškem občinskem svetu. Svetovalka Erika Jazbar je v ponedeljek podala prisotnim svetovalcem, odboru in županu krajše spominske besede o starosti goriških slovenskih duhovnikov in predlagala enominutni molk v počastitev spomina nanj. Tudi goriška občinska uprava in svet sta se torej poklonila njegovemu spominu.

ŠE ENO PRIČEVANJE

DRAGEMU MSGR. MOČNIKU V SPOMIN

V soboto, 4. t.m., nas je pretresla novica o smrti msgr. Močnika. Vsi smo vedeli, da že dalj časa boleha in da se njegovo zdravje dan na dan slabša.

Še pred štirimi meseci je vodil slovensko skupino v Lurd z Vijoličastim vlakom k Materi Božji. Leto za letom si je prizadeval, da bi čim več romarjev potovalo v to svetišče in si nabiralo duhovnih moči za vsakdanje življenje. Že več mesecev pred odhodom si je prizadeval in skrbel, da smo imeli mi Slovenci mašo pred votlino. Skrbel je tudi, da bi se vsi romarji dobro počutili in se vrnili domov polni milosti. V vlaku smo se počutili kakor ena družina, ko smo molili, prepevali in se tudi večkrat lepo nasmejali, ko je msgr. Močnik pripovedoval šaljive dogodke iz svoje mladosti. Pri večerni procesiji v Lurdu, kjer molijo in prepevajo v vseh jezikih, je mogočno zadonel tudi glas msgr. Močnika s priljubljeno pesmijo Zvonovi zvonijo, ki nas je vse ganil. Pri srcu mu ni bil samo Lurd, temveč je tudi veliko molil za duhovniške poklice. Pred Najsvetejšim je vsak četrtek imel uro molitve. Msgr. Močnik je bil velik Marijin častilec in mož molitve, vedno nasmejan in razpoložljiv. Znal je deliti nasvete, tolažbo in ljubezen vsem, ki so se k njemu zatekali. Sicer pa Vsemogočni pozna vsa njegova dobra dela. Naj ga v nebesih bogato poplača.

Hvala Vam, msgr. Močnik, za vse Vaše prizadevanje. Nikoli Vas ne bomo pozabili. Skušali bomo nadaljevati po vaših napotkih in skrbeli bomo za slovenske romarje. Vi pa, ki ste že pri Njej, molite za nas.

SLOVENSKE SESTRE PRI ORGANIZACIJI UNITALSI

TEŽKA IZGUBA

SLOVO OD STANKA KORENA

V ponedeljek, 13. novembra, so se zbrali sorodniki in številni prijatelji ter znanci, da bi se z mašo v cerkvi sv. Ivana v Gorici poslovili od 81-letnega Stanka Korena, znanega goriškega obrtnika in trgovca. Za žalnem obredu so somaševali upravitelj duhovnije msgr. Cvetko Žbogar in še dva druga duhovnika. Med mašo je igral Herman Srebrnič.

Pokojni Stanko Koren je bil po rodu iz Dupelj na Vipavskem, a je že zelo mlad prišel k teti v Gorico, kjer se je izučil poklica inštalaterja in elektrikarja. Vedno je želel postaviti na noge lastno podjetje in to mu je uspelo s trdnim delom in ob pomoči skrbne žene Ivanke, sošolke iz sosednjih Vrhpolj, s katero sta imela tri hčere: Mirjam, Silvano in Marto. Slednja danes z možem nadaljuje z delom v očetovi trgovini v ulici Mattioli.

Pokojni Stanko Koren je delil usodo velikega števila primorskih zavednih fantov, saj je bil po padcu Italije med drugo svetovno vojno poslan na prisilno delo v Nemčijo, od koder se je vrnil šele poleti leta 1945. Pokojni Stanko Koren je s trdim delom v nelahkih časih dosegel, da se je uveljavil kot dober obrtnik in pošten trgovec; veljal je za pokončnega človeka, ki je do smrti ohranil tesne vezi s svojimi sorodniki na Vipavskem in se tudi rad udeleževal kulturnega življenja na Goriškem.

Pokojnega so pokopali na goriškem pokopališču.

Ženi Ivanki, hčerkam Marti, Silvani in Mirjam in ostalim sorodnikom naj gre tudi naše iskreno sožalje!

PREMIKI OKROG SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA SREDIŠČA V GORICI

ZA ODPRTO SLOVENSKO ŠOLO!

Med slovenskimi ljudmi danes v Gorici niso vsi zadovoljni z dejstvom, da imajo v letošnjem šolskem letu v avditoriju slovenskega šolskega centra v ulici Puccini študentje videmske univerze lekcije, da se torej trikrat tedensko slovenski šolski center odpre univerzitetnim študentom.

Po mnenju marsikoga ni to dobro, ker je slovenski šolski center namenjen slovenskim dijakom in ker da je naval univerzitetnih študentov zelo velik, kar vsakdo lahko tudi vidi na parkirišču pred centrom, ki je zadnje čase zelo zasedeno. Velika bojazen med ljudmi, ki jim ni mar, kam naj gre slovenska šola na Goriškem, je, da bi slovenski šolski center izgubil identiteto in bi se videmska univerza počasi polastila prostorov, ki so bili zgrajeni za naše dijake. Čisto normalna in vsakoletna praksa policije pa je tudi dejstvo, da vsaj nekajkrat na leto pred slovenskim šolskim centrom, kot tudi pred drugimi goriškimi šolami, izvede temeljite preglede s psi, ki so naučeni iskati mamila. Prav to je najbrž vznemirilo minuli teden marsikaterega našega bralca, ki nas je po telefonu povprašal, kako in kaj, in smo se zato, da bi stvari razjasnili, podali na obisk k ravnateljici klasičnega liceja P. Trubar in pedagoškega liceja S. Gregorčič prof. Majdi Sfiligoj Corsi.

Ravnateljica nas je prijazno sprejela in bila vidno presenečena, ko smo ji povedali, zakaj smo prišli k njej. Skupaj smo ugotovili, da je res zdrava komunikacija tista, ki danes najbolj primanjkuje v našem prostoru in naši zamejski stvarnosti, saj nam je razložila, da je Zavodni svet, v katerem so predstavniki profesorjev, staršev in dijakov, soglasno sprejel sklep, da se avditorij lahko "posoja" za leto dni videmski univerzi, pravzaprav goriški pokrajinski upravi, ki je in bo še v prihodnje v zameno za to uslugo opremila avditorij v slovenskem učnem središču. Ravnateljica nam je tudi povedala, kako se moramo vsi zavedati, da se slovenska šola nasploh ne more zapirati sama vase in da je bila odločitev sprejeta v okviru zakonov. Povedala je tudi, da bi bilo veliko manj nesporazumov in nekorektnih ter izkrivljenih informacij, če bi ljudje ali pa starši slovenskih dijakov zavrteli telefonsko številko ravnateljstva ali pa bi lahko sami prišli na pogovor k ravnateljici, ki je vedno pripravljena pojasniti to in druge zadeve, ki se tičejo slovenske šole in slovenskega šolskega centra. Gospa ravnateljica nam je tudi pojasnila, da bo v prihodnje povsod prihajalo do podobnega nudenja prostorov univerzam, ki sta prisotni na Goriškem, in zato ne vidi nobenega razloga, da tega ne bi počela tudi slovenska šola. V dejstvu, da imajo univerzitetni študentje trikrat na teden v avditoriju slovenskega centra svoje učne ure, vidi ravnateljica koristi, in to na obeh straneh, predvsem pa tudi znak odprtosti slovenske šole. In tudi za izgubo identitete slovenskega šolskega centra se ni potrebno bati, saj nihče ne krati naših pravic! Mimogrede smo se v pogovoru dotaknili še dejstva, da tudi telovadnico uporabljajo zunanji porabniki, kar spet kaže na veliko pomanjkanje sorodnih prostorov na Goriškem.

Sicer pa lahko vse potrebne informacije dobite na ravnateljstvu v šolskem centru.

JUP

NA GORIŠKEM RAZSTAVIŠČU

DNEVI USMERJANJA

HARJET DORNIK

V prostorih goriškega razstavišča so od 14. do 18. t.m. potekali dnevi usmerjanja za tretješolce nižjih srednjih šol, ki se še radovedno ozirajo naokoli, na katerem zavodu bi nadaljevali srednje šolanje. Šole so zlasti v zadnjih letih uvedle več eksperimentacij in s tem razvejile svoje ponudbe, zato potrebujejo tako dijaki kot starši podrobnejše informacije o nadaljnjih študijskih smereh. Lani je skrbništvo prvič predlagalo za usmerjanje kar teden dni, in to se je odvijalo v avditoriju slovenskega višješolskega središča. Letos je to izkušnjo ponovilo in jo pridružilo usmerjevalni ponudbi, namenjeni dijakom zadnjih višjih letnikov, ki bodo nadaljevali študij na fakultetah ali se zaposlili.

Vse višje šole, prisotne v mestu, pa tudi drugje v pokrajini, združene po novem v t.i. državne izobraževalne zavode, so pripravile svoj kotiček in ga opremile z informacijskim gradivom, slikami in videoposnetki ter drugačnim materialom, ki bi nižješolcem čimbolj približali programe, aktivnosti in življenje na zavodu. Ob standih so se v jutranjih in popoldanskih urah vrstili profesorji posameznih šol in posredovali zainteresiranim vse potrebne podatke. Na dnevih usmerjanja sta se predstavila tudi oba slovenska srednješolska zavoda. Profesorji obeh zavodov so v sodelovanju s ciljnimi figurami in ravnateljstvi ter učnim osebjem nižje srednje šole dodatno pripravili v šolskem centru za tretješolce že dve jutri "odprtih vrat", med katerima so si dijaki lahko ogledali vse učne prostore in nekaj laboratorijskega dela.

Vzporedno z usmerjanjem nižješolskih dijakov je potekalo na razstavišču tudi prepotrebno usmerjanje za dijake zadnjih razredov višjih šol. Reforma je preosnovala tudi univerze, tako da iz leta v leto spreminjajo in uvajajo nove visokošolske ponudbe. Posebno hiter je razvoj glede fakultet v okviru tržaške in zlasti videmske univerze, ki so si utrle pot in se utrdile v goriški stvarnosti ter zaradi izvirne zasnove privabljajo v naše mesto od vsepovsod vedno večjo populacijo mladih. Zato je bila na razstavišču povsem dobrodošla prisotnost najvidnejših predstavnikov raznih fakultet, ki so v jutranjih in popoldanskih urah predstavili študijske načrte posameznih visokošolskih smeri ter podiplomsko izpopolnjevanje doma in na tujem. Govor je bil tudi o stalnem poklicnem izobraževanju in uvajanju kompjutrskega dela in interneta v razne poklice. Informacijski dnevi so potekali pod geslom *Načrti za jutri: perspektive in možnosti za mlade. Srečanja - pričevanja - okrogle mize.* V popoldanskem času so se v teh dneh razvrstile okrogle mize o novi univerzi Evropi naproti, o pomenu univerze za Goriško, o visokošolskih novostih, novem podjetništvu ali "new economy", novi politiki za zaposlovanje in zaposlitvah za mlade, reformi šolskih ciklov. Nastopali so tudi predstavniki delavskega sveta, mladi iz "Orientagiovani" in "Planet giovani", potekala so srečanja med študenti in podjetniki ter delavci, med ravnatelji višjih šol in ciljnimi figurami nižjih, podana je bila še analiza mnenjske raziskave med mladimi. Na razstavišču so pripravili svoje stande tudi razna delavska in stanovska združenja ter orožniki, policisti in finančni stražniki.

Informacijski teden je priredila goriška pokrajina v sodelovanju z goriškim šolskim skrbništvom, Trgovinsko zbornico, ASCOM, Confartigianato iz Gorice in Tržiča, Pokrajinsko zvezo neposrednih obdelovalcev, deželo F-Jk, Zvezo industrijcev v Gorici, Tržaško univerzo in Videmsko univerzo. Pobudo je podprlo Goriško podjetje za zdravstvene storitve.

OBISK ŠOLNIKOV IZ SLOVENIJE

Na uredništvu Novega glasa in sedežu Goriške Mohorjeve družbe se je 16. t.m. mudila skupina profesorjev-slavistov iz Slovenije, ki jih je vodil prof. Zoltan Jan iz Nove Gorice, predsednik slavističnega društva Slovenije. Goste so sprejeli predstavniki uredništva NG in GMD ter orisali položaj Slovencev v Italiji, še posebno na Goriškem. Šolniki so bili v glavnem s področja Ljubljane in Maribora in so pokazali veliko zanimanje za našo stvarnost. Zlasti so lahko spoznali našo tiskovno in izdajateljsko dejavnost ter ponesli domov naše knjige in časopise.

DR. MARJETICA VRTOVEC

je z odliko in pohvalo dosegla specializacijo v radiologiji. Na tržaški univerzi je zagovarjala pri profesorju L. Dalla Palma tezo o digitalni mamografiji pod nadzorstvom primarija goriške bolnice dr. G. Rizzatta. Starši in prijatelji čestitajo in voščijo obilo uspehov!

OBVESTILA

DRUŠTVO ARS in KC Bratuž vabita na predstavitev pesniške zbirke *Klic iz nadzemlja* Davida Bandellija v petek, 24. t.m., ob 18. uri v komorni dvorani centra Bratuž.

SKRD JADRO vabi na predstavitev zbirke poezij Iga Grudna *Balada naših dni-Ballata dei nostri giorni* ter na predavanje Giorgia Depangherja *Moje srečanje s slovensko kulturo*, v petek, 24. t.m., ob 20. uri na sedežu v Romjanu.

ŽUPNIJSKI PASTORALNI svet Gabrje-Vrh in MIPZ Vrh sv. Mihaela vabita na slovesnost ob 120. obletnici vrhovske cerkev v soboto, 25. t.m., ob 19.30 v domači cerkvi.

SCGV KOMEL obvešča, da je zaenkrat odpadel koncert, posvečen Bredi Šček.

DAROVI

ZA POPLAVLJENCE v Logu pod Mangrtom: v spomin na msgr. F. Močnika druž. Franc P. 100.000; N.N. 50.000 lir.

LETNIK 1930, zbran na letnem srečanju v Števerjanu, daruje za prizadete po poplavi v Logu pod Mangrtom, 300.000 lir in za števerjansko cerkev 100.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: namesto cvetja na grob pokojne Viktorije Dorni vd. Maraž daruje Marica Carrara Koren 100.000 lir.

ZA MOHORJEVO družbo: v spomin na pok. msgr. Močnika daruje V.I. 200.000 lir.

ZA OBNOVITVENA dela pri sv. Ivanu: v spomin na pok. Stanka Korena daruje Ivanka Koren 200.000, udeleženci pogreba iz Slovenije 21.500 sit, Bogdan Šuligoj 100.000; v spomin na msgr. Franca Močnika daruje družina Krpan 500.000, družina Lutman 100.000, Bogdan Šuligoj 100.000, N.N. 50.000, N.N. 50.000, N.N. 200.000; za strežnike pri sv. Ivanu K.A. 250.000 lir.

ZA MISIJON g. Ivana Štanta: N.N. z Vrha 100.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. z Vrha 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: N.N. 100.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič.

Gledališki samospevi

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Marjan Tomšič

ISTRSKE ŠTORIJE

NASTOPA **Nevenka Vrančič**, GLASBA **Vlado Batista**

Komorna dvorana, **torek, 28. novembra, ob 20.30**

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev

KNJIŽNE ZBIRKE ZA LETO 2001

KOLEDAR 2001

Boris Mlakar, TRAGEDIJA V CERKNEM POZIMI 1944

Joža Lovrenčič, SHOLAR IZ TRENTE

Milan Pasarit, PRAVLJICE NA POTEPU

v Cankarjevem domu **v Ljubljani**, v sklopu 16. Slovenskega knjižnega sejma, **v četrtek, 30. novembra 2000, ob 12.30** (na odprtem odru v I. preddverju)

v Kulturnem centru Lojze Bratuž **v Gorici**, Drevored 20. septembra 85, **v petek, 1. decembra 2000, ob 18. uri**

KULTURNI DOM GORICA

Znani dalmatinski pevec

OLIVER DRAGOJEVIĆ

V soboto, 9. decembra 2000, ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici

PREDPRODAJA oz. rezervacija vstopnic za koncert v uradu Kulturnega doma, ul. Brass, 20 - tel. 0481 33288.

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

VIKTORIJE DORNI vd. MARAŽ

se zahvaljujemo g. Antonu Lazarju za pogrebni obred in tolažilne besede, pevcem, darovalcem cvetja in v dobrodelne namene ter vsem, ki so rajno pospremili k večnemu počitku.

Žalujoči sinovi Leopold, Bruno, Romano in hči Katja z družinami

Števerjan, 23.11.2000

ZAHVALA

Ob izgubi dragega

STANKA KORENA

se iskreno zahvaljujemo družinskemu zdravniku dr. Carlu Venutiju, ge. Jadranki Mihelič in osebju A.D.I. za požrtvovalno pomoč pri negi na domu. Zahvaljujemo se obenem vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti in počastili njegov spomin, posebno msgr. Kazimirju Humarju, g. župnikom Cvetku Žbogarju in g. Karlu Bolčini, g. Hermanu Srebrniču in pevcem.

Družine Koren, Miccoli in Mucci

Gorica, 23.11.2000

OBLETNICA

23.11.1998 - 23.11.2000

Ob 2. obletnici smrti naše drage mame **ANGELE** *se je z vso ljubeznijo spominjajo hčere in sinovi skupaj z vsem sorodstvom.*

9.11.1997 - 9.11.2000

Hvaležno se spominjamo tudi drage sestre **MARIJE** *ob 3. obletnici smrti.*

Družina Vetrih

V PETEK, SOBOTO IN NEDELJO V TOLMEČU

NUJNA JE POMOČ VSEH!

ERIKA JAZBAR

V petek, soboto in nedeljo je videmska nadškofija priredila odlično obiskan posvet o problemih gorskega območja. Udeležilo se ga je nad štiristo delegatov, ki so se zbrali v Tolmeču in so z različnih zornih kotov poglobili perečo problematiko, ki se tiče ne le prizadetih prebivalcev bolj odmaknjenih območij pokrajine oziroma nadškofije, temveč vseh nas.

Obisk "iz nižine" je bil tudi zelo dober, kar je jasno pokazalo, da se problem gorskih zaselkov in demografskega obubožanja teh vasi reši s skupnimi močni in koordiniranimi iniciativami.

V petek so na posvetu sodelovali ob uvodnem nagovoru videmskega nadškofa Battistija razni izvedenci, med katerimi tudi msgr. Marino Qualizza, ki je podčrtal, kako je pomembno, da se za gorate predele in potrebe ljudi zavzemamo vsi, zanje se mora zavzemati v prvi vrsti tudi Cerkev, ki mora živeti z ljudmi, ki se pogosto čutijo osamljene in prepuščene sami sebi ravno v težkih trenutkih.

V vseh teh desetletjih, ko smo omenjeno problematiko zanemarjali in se nismo pretirano ozirali na obupne številčne podatke, ki so prihajali - v našem primeru - iz Nadiških dolin, smo izgubili marsikatero pomembno priložnost. Danes je seveda zelo težko primerno odgovoriti na dano stanje, skoraj nemogoče je, da se tudi s primernimi prijemi vrnemo na preteklo stvarnost. Kljub temu pa si moramo vsi prizadevati v tej smeri, ne opustiti upanja in rešiti, kar se rešiti še da. Posvet, ki je bil v Tolmeču konec tedna, bi morali politični in družbeni predstavniki prirediti pred petdesetimi leti. Z rekriminacijami pa ne bomo pomagali prebivalcem goratih zaselkov, tako da je pomembno, da se moč, ki so jo pokazali vsi sodelujoči na posvetu, ponudi obupanim ljudem, da se jim vliva alternativo in posledično novega upanja.

Negativni trend prejšnjih let se je sicer v zadnjem razdobju nekoliko ublažil, z rezultati pa zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Gorske vasi v Karniji in drugod po naši deželi so prazne, mladim družinam, ki gradijo novo skupno življenje, je treba nuditi konkretne možnosti za preživetje.

Udeleženci posveta so se v soboto porazdelili v razne delovne skupine, na katerih so poglabljali različne aspekte velikega problema preživetja goratih predelov. V nedeljo pa so se ponovno zbrali vsi skupaj, predstavili opravljeno delo in prepustili zaključne misli videmskemu nadškofu Alfredu Battistiju **(na sliki)**.

Na omenjeni posvet so se v nadškofiji pripravljali dalj časa, prirejali so številna srečanja po župnijah in foranijah, na katerih so predstavniki in navadni ljudje posredovali svoje želje in probleme, potrebe in upanja.

Povzemimo glavne misli, ki so jih iznesli na posvetu: nujna je ustanovitev središča za raziskave v sodelovanju z videmsko univerzo, nujno je, da se ljudje zavedajo svoje pripadnosti, potrebno je, da se med sabo srečujejo, svojo vlogo mora odigrati tudi šola, ki mora biti zakoreninjena v teritoriju in posredovati otrokom zavest o bogastvu, ki se skriva v teh tudi krasnih krajih, nujni sta konkretna pomoč in pozornost pristojnih oblasti do manj razvitih predelov, katerim je treba ponuditi drugačno pozornost od tiste, ki jo namenjamo drugim območjem naše dežele. Gospodarske dejavnosti v goratem območju so težje, nosijo pa v sebi edino jamstvo za obstoj dane skupnosti. Nanje je treba usmeriti ogromno energij, idej in načrtov. Načrti morajo imeti daljnoročni učinek, cestne povezave in infrastrukture so s tega vidika bistvene važnosti. Tudi politika mora odigrati v tem svojo vlogo in pozornost gre predvsem mladim, ki predstavljajo prihodnost goratega območja.

Zaključke posveta bodo odgovorni posredovali političnim ustanovam in oblastem. Posvet zato pomeni le prvi korak h koordiniranim iniciativam, ki lahko v danih razmerah marsikaj pripomorejo.

Če povzamemo misli posveta: ne izgubljamo upanja, saj se s skupnimi močmi lahko naredi veliko pomembnega in koristnega. Nujna je koordinacija, prava slika stanja in prizadevnost vseh nas.

TISKOVNA KONFERENCA LEVE SREDINE

KRITIČNO DO NOVEGA STATUTA

V sredo, 15. novembra, je bila na sedežu videmske pokrajine tiskovna konferenca o statutu, ki ga je odobril pokrajinski svet in v katerem ni omembe prisotnosti slovenske in nemške skupnosti.

Konferenco so sklicali svetovalci levosredinske opozicije, ki so glasovali proti novemu statutu, potem ko je večina odbila vse amandmaje, ki so jih predstavili tudi v bran omenjeni pomanjkljivosti. Na srečanju z novinarji so spregovorili slovenski svetovalec Firmino Marinig izvoljen na listi demokratičnih socialistov, predstavnik Ljudske stranke Ivano Strizzolo, svetovalec Demokratov Enzo Barazza ter levi demokrat Lodovico Nevio Puntin. Svetovalci so ugotovili, da se je po smrti predsednika Melzija v delovanju pokrajine marsikaj spremenilo na slabše, v zadevi okoli statuta pa so zabeležili najslabšo potezo doslej. Dejstvo, da prezira slovensko in nemško skupnost, je zelo jasen pokazatelj tega, kako desna sredina ob sodelovanju Severne lige pojmuje raznoliko podobo videmske pokrajine ter spoštovanje različnih jezikovnih skupnosti, ki živijo na njenem teritoriju. Desnosredinska večina v pokrajinskem svetu je danes dejansko v veliki zmedi in ne odgovarja problemom teritorija.

Na konferenci so bili tudi predstavniki krovnih organizacij SKGZ in SSO, ki so v skupnem dokumentu obsodili obnašanje videmske pokrajine.

EJ

VABILO NA KOSILO TUDI V TERSKE DOLINE

V Nadiških dolinah se uspešno nadaljuje Vabilo na kosilo, na katerem sodeluje 17 domačih gostiln, na programu pa bo vse do meseca decembra. V nedeljo, 5. t.m., se je zaključila podobna gostinska pobuda v tipanski občini, kjer je sodelovalo sedem gostiln. Ob petkih, sobotah in nedeljah vabijo gostinci iz Terskih dolin, točneje iz Barda, kjer bo vse do 3. decembra na razpolago osem domačih gostiln, ki ponujajo sladokuscem posebne jedi iz domače zakladnice.

RAZSTAVA O IGRAČAH V BENEŠKI GALERIJI

V ponedeljek zjutraj so v Beneški galeriji v Špetru odprli novo zanimivo razstavo o igračah. Zanjo je poskrbel Sklad Mitja Čuk iz Trsta v sodelovanju z Združenjem Blankin iz Čedada in z dvojezičnim šolskim centrom. Razstava je namenjena predvsem šolam in bo odprta do 9. decembra s tem urnikom: ponedeljek in sreda od 10. do 12. ure, ob torkih, četrtkih in petkih pa od 17. do 19. ure.

ŠTUDIJA O NAREČJU

Dne 23.t.m. na univerzi v Vidmu v organizaciji videmskega središča za večjezičnost predstavili knjigo prof. Mitje Skubica o narečju slovenske Benečije in o prvinah romanskih jezikov v njem. Avtor je za študijo črpal material iz Doma, Novega Matajurja, Trinkovega koledarja in pregledal povezavo med slovenskim narečjem ter furlanskim in italijanskim jezikom. Knjiga je že izšla v slovenskem jeziku, sedaj je na razpolago tudi v italijanskem prevodu.

KOROŠKA

EINSPIELERJEVA NAGRADA

ODLIČJE ZA PRIJATELJE

Po štirih letih presledka sta NSKS in KKZ spet (devetič) podelila Einspielerjevo nagrado, namenjeno osebnostim in ustanovam večinskega naroda, ki so si pridobili zasluge za slovensko narodno skupnost na Koroškem. S podelitvijo tovrstnega priznanja so pričeli leta 1988 ob 100-letnici smrti koroškega duhovnika, politika, publicista in kulturnika msgr. prof. Andreja Einspielerja (roj. 1813 v Svečah, umrl 1888 v Celovcu), potem ko niso v njegov spomin uspeli niti z izdajo posebne znamke niti po imenovanju katere od mestnih ulic. Med dosedanjimi nagrajenci sta bila tudi nekdanji avstrijski predsednik Krichschläger in krški škof Kapellari. Tokrat sta nagrado prejela dva zaslužna Avstrijca: 62-letni generalni intendant ÖRF na Dunaju Gerhard Weis in 48-letni deželni intendant Gerhard Draxler, in sicer za "posebne zasluge pri uveljavljanju slovenskega jezika v elektronskih medijih (TV, Radio)".

O "vzrokih" nagrade so nagrajencema spregovorili predsednik in podpredsednik NSKS Sadovnik in dr. Vospernik ter predsednik KKZ dr. Zerzer. V govorih zahvale sta prejemnika priznanja uporabila tudi nekaj slovenskih besed, posebno navdušena pa sta bila mad Mešanim pevskih zborom Danica iz Št. Primoža, ki je polepšal celotno prireditev.

Udeležba slovensko govorečega prebivalstva v Slomškovem domu v Celovcu v sredo, 15. t.m., sicer ni bila posebno številčna, zato pa so se s prejemnikoma nagrade veselili sodelavci celovškega ÖRF, navzoči pa so bili tudi trije prejšnji nagrajenci.

RB

S 3. STRANI

KREPITEV IDENTITETE

Gorska skupnost je privolila v nekatere načrte slovenskih občin, ki jih predvidevajo Phare, Cross border cooperation in so vezani na naš Interreg III. Slovenske občine so v Gorski skupnosti dobile primernega partnerja, ki jim je potreben za prepričljivo predstavitev načrtov, ki imajo obenem dobre možnosti za uspeh zaradi sodelovanja na obmejnem območju.

Prepričani smo, da je nujna poglobitev čezmejnih odnosov, vendar ne le z gospodarskega vidika, temveč tudi v luči kulturnojezikovne povezave.

Kako gledate na stopnjo zavesti slovenskih ljudi, ki živijo v Benečiji, oz. na problem njihove identitete. Drži, da se v zadnjih letih marsikaj premika na bolje predvsem med mladimi?

Problem identitete slovenske Benečije ni lahko dojemljiv, saj gre za precej kompleksno zadevo. Naši ljudje nimajo jasno in točno določene zavesti, saj so preživeli stodvajset let politike, ki je nasprotovala slovenski samobitnosti. Čutiti se Slovenca je pomenilo biti drugorazreden državljan, marsikdo se je zato sramoval svojega slovenstva, ko se je npr. napotil v Čedad. Identiteto lahko pridobiš le, če ti je jasno to, kar si; pomeni ohraniti svojo kulturo in svoj jezik, pomeni tudi ostati na teritoriju, kjer si se rodil. Gre za tri nerazdružljive dejavnike. Z jezikovno in družbeno identiteto bo Benečan ostal na svoji zemlji in si bo prizadeval, da bo razvil možnosti, ki mu jih to območje nudi. Zakoni, ki ščitijo slovensko manjšino v naši deželi, nudijo v tem smislu potrebno pravno podlago oziroma jasno začrtujejo identiteto našega človeka.

V zadnjih letih smo v tem smislu naredili pomembne korake naprej, predvsem v letih po potresu. Ne moremo sicer trditi, da smo dosegli zavidljive stopnje zavesti, saj pogosto gledam in poslušam, kako se naš jezik in narečje izgubljata, kar pomeni, da se posledično šibi tudi naša identiteta.

Pri mlajši generaciji se slovenska zavest prebuja, dokaz temu je tudi vsakoletna rast dvojezične šole, ob tem pa gre poudariti tudi drugo manj veselo dejstvo, in sicer da se v naših dolinah ljudje pogovarjajo v glavnem v italijanskem jeziku, nekaj je še ostalo narečja, skoraj nič pa slovenskega knjižnega jezika.

Upati je, da se bo v tem smislu kaj spremenilo z novostmi, ki jih prinašajo omenjeni zaščitni zakoni, ki ponujajo možnost uporabe slovenskega jezika v toponomastiki, na sejah občinskih svetov in v državnih šolah. Potrebnih pa bo kar nekaj desetletij za polno zavest našega človeka.

Kako pa gledate na Slovenijo?

Slovenski ljudje pojmujejo Slovenijo povsem pozitivno, so pa med nami v Nadiških dolinah tudi tisti, ki vidijo v Sloveniji požrešno državo, ki bi rada požrla naše doline, ob njih pa še italijanski nacionalisti nasprotujejo katerikoli obliki sodelovanja.

Večina prebivalcev slovenske Benečije je zelo občutljiva za sodelovanje s Slovenijo, kar jasno kažejo tudi rezultati na krajevnih volitvah, in sicer zmaga tistih list in kandidatov, ki so si v tej smeri prizadevali.

Gorska skupnost je marsikdaj pobudnik pomembnih družbenih in kulturnih momentov. Kaj menite o prosvetnem delovanju med slovenskimi ljudmi?

V Nadiških dolinah deluje veliko število kulturnih krožkov in društev, doslej pa se ni nihče lotil analize delovanja omenjenih ustanov. Treba bi bilo ob koncu sezone potegniti pod kulturnimi pobudami jasno črto in razumeti, kako učinkujejo srečanja, koncerti, razstave in druge iniciative ter prireditve na teritoriju in med ljudmi.

Če primerjamo današnjo organiziranost s tisto, ki je bila značilna za naše doline pred tridesetimi leti, bomo seveda jasno videli, da je današnje stanje razveseljujoče. Takrat ni bilo dopuščeno marsikaj, kar je danes skoraj normalno. V teh 30 letih se je bistveno spremenil tudi odnos domačih krajevnih uprav do slovenskega jezika in slovenske kulture. Slovenski pečat Nadiških dolin je postal namreč nesporen. V tem smislu je bil pomemben korak občin zelo pozitiven.

Planinska družina Benečije je pred kratkim dokazala, da se z vztrajnim delom lahko dosežejo tudi veliki rezultati. Ali ste glede vztrajnosti slovenskega človeka na tem predelu italijanske države z vašo izkušnjo optimisti?

Sem optimist, sicer ne bi bil na tem mestu. Vsakdo lahko jasno vidi, da se pri nas marsikaj premika v pravo smer. Demografsko naše doline rastejo, industrijska cona v Špetru zelo dobro deluje, kulturne iniciative so bogate, dvojezični center se krepi, odnosi in vzdušje v naših dolinah niso več tako težki, marsikdo se danes zaveda svoje identitete, turizem stalno raste, vsepovsod boš našel prosvetne delavce, politike in navadne ljudi, ki želijo ohranjati tradicijo kraja in kulturno bogastvo.

Odprto vprašanje ostaja demografsko stanje naših vasi. Nujno je, da si mlade družine gradijo življenje v Nadiških dolinah in da se tisti, ki so se odselili, vrnejo v domači kraj. Nuditi pa jim moramo potrebne pogoje za preživetje in normalno življenje, kar pomeni delovno mesto tudi v gorskih zaselkih, cestne povezave in infrastrukture, tako da bo občan iz Dreke npr. lahko mirno delal v Čedadu ali Špetru in se brez problemov vozil vsak dan domov.

Veliko si nadalje obetamo od vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Z odpravo meje bo pretok ljudi večji, svet se ne bo več ustavil pri Matajurju ali Kolovratu, temveč se bo razprostrl na vzhod. To pomeni, da se ne boš več čutil tako utesnjenega, temveč se boš lahko zagledal dlje.

PO TRAGIČNEM PLAZU ZARADI OBILNIH PADAVIN

KAKŠNA BO USODA LJUDI POD MANGRTOM?

MIRAN MIHELIČ

Iz spodnjega dela pogorja Mangrta sta se konec prejšnjega tedna udrla dva kamnita plazova, ki sta zahtevala sedem pogrešanih žrtev, od katerih so našli doslej le dve trupli. Prvi je odnesel del ceste na Mangrt in državne ceste Log pod Mangrtom-Predel-Trbiž. Prebivalce so evakuirali z nevarnega območja, na katerega je sedaj prepovedan dostop vsem, ki nimajo službenih dovolilnic. Ložani so ta čas v bovških hotelih in se počasi medtem selijo v turistične apartmaje. Strokovne ekipe ugotavljajo, da lahko zgrmi v dolino še poldrugi milijon kubičnih metrov materiala, zato v času tega stanja ni mogoča sanacija cestne infrastrukture niti česarkoli v dolini.

Plaz z Mangrta je za daljše obdobje korenito spremenil življenje v tej idilični gorski vasici in okoliških zaselkih, če tukaj ne bo vrhunskih strokovnih pristopov na področju sanacije infrastrukture in obnavljanja gospodarskih dejavnosti, ki jim je treba nujno še kaj dodati.

V okolici Loga (Koritnica, Strmec, Možnica) je ostalo od prometnic odrezanih še šestnajst oseb zaradi oskrbe živine. Oskrbujejo jih s helikopterjem. V soboto zjutraj je Log obiskal minister za obrambo Janez Janša, proti večeru pa še predsednik Milan Kučan. Ta teden tudi predsednik vlade dr. Andrej Bajuk. Zavzeli so se za čim boljšo oskrbo ljudi in potem šele za ostale potrebe, za kar pa se vseskozi zelo prizadevajo skupine gasilcev, gorskih reševalcev, civilne zaščite in strokovnjakov, ki so na terenu izpostavljeni tudi potencialni življenjski nevarnosti. Posebno pozornost je treba posvetiti znosnim stanovanjskim in sploh življenjskim razmeram ter zaposlenosti ljudi.

Domačini so pretreseni nad smrtnimi žrtvami in uničenim premoženjem mnogih od njih. Uničeno je vse, kar so doslej dosegli na področju turizma, pravi gostilničar Milan Černigoj. Boji se, da je to večjih razsežnosti kot potres. Rabijo pomoč vživljanja v nove razmere, dokler se ne vrnejo v svojo vas. To pa ne bo kmalu. Medtem je treba ustanoviti tudi strokovno ekipo, ki bo načrtovala in pomagala zagnati pogoje za oživitev obstoječe in manjkajoče gospodarske infrastrukturne dejavnosti.

PREMIERA PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA ZA OTROKE

NE VTIKAJMO SE V VREME!

IVA KORŠIČ

Primorskemu dramskemu gledališču so zelo pri srcu najmlajši gledalci, saj vsako leto sprejema v svoj hram čarobne predstave Goriškega vrtiljaka, ki se za otroke različnih starosti vrti že devetnajsto leto in za katerega vestno skrbi režiser Emil Aberšek. Sam gledališki ansambel posveča otrokom vsako leto po eno igrico (v letošnji sezoni pa kar dve!); prva je bila na sporedu v nedeljo popoldne, 12. t. m., v kinodvorani v Šempetru pri Gorici. K tej izbiri sta vodstvo PDG prisilili ne samo kronična stiska s prostorom (v novogoriškem gledališču primanjkuje mala dvorana), ampak tudi želja, da bi šempetrski in okoliški malčki zaslutili bližino gledališča. Teater si obeta nekaj finančne pomoči tudi od tamkajšnje občine.

Deževno nedeljsko popoldne je razjasnila igrica nizozemskega pisca Hepa Van Delfta (spisana je bila v petdesetih letih) *Hura soncu in dežju* v prevodu Lelje Rehar, ki je bila prisotna na predstavi, in režiji Marjana Bevka. Z istim režiserjem je poetična vsebina zaživela v sezoni 1989/90, še prej pa jo je l. 1966 v takratnem polprofesionalnem Goriškem gledališču zrežiral Stane Leban. Letošnja uprizoritev vsebuje pomlajeno igralsko ekipo, nove glasbene točke avtorja Mirka Vuksanovića, sugestivno oblikovanje luči sama Oblokarja, ohranja pa tudi nekaj značilnosti pretekle izvedbe (funkcionalne in domiselne scenografske elemente Janeza Mateliča in kostume Marije Lucije Stupice). Oblikujejo jo Dedek Vremenar-Branko Ličen, Hubertus-Iztok Mlakar, trgovec-Gorazd Jakomini, blagorodna dama-Teja Glažar in kralj-Janez Starina. Igralci z režiserjem so živahno z raznimi hudomušnimi domislicami pričarali vsebino, ki je preprosta: vsak protagonist bi hotel v svoji nečimrnosti in prevzetnosti krojiti vreme po lastnem okusu in trenutnem razpoloženju, zaradi tega pa nastane v vremenski hišici velikanska zmeda. Tej napravi konec Dedek Vremenar, ko samovoljnim meščanom odvzame tetko in strička, ki napovedujeta sonce ali dež. Zaradi tega zavlada v kraljestvu žalostno "stanje brez vremena" in prebivalci lepo prosijo Dedka Vremenarja, naj pride s svojo lajno in spet vse postavi na pravo mesto. Objestni ljudje obljubijo, da bodo v prihodnje ravnali bolj pametno in se ne bodo vtikali v naravne sile, katerim niso kos. Raje se bodo veselili sončnega ali deževnega vremena kot otroci, ki radi uživajo ob bleščečih sončnih žarkih, a tudi dežne kapljice in čofotanje v lužah so jim neznansko všeč.

Predstava je namenjena otrokom, a njihovi odrasli spremljevalci bodo v njej uzrli lastno neplodno tarnanje o vremenskih razmerah, ki se pojavi vsakič, ko zmanjkajo pametnejši pogovori. Namesto zgibanke so otroci prejeli velik "gledališki" list iz oranžnega papirja, iz katerega bodo lahko izrezali in si napravili vremensko hišico.

K zapisanemu naj dodamo še pripis, da je v začetku novembra Primorsko dramsko gledališče gostovalo v Nemčiji in na Češkem z Barnesovimi enodejankami *Ni tako slabo, kot zgleda* in doživelo uspeh pri kritikih in občinstvu, ki je spremljalo markantno igro novogoriških igralcev s podnapisi v nemščini oz. češčini.

IZ RAZISKAVE O RAZPOLOŽENJU DO EVROPSKE ZVEZE V DRŽAVAH KANDIDATKAH

SLOVENCI NAJBOLJE PRIPRAVLJENI NA VSTOP V EVRO-POVEZAVO?

MARJAN DROBEŽ

Priprave na včlanitev v EU so od osamosvojitve Slovenije pred desetimi leti ena od najvažnejših tem slovenske notranje in zunanje politike. Pravzaprav organi omenjene evropske povezave čedalje bolj pogojujejo usmeritve na mnogih področjih življenja, s čimer se postopno zmanjšuje tudi suverenost države. Stanje duha in mnenj Slovencev o EU in vlogi integracije je v marsičem razvidno iz javnomnenjske raziskave, ki jo je pred kratkim izvedlo specializirano podjetje za tržne raziskave Gallteo v Ljubljani, ter so jo slovenska občila v prejšnjem tednu obširno komentirala. Sodeč po odgovorih, bi se na referendumu, če bi bil zdaj, 57% slovenskih državljanov izreklo za vstop v EU. Večina vprašanih je tudi prepričanih, da bo Slovenija v omenjeno povezavo sprejeta vsaj do leta 2005, morda že prej. Zanimivo je, da prebivalci kmetijskih območij menijo, da bodo Slovenci postali člani EU pozneje. Spodbudno je, da so pričakovanja glede koristi do vstopa v Sloveniji mnogo bolj stvarna, kot so bila pred leti. 84% anketirancev pričakuje, da se bodo s članstvom povečale možnosti za potovanja v tujino brez ovir in formalnosti. Po prepričanju 77,8% udeležencev raziskave bo članstvo povečalo možnosti za izobraževanje; 62% jih meni, da se bodo povečale možnosti zaposlovanja; po mnenju 53,5% anketiranih bo članstvo v EU ugodno vplivalo na ekologijo in okolje, kjer živijo; 53,2% udeležencev je prepričanih, da se bo z vstopom v EU povečal nacionalni ponos Slovencev; 52,7% anketiranih pričakuje, da bo včlanitev vplivala na raven cen potrošnih dobrin, ki bi narasle; 51,4% je prepričanih, da bo vključitev v EU ugodno vplivala na povečanje blaginje v Sloveniji. Iz ankete tudi izhaja, da so včlanitvi naklonjeni zlasti izobraženci v mestih, medem ko ljudi z nizko izobrazbo in prebivalce na podeželju evropska povezava bolj malo zanima. Slovenija je edina med državami kandidatkami, kjer njeni državljani poudarjajo prepričanje, da so najbolje med vsemi pripravljeni na sprejem v unijo. Sicer pa slovenska javnost meni, da je kmetijstvo najbolj problematično.

V ožji pogajalski skupini Slovenije z EU raziskavo o razpoloženju državljanov do evropske povezave komentirajo s poudarkom in opozorilom, "da glavni razlog, ki govori v prid vključitvi srednje in vzhodnoevropskih držav, ni gospodarske, temveč politične in varnostne narave. Razširjenja EU naj bi bila vir politične pa tudi ekonomske stabilnosti. Osnovni cilj širitve EU na Vzhod je namreč ponovna združitev evropske celine".

Glede možnosti Slovenije je na predavanju o širitvi EU, ki ga je v četrtek, 16. t.m., v Cankarjevem domu v Ljubljani pripravil Urad vlade za informiranje, podal zanimive misli Thomas Schreiber, ugledni francoski časnikar, publicist in politični analitik, specializiran za srednjo in vzhodno Evropo. Po njegovem prepričanju so "Madžarska, Estonija in Slovenija pravzaprav že izpolnile pogoje, da bi postale članice Evropske zveze. V nedavnih objavljenih poročilih o napredku kandidatk za članstvo tega Evropska komisija ni zapisala zaradi tega, ker teh poročih ne pišejo zgolj tehnokrati, ampak tudi birokrati, nazadnje pa jih pregledajo še diplomati.". Dodal je, "da bodo na hitrost širitve EU odločilno vplivala gospodarska merila, kjer pa ima Slovenija zelo dober položaj. Lahko celo rečem, da je Slovenija pravzaprav že opravila svoj prehod v demokratično družbo, kar za večino drugih držav kandidatk še ne velja".

NA DUNAJU O DELAVCIH

Predstavniki sindikatov iz petih držav kandidatk, Madžarske, Poljske, Češke, Slovaške in Slovenije so se pred dnevi pogovarjali na Dunaju z vodstvom Avstrijske zveze sindikatov o zakrbljenosti nekaterih okolij v Avstriji in drugih članicah EU, da bo po sprostitvi pretoka delovne sile zlasti v obmejnih območjih prišlo do nezaželenih posledic. Bojijo se, da bi množični prihod delavcev iz novih članic ogrozil delovna mesta domačinov. V Avstriji zaradi takih predvidevanj razmišljajo celo o začasnih kvotah dotoka delovne sile iz drugih držav. Predstavnika zveze svobodnih sindikatov Slovenije Semolič in Utroša sta sogovornikom pojasnila, da so predsodki, kar zadeva Slovenijo, povsem neutemeljeni, saj zaostaja bruto domači proizvod Slovenije le malo za tistim v nekaterih članicah EU.

OD 20. NOVEMBRA

NOVE TELEFONSKE ŠTEVILKE

V Sloveniji so 20. t.m. prenehale delovati stare telefonske številke, veljati pa so začele nove, objavljene v telefonskem imeniku za leto 2001. Družba Telekom Slovenije je v omrežju vzpostavila odzivnike, ki bodo sporočali nove številke tistim, ki bodo zavrteli še stare. Le v mednarodnem prometu bodo stare in nove telefonske številke klicatelji lahko uporabljali do konca novembra. Če bodo uporabljali stare številke, bo njihov klic preusmerjen na odzivnike. Ti bodo v petih jezikih, tudi v italijanskem, sporočali nove številke naročnikov.

Sprememba je bila potrebna iz nekaj razlogov. Bistveni razlog je sprostitev slovenskega trga telekomunikacij s 1. januarjem 2001, ko bodo odprli številčni prostor za nove telefonske operaterje. Vse novo oštevilčenje je tudi v skladu z evropskimi merili. Za območja Kopra, Nove Gorice in Postojne je določena nova enotna področna koda 05.

Novi telefonski imenik je izšel tudi v elektronski obliki. Z novimi telefonskimi številkami se je mogoče seznaniti tudi na internetu. Imenik v knjižni obliki je izšel v kompletu v nakladi 80 tisoč izvodov, imeniki območnih kod oz. novih omrežnih skupin, ki so jih naročniki dobili brezplačno, pa v nakladi 535 tisoč izvodov.

Bralce obveščamo, da sveženj petih knjig lahko kupijo na poštah v Sloveniji. Stane tri tisoč tolarjev, na voljo pa je tudi zgoščenka. Napovedujejo, da bodo slednje veljale najmanj deset let.

M.

PREDSEDNIK KUČAN ČESTITAL CERKVENIMA DOSTOJANSTVENIKOMA

Milan Kučan je 16. t.m. poslal čestitko mariborskemu škofu Krambergerju ob 40-letnici mašništva in 20-letnici škofovstva. Zaželel mu je uspešno delo, "s katerim nadaljuje tradicijo uglednih in za slovenstvo pomembnih cerkvenih osebnosti na sedežu mariborske škofije". Ob 80-letnici rojstva je poslal čestitko tudi upokojenemu ljubljanskemu nadškofu dr. Alojziju Šuštarju. Izrazil mu je globoko spoštovanje modrih in odločnih dejanj, s katerimi je dr. Šuštar pripomogel, da se je narod izvil iz najhujših političnih konfliktov in vojnega divjaštva ter da je slovenska država dosegla hitro mednarodno priznanje. M

OBVESTILO

V MESTNI galeriji v Novi Gorici bo od 1. do 3. decembra PIXXELPOINT 2000 - prvi mednarodni festival računalniške umetnosti s spremljevalnim glasbenim programom.

V SOBOTO SIMPOZIJ O PIONIRJU SLOVENSKEGA LETALSTVA RUSJANU

V soboto, 25. novembra, bo minilo 91 let, odkar je na Malih rojah pri Podgori vzletel pionir slovenskega letalstva Edvard Rusjan. Njemu in njegovemu bratu Jožetu bo namenjen mednarodni znanstveni simpozij *Edvard Rusjan*, na katerem bodo strnili dosedanje vedenje o našem letalskem pionirju in njegovem delu in, tako kaže, tudi dodali nova spoznanja in vrednotenja tega letalskega velikana.

Na simpoziju, ki bo potekal prihodnjo soboto in se bo pričel ob 9. uri v veliki dvorani mestne občine Nova Gorica, bodo sodelovali znani letalski strokovnjaki in najboljši poznavalci Edvarda Rusjana iz Slovenije, Hrvaške, Jugoslavije, Italije in Avstrije. Mednarodni znanstveni simpozij o goriškem letalcu Edvardu Rusjanu pripravljata Založba Defensor-Krila iz Ljubljane in Mestna občina Nova Gorica.

SLOVENIJA

OBETAVEN POLOŽAJ TURIZMA V SLOVENIJI

Mednarodni inštitut za turizem je objavil poročilo o letošnjih turističnih trendih po svetu. V tem poročilu inštitut ocenjuje, da bo letošnji turistični obisk največji, odkar je Slovenija samostojna država. Prvič naj bi dosegli skoraj dva milijona registriranih turistov v prenočitvenih objektih, število nočitev pa naj bi se povzpelo na okoli 6 milijonov in pol. Bližajoča se zimska sezona naj bi tako prinesla približno 12-odstotno rast števila nočitev v turističnih centrih kar med drugim rezultat novih naložb v posodobitev zimskih središč.

Kot ugotavlja Mednarodni inštitut za turizem, je imela Slovenija letos kar nekaj ugodnih pogojev. Poleg že standardno ugodnih trendov v mednarodnem turizmu se je tudi politična situacija na Balkanu nekoliko umirila, hkrati pa je potrebno upoštevati že zelo dobre snežne razmere in nadpovprečno lepo vreme od sredine aprila do konca septembra. Število nočitev domačih turistov se sicer konstantno znižuje, saj so letos zabeležili za dva odstotka manj kot lani, medtem ko naj bi se število tujih nočitev letos povečalo za 25 odstotkov. Tudi bližajoča se zimska sezona naj bi turističnim delavcem prinesla dobre rezultate, saj so v minulih mesecih veliko investirali v obnovo hotelov, a tudi v ustvarjanje sistemov za umetno zasneževanje, za pripravo rekreacijskih in animacijskih programov, za postavitev novih žičnic in za nove smučarske proge.

M.

PO OBILNEM PRIDELKU VINA POVSOD VESELA MARTINOVANJA

V GORIŠKIH BRDIH TUDI ODPRTJE VINOTEKE

V Goriških Brdih in v Vipavski dolini, na območjih, kjer pridelajo skoraj polovico vseh vin v Sloveniji, so že od sobote, 4. t.m., potekale razne zabavne in družabne prireditve kot del praznika svetega Martina, zaščitnika vinogradnikov in vinarjev. Martinovanja so tokrat še bolj vesela in hrupna, v zahvalo za dober in kakovosten pridelek novega vina. V kleteh na Dobrovem in v Brdih in v Vipavi strokovnjaki menijo, da gre za enega najboljših pridelkov (po vsebnosti sladkorja in kislin v grozdju) v zadnjih sto letih.

V Vipavi je družba Agroind, lastnica vinske kleti, svojim poslovnim strankam (kupcem vin iz Vipavske doline) priredila martinovanje v velikem šotoru, ki so ga postavili na prostem. Na Dobrovem pa so v torek, 7. t.m., odprli učno pot o trti in vinu, ki poteka od osnovne šole do vinske kleti. Naslednjega dne, to je v sredo, 8. t.m., pa so v gradu Dobrovo odprli Vinoteko Brda, v kateri bodo vinogradniki in vinarji razstavljali svoja vina in predstavljali druge značilnosti Goriških Brd. Za uresničitev te pobude je občina Brda prispevala 3 milijone tolarjev, družbeniki (vseh je za zdaj 31) pa vsak po 100 tisoč tolarjev. Zelo pestro in bogato martinovanje je pripravilo Društvo To je Medana v Medani. Kupcem vin, prijateljem in znancem so v vabilu z a udeležbo zapisali, "da so v kleti medanskih vinarjev spravili letnik stoletja, namenjen predvsem novemu tisočletju". Po tednu odprtih kleti, ki se je pričel v soboto, 4. t.m., je v petek, 10. t.m., od 18. ure pa domači župnik blagoslovil novo vino. Vsak obiskovalec je dobil kozarec brezplačno. Martinovanje na trgu se je nadaljevalo tudi v soboto, 11. t.m. Ob 24. uri so novo vino krstili.

V čast vina, ki omogoča čedalje večjo blaginjo v Goriških Brdih, je v soboto, 11. t.m., slavnostno zasedanje občinskega sveta. Na njem je župan Franc Možič podelil priznanja kupcem vin iz Avstrije, ki sloves vin iz Goriških Brd širijo tudi v druge države EZ.

V Goriških Brdih je še bilo veliko drugih martinovanj, tako ga je Združenje vinogradnikov in vinarjev priredilo tudi v gradu Vipolže. Znano vinogradniško gospodarstvo Movia v Ceglem, Mirka in Aleša Kristančiča, ki je največji zasebni izvoznik vina v Sloveniji, je martinovanje za svoje goste priredilo v petek, 17. t.m.

IZBRANA NOVA VINSKA KRALJICA SLOVENIJE

V okviru martinovanj, ki so bila letos v Sloveniji izredno številna in bolj hrupna kot kdaj koli prej, so v četrtek, 9. t.m., zvečer v igralnici Perla v Novi Gorici izbrali vinsko kraljico Slovenije za leto 2001. To je postala 21-letna Jerneja Bratuša, študentka iz Ljutomera. Pred njo je država že imela pet vinskih kraljic. V letu 2000 ta naslov pripada 23-letni študentki Martini Stegovec iz zaselka Sveti Martin nad Brjami v Vipavski dolini. Vinske kraljice v Sloveniji morajo dobro poznati vinogradništvo in vinarstvo, tako da s svojimi nastopi na družabnih in drugih prireditvah in ob drugih priložnostih v raznih okoljih širijo poznavanje in sloves slovenskih vin, katerega zmerno uživanje je priporočljivo tudi za zdravje. Soorganizator prireditve Janez Erjavec, direktor Pomurskega sejma, ki je nosilec projekta Vinska kraljica Slovenije, je v vabilu za udeležbo zapisal, da je potekala ta prireditev "v letu kulinarike in vina, ki bo združila vinogradnike, kletarje, predvsem pa ljubitelje vina, te plemenite pijače doživetja, ki že tisočletja bogati naš svet".

M.

SEDEM ZLATIH MEDALJ AJDOVSKI ŽIVILSKI INDUSTRIJI FRUCTAL

Živilska industrija Fructal v Ajdovščini, ki je po kakovosti izdelkov med najbolj znanimi podjetji v Sloveniji, a sloves pridobiva tudi v tujini, je v okviru strokovnih dnevov sadjarstva, čebelarstva in zeliščarstva v Gornji Radgoni, prejela sedem zlatih in eno srebrno medaljo. Z zlato medaljo so bili nagrajeni Fructalovi nektarji iz črnega ribeza, marelic in jabolk, breskev in jabolk, borovnic, jagod, jabolk in grozdja in multivitaminski sadni nektar. Srebrno medaljo pa je ajdovsko podjetje prejelo za pomarančni sok. Trije Fructalovi proizvodi - nektar iz črnega ribeza, nektar iz marelic in jabolk ter nektar iz breskev in jabolk - so bili ocenjeni z najvišjo mogočo oceno, 20 točk. Fructal je omenjena priznanja dobil v hudi konkurenci drugih proizvajalcev sadnih sokov, nektarjev, brezalkoholnih pijač in sirupov, iz Slovenije in Hrvaške.

TRST / PODELITEV KONCESIJE

LUKA KOPER V UPRAVI SEDMEGA POMOLA

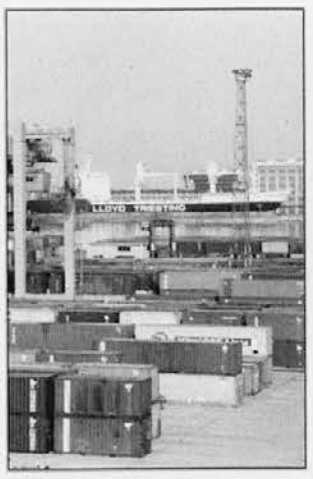

Odbor tržaških pristaniških oblasti je v torek, 21. t.m., po dolgi razpravi, a soglasno sprejel dokončno odločitev o podelitvi koncesije za upravljanje sedmega pomola v tržaškem pristanišču podjetju Luka Koper v navezi s tržaškimi oz. italijanskimi partnerji. Kot kaže, bodo to tržaška špedicijska hiša Parisi, ob tej pa bodo baje v navezi tudi njena avstrijska podružnica Sferco in še tržaška zadruga pristaniških delavcev ter sedanji upravitelj sedmega pomola, se pravi nizozemsko podjetje ECT. Dokončno bodo gospodarski partnerji Luke Koper znani z ustanovitvijo novega gospodarskega subjekta, v katerem nobeden od članov ne bo imel absolutne vecine. Tako se je torej glasilo sporočilo tržaških pristaniških oblasti, ki jih vodi Maurizio Maresca.

Sklep pristaniških oblasti je bil sprejet z vizijo, da bi pristanišče v Trstu postalo osrednje severnojadransko pristanišče za pretovor zabojnikov, medtem ko bo moralo koprsko pristanišče v prihodnjih letih zmanjšati promet z zabojniki. To je bil med drugim tudi eden izmed pogojev, ki jih upošteva koncesija. Poleg tega pa koncesijski dogovor predvideva tudi usklajevanje s pristaniškimi oblastmi in s sindikati glede števila zaposlenih in še nekaj drugih postavk. Tako bo Luka Koper poleg najemnine za sedmi pomol v višini treh milijard in 700 milijonov lir na mesec prevzela tudi dolgove tržaškega pristanišča v višini šestih milijard lir za najem žerjavov za zabojnike. Te dolgove bo Luka Koper odplačala postopno.

Odborniki tržaških pristaniških oblasti so na tiskovni konferenci povedali, da jih je prepričala kakovostna ponudba koprskega pristaniškega podjetja, ker med drugim napoveduje 8-odstotno rast prometa z zabojniki na leto. Tako je v ponudbi s poslovnimi načrti in cilji na tržaškem pomolu za pretovor zabojnikov Luka Koper za prihodnje leto napovedala promet v višini 206 tisoč TEU (število pretovorjenih zabojnikov), za leto 2002 že 223 tisoč TEU. Letos bodo na tržaškem sedmem pomolu pretovorili 196 tisoč zabojniških enot.

S to odločitvijo se je sklenil postopek za dodelitev koncesije za upravljanje pomola za promet z zabojniki v Trstu, nadaljevala pa se bodo pogajanja o pogojih za najem sedmega tržaškega pomola, kot je napovedal predsednik uprave Luke Koper Bruno Korelic.

Predsednik tržaških pristaniških oblasti Maresca in ostali člani odbora niso veliko govorili o poslovnih partnerjih v gospodarski družbi, ki bo nastala v koprsko-tržaški navezi. Predsednik tržaških pristaniških oblasti je z gotovostjo napovedal sodelovanje špediterske družbe in družbe pristaniških delavcev. Partnerstva sedanjega koncesionarja, nizozemskega podjetja ETC, ni ne potrdil ne zanikal, temveč napovedal pogovore o tej odločitvi. Gotovo pa bo partnerstvo v novi družbi, ki bo upravljala sedmi pomol tržaškega pristanišča, znano 1. februarja, ko bo pomol za pretovor zabojnikov prevzel novi upravljalec.

S STOLETNO TRADICIJO

OBNOVLJENA ŽELEZNINA TERČON V NABREŽINI

Na glavni cesti skozi Nabrežino že skoraj sto let deluje železnina Terčon. Leta 1904 jo je odprl Andrej Terčon, nato vodil znani javni in politični delavec Josip, po njem pa hčerka Rožica. Zdaj pa ob gospe Rožici upravlja trgovino njen sin Niko Pertot, ki se je pred kratkim z družino odločil za obnovo zgodovinske trgovine, ki je vedno skrbela za bogato izbiro železnine in najrazličnejšega orodja ter manjših strojev za potrebe malih obrtnikov in gospodinjstev. Železnino Terčon, ki so jo pred nekaj dnevi otvorili in blagoslovili, so razširili na skoraj 100 kvadratnih metrov površine in se odločili za samopostrežno obliko trgovine. Vse blago je na ogled in razpolago kupcem na policah in v urejenih nišah, tako da lahko samostojno izbirajo in si nabavijo, kar potrebujejo. Sistem skladiščenja in vodenja knjigovodstva pa je, kot zahteva sedanja doba, računalniško voden.

Železnina Terčon obratuje vsak dan razen ob sobotah, od 8. do 12.30 in od 14.30 do 18. ure. Ob odprtju obnovljene trgovine naj Niku Pertotu, mami Rožici Terčon in vsem, ki v železnini pomagajo, čestitamo in voščimo veliko poslovnih uspehov.

PREDAVANJA IN IZPIT

TEČAJ ZA RABO FITOSANITARNIH SREDSTEV

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje in Kmečka zveza bosta v prihodnjih dneh priredila tečaj za obnovo ali dosego dovoljenja za nakup in uporabo fitosanitarnih sredstev, gre za t.i. "patentin", ki je obvezen na osnovi Odloka predsednika republike št. 1255/68. Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje bo priredil 12-urni tečaj, ki bo razdeljen na štiri triurna predavanja. Predavali bodo strokovnjaki Opazovalnice za rastlinske bolezni in tržaškega zdravstvenega podjetja. Na koncu predavanj bo izpit. Načrtujejo tri tečaje, in sicer v Bregu, na Krasu in na Goriškem. Interesenti naj se čimprej prijavijo na sedežu Kmečke zveze v Trstu in v Gorici ali neposredno na Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu, ulica Ginnastica 72, tel. 040 566360.

PRISPEVKI IZ SKLADA ZA TRST

Slovensko deželno gospodarsko združenje obvešča, da je Vladni komisariat za deželo Furlanijo-Julijsko krajino objavil razpis za nepovratne prispevke iz Sklada za Trst za leto 2000. Gre za prispevke, ki jih podjetniki lahko koristijo za investicije v proizvodnih dejavnostih oz. za storitvene dejavnosti, ki pa v glavnem delajo za proizvodnjo. V poštev pridejo prošnje, ki predstavijo načrte za investicije nad 300 milijonov lir v letu 2000 oz. za tiste, ki bodo izvedene v 15 mesecih od predstavitve prošnje. Rok za predstavitev prošenj zapade 7. decembra letos. SDGZ obenem sporoča, da je na razpolago članom za vse potrebne dodatne informacije in pomoč pri sestavljanju prošenj. Podjetniki, ki bi radi poskusili s črpanjem sredstev iz Sklada za Trst, naj se zato čimprej oglasijo v uradih SDGZ v Trst, ulica Cicerone 8.

NOVOSTI ITALIJANSKE POŠTE

Italijanska pošta sporoča nekaj pomembnih novosti glede zavarovane in priporočene pošte. Za priporočeno pošto velja, da jo dostavijo v treh dneh na katerikoli konec države. V letošnjem letu naj bi ta rezultat dosegli v 90% primerov. Glede zavarovane pošte pa so znižali cenike. Uvedli so pet stopenj zavarovanja, doslej je pošta upoštevala 20 stopenj. Najvišja zavarovana vrednost znaša 4.000.000 lir, doslej je bila za polovico manjša. Cenik za 20 gramsko pismo in je zavarovano za 100.000 lir, znaša 10.000 lir, doslej pa 10.800 lir. Če bi pismo zavarovali za 2.000.000 lir, bi morali odšteti 25.000 lir za zavarovalnino, doslej bi plačali 86.800 lir.

NOGOMET / NESREČEN KONEC TEDNA

TRAGEDIJI IN "ZADEVA BOSMAN"

ERIK DOLHAR

V Comu se je prejšnjo nedeljo pripetila tragična nesreča, ki je vznemirila italijansko javnost. Po tekmi tretje italijanske nogometne lige med Comom in Modeno (končni izid 0-0) je kapetan domače ekipe Massimiliano Ferrigno s pestjo udaril v obraz igralca nasprotnega moštva, 33-letnega Fancesca Bertolottija, ki je padel na tla, z glavo dvakrat udaril v beton in obležal v komi. Hitro so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima nogometaš, poročen in oče dveh sinov, krvni strdek v možganih, hkrati pa še zastoj srca. V nedeljo ponoči so ga operirali, toda njegovo zdravstveno stanje je še vedno izredno kritično.

Marsikdo se je vprašal, ali je to sploh še šport. Vse se je začelo že na igrišču, ko je zaradi sporne sodnikove odločitve kapetan Coma že udaril nasprotnika v obraz in pri tem dodal, da se zadeva ne bo končala s tem, saj ga je sodnik izključil. Ob izhodu iz slačilnic je vročekrvni igralec očitno uresničil napovedano maščevanje in se znesel nad nogometašem. Oba športnika bosta po tem dogodku zaznamovana za vse življenje.

Sočasno z neljubim dogodkom v Comu se je na drugem bregu Jadranskega morja, v albanskem pristaniškem mestu Vlori, pet igralcev albanskega nogometnega prvoligaša Flamurtarija huje poškodovalo, potem ko je na srečanju državnega prvenstva proti klubu Lufetar, v razmočeno igrišče udarila strela. Pet nogometašev je dobilo hude opekline po rokah in nogah, nekateri izmed njih sploh niso mogli govoriti, drugi pa so imeli težave z dihanjem. Najbolj jo je skupil vratar Flamurtarija Erion Kristidhi, ki je povsem oglušel.

V nogometno kroniko preteklega konca tedna gre morda vključiti še vest, da bo moralo evropsko sodišče v Luksemburgu odločiti, ali t.i. Bosmanovo pravilo, ki predvideva, da klubi ne morejo zahtevati odškodnine za nogometaše, ki se jim izteče pogodba, velja tudi za nogometaše, ki ne prihajajo iz držav EZ. Sodišče je obravnavalo primer Madžara Tiborja Baloga, ki se mu je 1997 iztekla pogodba z belgijskim Sportingom iz Charleroija, nato pa igralec ni mogel najti ustrezne zaposlitve v Franciji, Avstriji in na Norveškem, ker so Belgijci zanj zahtevali odškodnino.

OLIMPIJSKE IGRE 2004

V ATENAH SO PRIPRAVLJENI NA LETO 2004

Organizatorji olimpijskih iger (OI) leta 2004 v Atenah so pred prihodom posebne komisije Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) izrazili optimizem, saj naj bi že nadoknadili velike zamude pri pripravah na največji športni dogodek čez slaba štiri leta.

"Popolnoma smo pripravljeni na obisk komisije MOK," je zatrdil Evangelos Venizelos potem, ko je prisegel kot novi grški minister za kulturo, s strani države pa bo med drugim skrbel za pripravo tekmovališč. Grški organizatorji so bili tarče ostrih kritik zaradi velikih zaostankov pri pripravi na OI, kritiziral pa jih je tudi sicer vedno diplomatsko previdni predsednik MOK Juan Antonio Samaranch, ki se bo julija 2001 poslovil od te funkcije. Za prvega moža olimpijskega gibanja naj bi se potegovali podpredsednik MOK Jacques Rogge, Nemec Tohomas Bach, Italijan Franco Carraro, Kanadčan Dick Pound in Južnokorejec Kim Un Yong. Belgijski kiruug Rogge, ki je tudi predsednik koordinacijske komisije MOK za OI leta 2004 v Atenah, ima po mnenju mnogih največ možnosti, da postane Samaranchev naslednik.

ED

JANICA SE JE VRNILA!

BELI CIRKUS GRE NAPREJ

Po dolgih mesecih, odkar smo jo zadnjič videli na belih poljanah, se je tokrat v Park Cityju v ZDA spet zavihtela na najvišjo zmagovalno stopničko v slalomski tekmi hrvaška 18-letna mladenka, ki sliši na ime Janica Kostelić. Ne pomnimo, da bi katerakoli tekmovalka, od časov Moserjeve naprej, drugouvrščeni smučarki v slalomu dala skoraj dve sekundi. To se je zgodilo in italijanski novinarji ne bi bili zvesti sebi, če tega ne bi preklemano dobro zamolčali. Tako smo lahko le slišali, da je "po dolgem času spet zmagala hrvaška smučarka Janika". Naj bo.

Pretnarjeva je pristala na četrtem mestu, 14. mesto je zasedla Bokalova, na odličnem 15. mestu pa je pristala Tina Maze, odličnem zato, ker je startala z 59. mesta. Pri fantih pa v slalomu vodijo Avstrijci: tokrat je prvič zmagal Heinz Schilchegger, ki je premagal rojaka Maria Matta, tretji je bil norveški as Kjetil Andre Aamodt. Slovenci so se uvrstili svojim sposobnostim primerno: Matjaž Vrhovnik je bil 5., Mitja Kunc 7., Jure Košir 11. Trener slovenskih smučarjev Klemen Bergant je bil zadovoljen, čeprav upa v boljše rezultate. Mi z njim!

ZUT

TRETJI GORICA MARATON

NAVDUŠUJOČ TEK PO GORIŠKI

FOTO BUMBACA

Prejšnjo nedeljo je pod sivim goriškim nebom potekal tretji mednarodni goriški maraton, ki ga prireja združenje Gruppo marciatori. Tokrat je nastopilo kar 200 udeležencev, 320 pa se jih je v skupinah po štiri udeležilo štafetne preizkušnje; v slednji se je uvrstila na prvo mesto slovenska skupina Primorske novice (2 h 18'). Tudi tokrat so bili namreč prisotni tako športniki iz vse Italije kot iz Slovenije. Šlo je za navdušujoč in kakovosten maraton, saj ga je kar 60 atletov preteklo v manj kot treh urah, kar na zgovoren način govori o pobudi, ki se upravičeno dobro uveljavlja, in to ne le na deželni ravni. Na prvo mesto glavne preizkušnje je zasluženo pritekel Michelangelo Salvadore, mlad finančni stražnik sicilskega rodu, ki službuje v Trstu. Kmalu po startu je namreč dospel do prvih vrst in do konca vodil tek. Za njim je dospel do cilja Franco Plesnicar. Naj omenimo še to, da je bila med ženskami najboljša mlada in obetavna Goričanka Graziella Rizza (2 h 56' 15"). Nagrajevanje je bilo na goriškem sejmišču, kjer so za priložnost pripravili prostor Expò Maraton.

Med sponzorji športne prireditve so bili Goriška hranilnica, Autosacchetti, K2 Sport in tvrdka Gianesini.

GORISKA KRONIKA

GOSTOVANJE DRAMSKEGA ODSEKA PD ŠTANDREŽ NA JESENICAH

ŠTANDREŠKI KOMEDIJANTI SPET USPEŠNI

IVA KORŠIČ

Na Jesenicah so od 14. do 18. t. m. potekali v prenovljeni dvorani trinajsti Čufarjevi dnevi, ki jih prireja tamkajšnje gledališče Toneta Čufarja. Z njimi želijo Jeseničani ohraniti živ spomin na rojaka pesnika, pisatelja in dramatika, pa tudi na vse nekdanje in sedanje kulturne ustvarjalce. Gledališka dejavnost ima tu zelo živahno tradicijo, saj je stara 105 let. Tudi letos so bili ti novembrski dnevi prazničnimi; začeli so se s slavnostnim govornikom prof. Matjažem Kmeclom. Večno mladi modrici Taliji so se poklonili igralci z Jesenic, iz Šentjakobskega gledališča Ljubljana, iz Kranjske Gore, Idrije in Škofje Loke ter lutkarji z Jesenic, iz Šmihela (Avstrija) in Italije z desetimi predstavami za otroke, mladino in odrasle. Naše zamejstvo je častno predstavljal dramski odsek PD Štandrež. Izbran je bil letos poleti (za najboljšo uprizoritev), ko je nastopil v Radovljici s predstavo Roberta Andersona *Jaz sem Berto* v režiji Janeza Starine. Štandreško skupino so izredno lepo sprejeli; pozdravila sta jo jeseniški podžupan in direktor Čufarjevih dni Jože Logar. Slednji je poudaril plemenito poslanstvo, ki ga opravlja skupina v ogrožanem zamejstvu. Za tem je seveda spregovorila komedija s svojimi smeh vzbujajočimi trenutki, prežetimi s trpko melanholijo, ki sta jih enkratno izoblikovala naša najboljša zamejska amaterja, Severjeva nagrajenca, Majda Zavadlav in Božidar Tabaj. Enodejanko sta prvič izvedla v domači vasi leta 1998 in jo od tedaj odigrala nič kolikokrat "po domačih in tujih logih" in zmeraj žela veliko odobravanja in laskave kritične ocene. Tudi obiskovalcem Čufarjevih dni sta, preobražena v osivel zakonski par s precejšnjimi težavami v usklajevanju spominov, podoživeto nudila mnogo umetniškega užitka. Ob smehu se je marsikateremu nekoliko starejšemu gledalcu zaiskrila solza v očeh.

Majda in Božo si v letošnjem letu skoro nista mogla privoščiti poletnega oddiha. V raznih krajih sta nastopala tudi v tem deževnem jesenskem času. V četrtek, 23. t.m, sta odigrala enodejanko *Čudna bolezen* v Gradišču pri Prvačini, v soboto, 25. novembra, pa bo njun "pozabljivi Berto" zaživel v Notranjih goricah na povabilo Kulturnega društva Janez Jalen na Prešernovem večeru ob pesnikovi dvestoletnici rojstva.

Na gostovanjih ju zvesto spremljajo šepetalka Marinka Leban, tehniki Marko Brajnik, Franko in Joško Kogoj ter večkrat maskerka Snežica Černic.

GORIŠKI VRTILJAK

LJUBKA IGRICA ZA GLEDALIŠKE POLŽKE

Polžkov abonma je v letošnji sezoni Goriškega vrtiljaka, ki ga že četrto leto pripravlja Kulturni center L. Bratuž z goriškim Kulturnim domom in v sodelovanju s PDG Nova Gorica in SSG Trst, podaril malim obiskovalcem že drugo predstavo. V ponedeljek, 13. t.m., je v veliki dvorani Kulturnega centra Bratuž deset mladih igralcev Gledališča na vrvici iz Nove Gorice v režiji Emila Aberška, ki je v amaterskem gledališkem svetu zelo dobro poznan, z igro in petjem prikazalo pravljično zgodbo Jana Malika *Žogica Nogica*. Malčki zadnjega letnika vrtcev, učenci prvih štirih razredov osnovnih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, gostje iz špetrske dvojezične osnovne šole ter nekateri prijateljčki s tržaškega Krasa so spremljali dogodivščine poskočne Žogice Nogice.

Otroci so se z učiteljicami tudi tokrat pripeljali z vseh koncev z avtobusi, za katere vsakič poskrbi KC Lojze Bratuž. Ob vhodu so jih kot ponavadi sprejele in jih na dodeljena mesta v dvorani pospremile prijazne spremljevalke centra, ki pač skrbijo, da pretok otrok pri obeh ponovitvah poteka brez zmede in zastojev.

IK

V SOVODNJAH IN ŠTEVERJANU

LJUBEZNIVE LUTKE

Tudi Gorica je hotela podčrtati pomembnost svetovnega dneva za spoštovanje pravic otrok. Zato je goriška občina bila pobudnica vrste prireditev, namenjenih najmlajšim, katerim večkrat posveča premalo pozornosti, odrasli pa jim poklanjamo premalo topline. Poleg pobud, ki so se zvrstile na Verdijevem korzu in drugod, je goriška občina ponudila občinama Sovodnjam in Števerjanu gledališko predstavo. Tako so števerjanski in sovodenjski osnovnošolci po posredovanju KC Bratuž imeli v svoji sredi osem članic Lutkarskega krožka, ki deluje v Zvezi prijateljev mladine v Novi Gorici pod mentorstvom Nevenke Vrančič, članice PDG Nova Gorica, in s pomočjo absolventke dramaturgije Samante Kobal. Otroci se v njem učijo izdelovati ročne lutke in z njimi ustvarjati magične prizore. Tako so pripravili istrsko pravljico *Učka*, katere junakinja je peta hčerka kralja in kraljice, ki je sestre ne marajo in jo zapostavljajo. Zgodbico o dobroti in hudobiji, a predvsem ljubezni so z majhnimi lutkami in na svili izdelanimi risbicami scenske podlage predstavili otroci z igralko Vrančičevo in ob milih strunah violinista Vlada Batiste.

IK

NOVA IZKUŠNJA ZA NAŠE OSNOVNOŠOLCE

USTVARJALNOST IN VZAJEMNOST

ANDREJ FAJT

FOTO BUMBACA

Zametek sodelovanja slovenske skupnosti na Goriškem s CISI-jem, ustanovo, ki skrbi za prizadete osebe, je bil narejen z vzpostavitvijo stikov med društvom Sončnica in Dijaškim domom ob poletnih centrih. K prireditvi *Ustvarjalnost in vzajemnost*, ki je bila v sredo, 15. t.m., v goriškem avditoriju in jo prireja ustanova CISI skupaj s socialnim centrom Polivalente in društvom La Meridiana ter pod pokroviteljstvom občine Gorica že tretje leto, sta omenjeni društvi pristopili in poskrbeli za sodelovanje otrok drugega razreda osnovne šole iz Pevme in otroškega zbora Dijaškega doma S. Gregoričič. Ob razstavi ročnih izdelkov, ki jih uporabniki centrov CISI potrpežljivo izdelujejo s svojimi spremljevalci v svojih delavnicah in so marsikaterega obiskovalca presenetili z izvirnostjo, zaradi dodelanosti in lepote, je potekala tudi kulinarična razstava tipičnih goriških jedi: slovensko-furlanskih ter judovskih. Jabolčne in kuhane štruklje ter potice so radodarno ponudili gostilni Primožič in Maligoj ter pridne mamice Nivea, Ana in Ani. Bogata in vidna je bila tudi knjižna razstava vse slovenske publicistike na Goriškem iz zadnjih treh let. Luisa Gergolet je lepo povezovala večer v avditoriju. Skupaj z g. Stabonom sta v naših treh jezikih predstavila slovensko in furlansko skupnost. Pripravo pobude je z vnemo spremljal prof. Aldo Rupel, ki sam že vrsto let tesno sodeluje s centrom. Program je poleg nastopa otrok zaobjemal še branje odlomkov iz življenja judovske skupnosti ter nastop folklorne skupine Danzerini di Lucinico. V imenu glavnega organizatorja CISI je pozdravila gospa Chiara Tunini, za občinsko upravo Luigi Coana, za pokrajino GiulioValentini.

Ob koncu pa še spoznanje, ko smo s srečnimi in po srcu mladimi t.i. prizadetimi uživali dobrote pridnih rok in pili žlahtno kapljico, da "so stvari, za katere se splača živeti.... tihe, nikdar izkričane, ki polnijo dušo, tešijo srce." (J. Paljk).

knjižni dar za leto 2001

koledar 2001

Koledar je uredil dr. Jože Markuža. Obsega nad 250 strani in je tradicionalno razdeljen na koledarski del in zbornik. Slikovno gradivo za koledarski del, ki je letos opremljen s fotografijami Gorice v počastitev 1000-letnice njene prve omembe v pisnih virih, pa je prispeval Zdenko Vogrič. Zbornik tudi letos prinaša veliko prispevkov, ki govorijo o življenju in delu Slovencev v Italiji: gre za članke verske, zgodovinske, družboslovne, narodopisne in poljudnoznanstvene narave ter poročila o delovanju kulturnih organizacij, društev in ustanov na Tržaškem in Goriškem.

tragedija v cerknem pozimi 1944

Boris Mlakar

V zbirki Naše korenine je izšla knjiga o dramatičnih dogodkih, ki so leta 1944 v Cerknem privedli do nemškega napada na partijsko šolo s pokolom 47 tečajnikov, čemur je v iskanju t.i. izdajalcev sledila likvidacija štirinajsterice domačinov na Lajšah. Pisec se v rekonstrukciji dogodkov naslanja na vire, predvsem ohranjene v partizanskem in nemškem arhivskem gradivu, ki jih dopolnjuje s številnimi pričevanji. Iz teh raziskav sledi, da so bili obsojenci na Lajšah nedolžni.

sholar iz trente

Joža Lovrenčič

Epska pesnitev Sholar iz Trente je izšla v prvi in doslej edini knjižni izdaji leta 1939. Joža Lovrenčič (1890-1952) je v njej obdelal faustovski motiv iz življenja trentarskega študenta, ki se je zapisal hudiču. Delo vsebuje veliko romantičnih prvin, poudarja krščanske vrednote in narodno zavednost. Pesnitev, požlahtnjena z besedili iz ljudskega izročila, odkriva sodobnemu bralcu svojevrstno zgodbo iz naše davne preteklosti. GMD jo je ponatisnila ob 110-letnici Lovrenčičevega rojstva.

pravljice na potepu

Milan Pasarit

Tržaški pisec in ilustrator je s svojimi pravljicami in ilustracijami že večkrat nastopil na Radiu Trst A in v oddajah Deželne slovenske televizije. V tej zbirki nam prvič v knjižni izdaji prikazuje čarobni svet narave in gozdnih živali, obljuden z vilami in palčki, poln dogodivščin, ki imajo za posledico nastanek marsikaterega naravnega pojava: od močerada, ki ga je nerodni palček poškropil z rumeno barvo, do mavrice, ki se prikaže, vsakokrat ko... - to in še marsikaj drugega bodo otroci sami odkrili.

Goriška Mohorjeva družba